

ಅಪಿಕ್ರೋ / ಅಪಿಕ್ರೊಂಡ ಕೈಗಲು

(Second draft)

ಆರಂಭ: ೧೩-೦೮-೨೦೨೫

ಮುಕ್ತಾಯ: ೦೧-೦೯-೨೦೨೫

ಇದು ಕೇವಲ ಒಂದು ನಾಟಕ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಪಠ್ಯ. ರಂಗಪಠ್ಯವಾಗುವಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಿನ್ನೂ ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದ ಶ್ರಮ ಬೇಕು.

ನನಗಿನ್ನೂ ಪೂರ್ಣ ಸಮಾಧಾನ ಕೊಡಲಾರದ version ಇದು. ಮತ್ತು ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಲ ಒದುತ್ತಾ, ಅಥವಾ ರಂಗಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವಾಗ ಇದರ ರೂಪ ಖಂಡಿತ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಹೊಸ ನಾಟಕವೇ ರಚಿತವಾಗಬಹುದು.

ಅನೇಕ spelling mistakes ಕಾಣಬಹುದು.

ಅವಗಾಹಿಸಿ!!

ಹೆಜ್ಜೆ ೧

[ಪಾಂಡುರಂಗ ಹೆಗಡೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಳವಾದ ಶೆಡ್ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೋ ಓದುತ್ತಾ ಚಿಂತಿತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಚಿಪ್ಪೋ ಚಳವಳಿಯ ಹರಿಕಾರ ಸುಂದರಲಾಲ್ ಬಹುಗುಣ, ಪ್ರಯಾಣದ ಧೂಳು ಕೊಡವುತ್ತಾ ಕೋಣೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.]

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಆಪ್ ಸೆಜ್ ಮೆ ಆಗಯೇ?

ಬಹುಗುಣ: ಹ್ಲಾಂ, ಬಸ್ ದೋ ಬಾರ್ ಖರಾಬ್ ಹೋಗಯಿ, ಡ್ರೈವರ್ ನೆ ಕಹಾ ಕೀ, ಯಹಾ ಕಿ ಸಡಕೇ ಬೆಹ್ ರಹಾ ಹೈ..

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಯಹಾ ತೋ ಸೆಜ್ ಕುಚ್ ಬೆಹ್ ರಹಾ ಹೈ.. ಎಲ್ಲಾ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನಾಶವಾಗಿಹೋಗ್ತಾಯಿದೆ. (ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟು) ನಿಮ್ಮನ್ನೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳೋಕು ಅಂತಿದ್ದೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ..

ಬಹುಗುಣ: (ಬ್ಯಾಗ್ ಇಳಿಸಿ, ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಒರೆಸುತ್ತ) ಹೈ..

ಪಾಂಡುರಂಗ: ನೀವು ಉತ್ತರಾಖಂಡ್ ನಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಮರವನ್ನ ತಬ್ಬಿ ನಿಂತ್ರಲ್ಲ.. ಆಗ ಏನನ್ನಿಸಿತು?

ಬಹುಗುಣ: (ನಗುತ್ತಾ) ನಿಜ ಹೇಳೋಕಂದ್ರೆ ಮೂರ್ಖತನ ಅನ್ನಿಸಿತು.

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಮೂರ್ಖತನ

ಬಹುಗುಣ: ಹೌದು ಇಷ್ಟತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ನಿಂತವ, ಅಷ್ಟತ್ತರದ ಮರಗಳನ್ನ ತಬ್ಬಿ ನಿಂತಿದ್ದೆ ನಾನು.. ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳು ನನ್ನನ್ನು ನೊಡಿ ಹಂಗಿಸಿ ನಗ್ತಾಯಿದ್ರು..

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಹೈ.. ಇಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಜನರೂ ಕೂಡ ನನ್ನನ್ನು ಹುಚ್ಚ, ದಡ್ಡ ಅಂತಿದ್ದಾರೆ.

ಬಹುಗುಣ: ಯಾಕೆ ? ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ದಡ್ಡ ಅಂತ ನಿನಗನ್ನಿಸ್ತದಾ?

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿ ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ, ಇಲ್ಲಿನ ಕಾಡು, ಮರ, ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟ, ಕಾಳಿ ನದಿ, ಇವುಗಳ ಪರ ಮಾತಾಡ್ತೇನೆ. ಮರಗಳನ್ನ ತಬ್ಬಿ 'ಕಡೀಬೇಡಿ' ಅಂತ ಕೂಗಿ ಅವಗಳನ್ನ ಉಳಿಸ್ತೇನೆ ಅನ್ನೋದನ್ನ ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾನೇ ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಈ ದಿನಕ್ಕೆ, ಈ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನೊಡೋದಾದ್ರೆ ಹೌದು, ನಾನು ದಡ್ಡನೇ ಇರಬಹುದು..

ಬಹುಗುಣ: ಸರಿಯೇ ಮತ್ತೆ, ದಡ್ಡರಾಗಿಯೇ ಇರೋಣ.. 'ಬುದ್ಧಿವಂತರು' ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡವರು ಕಾಡನ್ನು ಉಳಿಸಿದ್ದು ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಇದೆ. ನಾವು ದಡ್ಡರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದುಬಿಡೋಣ..

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಈ ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನವರು ಹೊಸತೊಂದು ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಇಶ್ಯೂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಗಲೇ ಕೆಲಸನೂ ಶುರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೋಗಿ ಮಾತಾಡೋಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟೆ. ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನ ಇಲ್ಲ.. ಈ ಬಾರಿ ಸಾಲಕಣಿ ಕಾಡು.. ನೊಡಿ ಇಲ್ಲಿ.. (ನ್ಯೂಸ್ ಪೇಪರ್ / ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಪೇಪರ್ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.)

ಬಹುಗುಣ: (ಓದಿ) ಓಹೋ.. ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಎಕರೆ ಅರಣ್ಯ ನಾಶ!! ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ಅನುಮತಿ ಕೊಡ್ತಾರೋ..!

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಅದೇ ಗೊತ್ತಾಗ್ತಿಲ್ಲ.. ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ, ಅವರನ್ನ ತಡಿಯೋಣ..

ಬಹುಗುಣ: ಎಷ್ಟು ಜನ?

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಇವತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಒಂದು ಮೀಟಿಂಗ್.. ಹತ್ತು ಜನ ಬರಬಹುದು, ಒಬ್ಬರೇ ಬರಬಹುದು.. ಅಥವಾ ಯಾರೂ ಬರದೆಯೂ ಇರಬಹುದು..

ಬಹುಗುಣ: ಯಾರೂ ಬರದೇ ಹೋದ್ರೆ?

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಯಾರೂ ಬರದೇಹೋದ್ರೆ ಇಬ್ಬರೆ.. ನಾನು ನೀವು..

ಬಹುಗುಣ: ಇಬ್ಬರು? ಇಡೀ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನವರ ವಿರುದ್ಧ?

ಪಾಂಡುರಂಗ: ನಿಮಗೂ ಹಾಗೇ ಆಗಿದ್ದಲ್ವಾ? ಮೊದಲು ಒಬ್ಬರಿಬ್ಬರು.. ಆಮೇಲೆ ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆತದೆ. ಆ ನಂಬಿಕೆ ನನಗಿದೆ.

ಬಹುಗುಣ: ಹ್.. ಈ ರಾತ್ರಿ ಮೀಟಿಂಗ್ ಎಲ್ಲಿ?

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಕೆರೆಹೊಸಳ್ಳಿ.. ಅಲ್ಲಿ ಬಾಬಾಜಾನರ ಗುಡಿಸಿಲದಲ್ಲಿ.. ಹೊರಡೋಣ.. ನೀವು ಮುಖ ತೊಳೆದು ಬನ್ನಿ.. ಜೀಪ್ ತೆಗೆತೇನೆ.. ರವಿ, ಕಮಲ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಬರೋದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ..

ಬಹುಗುಣ: ಇವರಿಬ್ಬರು?

ಪಾಂಡುರಂಗ: ರವಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡ್ತಾನೆ, ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವ, ಇದೇ ಊರಿನವ.. ಕಮಲ ಪಕ್ಕದ ಊರಿನವಳು, ಮೂರು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ.. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆದರ್ತಾಳೆ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಈ ಚಳವಳಿಯ ತೀವ್ರತೆ ಇನ್ನೂ ಅರ್ಥ ಆಗಿಲ್ಲ ಅನ್ನಿಸ್ತದೆ.

ಬಹುಗುಣ: ಇರಲಿ, ಇಂಥವರೇ ಮುಖ್ಯವಾಗೋದು ಪಾಂಡುರಂಗ.. ನಾವುಗಳಲ್ಲ.. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಚಳವಳಿಗಲನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುನ್ನಡೆಸುವಂತಾಗಬೇಕು. ಚಿಪ್ಪೋ ಉತ್ತರಾಖಂಡನಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದೂ ಇಂಥ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲ ಭಂಡೆದ್ದು ನಿಂತಾಗ.. ಇವರೆಲ್ಲಾ ಕೇವಲ ಕಾಡು, ನೀರು, ಮರಗಳಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವವರಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ನಾಳೆಗಳನ್ನು ತಾವೇ ನಿರ್ಧರಿಸೋ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವವರು....

ಹೆಜ್ಜೆ ೧

[ಜೀಪ್ ದೃಶ್ಯ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುರಂಗ, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಹುಗುಣ, ಹಿಂದೆ ಕಮಲ ರವಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ.]

ಕಮಲ: ಅಣ್ಣ ನಾನು ಹೀಗೆ ಕಾಡು ಉಳಿಸಿ, ಕಾಳಿ ನದಿ ಉಳಿಸಿ ಅಂತ ಕಾಡುಮೇಡು ಅಲೀತೀರೋದು ನಮ್ಮನೆಯವರಿಗೆ ಒಂಚೂರೂ ಹಿಡಿಸ್ತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮನ್ನ ಜೈಲಿಗೆ ಕಳಿಸೋಕೆ ಈ ಕೆಲಸ ಸುಲಭವಾಗಿ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡ್ತದೆ ಅಂತ ನನ್ನಮೇಲೆ ಹರಿಹಾಯ್ತಾರೆ. ಇವತ್ತೂ ಕೂಡ.. ಜಗಳ, ವಾದ..

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಹಾಗೇ ಆದ್ರೂ ಆಗ್ನಹುದು ಕಮಲ.. ಅವರ ಭಯಕ್ಕೂ ಅರ್ಥ ಇದೆ.

ಕಮಲ: ನಾನು ಮೂರು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ ಅಣ್ಣ.. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡ್ತಾ ನಾನು ಜೈಲಿಗೆ ಹೋದ್ರೆ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡೋರ್ಯಾ? ಅವರಿಗೆ ಊಟ ಹಾಕೋರಾದ್ರೂ ಯಾರು?

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಆದರೆ ಈ ಕಾಡು ನಾಶವಾಗಿಹೋದ್ರೆ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕಾದರೂ ಏನುಳಿತದೆ ಅಂತ ತಿಳಿದಿದ್ದಿ?

ರವಿ: ಹಾಗಲ್ಲ ಅಣ್ಣ.. ಆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ, ದಿನಕ್ಕೆ ಐವತ್ತು ರುಪಾಯಿ ಕೂಲಿ, ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾ ಅಂದ

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಅದು ಕೂಲಿಯಲ್ಲ, ಮರಗಳನ್ನ ಕೊಲ್ಲೋಕೆ ಕೊಡ್ತೀರೋ ಹಣ ಅದು..

ರವಿ: ಅಲ್ಲ, ಯಾವುದೋ ಮರಗಳಿಗೋಸ್ಕರ, ಸರ್ಕಾರದವರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡೋಕೆ ಹೇಳ್ತಿದ್ದೀರ ನೀವು..

ಬಹುಗುಣ: ಮರಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಅಲ್ಲ ರವಿ, ನಿಮ್ಮಗಳಿಗೋಸ್ಕರ.. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೋಸ್ಕರವೇ ಈ ಪ್ರತಿಯೋಧ, ಹೋರಾಟ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ..

ಕಮಲ: ಇಂಥಾ ಹೋರಾಟ, ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುದೇನು?

ಪಾಂಡುರಂಗ: (ಅಸಹನೆಯಿಂದ) ಹಾಗಿದ್ರೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಾಡಬೇಡಿ. ನಾಳೆ ಒಮ್ಮೆ ಬಂದು ನೋಡಿಬಿಡಿ.

ರವಿ: ಏನನ್ನ?

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಸಾಲಕಣಿ ಕಾಡಿನ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳನ್ನ..

ಬಹುಗುಣ: ಪಾಂಡುರಂಗ, ತಾಳ್ಮೆಗೆಡಬೇಡ.. ಹಾಗಾಗೋದಕ್ಕೆ ನಾವು ಬಿಡೋದಿಲ್ಲ.

ಕಮಲ: ಹೇಗೆ ಸರ್?

ಬಹುಗುಣ: ಯಾವಾಗ ಚಿರತೆ ತನ್ನ ಮರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಮಣವಾಗೋದನ್ನ ನೋಡ್ತದೋ ಆಗ ಚಿರತೆ ಆ ವೈರಿಯನ್ನು ತನ್ನತ್ತ ತಾನೇ ಆಹ್ವಾನಿಸ್ತದೆ. ಹಾಗೇ ನಾವೇ ಚಿರತೆಗಳಾಗಿ ಎದುರಾಗ್ತೀರೋ

ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿಗಳನ್ನ ನಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯೋದು.. ಈ ಸಾಲಕಣಿ ಕಾಡಿನ ದಪ್ಪನೆಯ ಮರಗಳನ್ನ ಕಡಿಯೋಕೆ ಅವರು ಕೊಡಲಿ ಹಾಕುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ ನಾವೇ ಆ ಮರಗಳ ಭಾಗದಂತಾಗಿ ತೆರೆದ ಕೈಗಳಿಂದ ಅವನ್ನ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೋದು..

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಆಗ ನೋಡುವ, ನಾವು ಸೋಲೋವಾ ಅಥವಾ ಅವರು ಸೋಲೋವಾ ಅಂತ..

ಕಮಲ: ನಾವು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಿ ಅಂತಲೇ ಇಚ್ಛೋಣ.. ಇದರ ನಂತರ ಮುಂದೆ? ಏನಾಗಬಹುದು ಅಣ್ಣ?

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಮುಂದೇನಾಗಬಹುದೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಕಮಲ.. ಹಿಮಾಲಯದ ಕಾಡುಗಳಿಗೆ ಇಂಥದ್ದೇ ಗಾಯಗಳಾದಾಗ ಅದನ್ನ ತಬ್ಬಿ ನಿಂತ ಹೆಂಗಸರ ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ಆ ಗಾಯಗಳು ಮಾಗಿದ್ದವು. ಈಗ ನಾವಿದನ್ನ ಮಾಡಿದರೆ ಮುಂದೆ ಏನಾಗ್ತೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಆದರೆ, ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಇಷ್ಟನ್ನಾದರೂ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಏನಾಗ್ತದೆ ಅನ್ನೋದಂತೂ ಗೊತ್ತಿದೆ.

ಹೆಜ್ಜೆ ೩

[ಕಾಡು, ಮುಂಜಾನೆ ಸೂರ್ಯೋದಯದ ನಂತರ , ಕಮಲಾ ಈಗಾಗಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಕಡಿದ ಮರವೊಂದರ ಬೊಡ್ಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ.]

ರವಿ: [ಆಗಮನ] ಓಹ್.. ಕಮಲಕ್ಕಾ, ನೀನು ಬರೋದಿಲ್ಲ ಅಂದ್ಕೊಂಡಿದ್ದೆ..

ಕಮಲ: ನಾನೂ ಹಾಗೇ ಅಂದ್ಕೊಂಡಿದ್ದೆ, ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ತಡೀಲಿಲ್ಲ..

ರವಿ: ಓಹ್..

ಕಮಲ: ಮತ್ತೆ ನೀನು?

ರವಿ: ನನಗೂ ಅಷ್ಟೆ.. [ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟು] ಈ ಕಾಡು ಮುಂಚೆ ಹೇಗಿತ್ತಲ್ಲಾ ಅಕ್ಕ? ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಷ್ಟಿತ್ತು.. ಈಗ ನಮ್ಮ ಬೆಳೆಗಳನ್ನ ನಾಶ ಮಾಡೋ ಕಾಡುಹಂದಿಗಳನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದವೋ..?

ಕಮಲ: ಹೌದು ರವಿ, ಆಗಲ್ಲಾ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಡೆ ಪಕ್ಷ ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿಯಾದರೂ ಜೇನು ಇಳಿಸ್ತಿದ್ದದ್ದು.. ಈ ಹೆಬ್ಬಲಸು, ಬೆಣಟೆ, ಗೋಳಿ ಮರಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಜೇನು ಗೂಡುಗಳು ತುಂಬಿರ್ತಿದ್ದು.. ಆ ದೊಡ್ಡ ಮದ್ದಲೆ ಮರ, ಕಬ್ಬೆಯ ಹತ್ತಿರ ಇತ್ತಲ್ಲ, ಆ ಒಂದು ಮರದಲ್ಲೇ 150ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜೇನುಗೂಡುಗಳಿದ್ದು.. ಈಗ ಮರಗಳಿಗೂ, ಜೇನಿಗೂ ಎರಡಕ್ಕೂ ಬರ ಬಂದಹಾಗಿದೆ..

[ಬಹುಗುಣ, ಪಾಂಡುರಂಗ, ದರಸಯ್ಯ ಗೌಡ, ಕೆ ಎಮ್ ಹೆಗಡೆ, ಮೋಹನ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಬರುತ್ತಾರೆ.]

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಓಹ್.. ನೋಡಿದ್ರಾ ಇಲ್ಲಿ? ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿವರೆಗೂ ಈ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನ ಸರಿಯಾ ತಪ್ಪಾ ಅಂತ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿದ್ದವರೇ ಇವತ್ತು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ..

ಬಹುಗುಣ: ಅದು ಹಾಗೆ ಪಾಂಡುರಂಗ, ಜನರೆಲ್ಲರಿಗೂ, ಅಷ್ಟೇ ಯಾಕೆ, ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ, ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನವರಿಗೂ ಕೂಡ ಇವತ್ತೆಲ್ಲಾ ನಾಳೆ ನಮ್ಮ ಶ್ರಮ ಅರ್ಥವಾಗ್ತದೆ..

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಾಲ ಮಿಂಚಿಹೋಗಬಾರದಷ್ಟೆ..

[ಟ್ರಕ್ಕುಗಳು ಬಂದ ಸದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಎಚ್ಚಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.]

ಬಹುಗುಣ: ಎಲ್ಲರೂ ತಯಾರಿದ್ದೀರ?

ರವಿ: ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಸರ್.. ಕೈ ಕಾಲುಗಳು ನಡುಗಿವೆ.

ಮೋಹನ್: ಯಾಕೆ? ಇನ್ನೂ ಭಯವೇ?

ರವಿ: ಹಾಗೇ ಅಂದೋ.. ಇದಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆ ಸರ್ಕಾರಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನ ಮುರಿಯೋದನ್ನೇನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡವನಲ್ಲ ನಾನು.. ಭಯ ಆಗ್ತೇ ಇನ್ನೇನು?

ಬಹುಗುಣ: ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡೋದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಪ್ಪೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಂತಿಲ್ಲ ರವಿ, ಸರ್ಕಾರಗಳೂ ತಪ್ಪನ್ನ ಮಾಡ್ತಾವೆ, ಆಗ ನಾವು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಬೇಕು.. [ಸದ್ದಾದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ] ಅವರು ಬರ್ತಿದ್ದಾರೆ ರೆಡಿಯಾಗಿ..

[ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಭಟ್, ಫ್ಲಾರೆಸ್ಟ್ ಆಫೀಸರ್, ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನಗೂಲಿ ನೌಕರರ ಆಗಮನ]

ಭಟ್: ಯಾರು ಸರ್ ಇವರೆಲ್ಲ?

ಫ್ಲಾರೆಸ್ಟ್ ಆಫೀಸರ್: ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.. ಏಯ್ ಯಾರ್‌ಪ್ಪ ನೀವೆಲ್ಲ? ಯಾಕಿಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ? ಏನು ಕೆಲಸ ನಿಮಗಿಲ್ಲಿ..

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಕೆಲಸ ಇದೆ, ಇರೋದ್ರಿಂದನೇ, ನಾವಿಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಬಂದಿರೋದು..

ಭಟ್: ಏನು ಕೆಲಸ?

ಹೆಗಡೆ: ಮರಗಳನ್ನ ಮಾತಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣ ಅಂತ ಬಂದ್ವಿ..

ಫ್ಲಾ. ಆಫೀಸರ್: ಆಯ್ತಲ್ಲ ಮಾತಾಡಿಸಿ.. ಈಗ ಹೊರಡಿ, ಇದು ಸರ್ಕಾರೀ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಜಾಗ, ಅತಿಕ್ರಮಣ ಮಾಡೋಹಾಗಿಲ್ಲ..

ರವಿ: ಯಾರೀ ಅತಿಕ್ರಮಣ ಮಾಡ್ತೀರೋದು? ಸರ್ಕಾರದ ಜಾಗ ಅಂತೆ.. ನಿಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಬಂದಮೇಲೆ ಈ ಕಾಡು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲ..

ಫ್ರಾ. ಆಫೀಸರ್: ನಾಲಿಗೆ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಇರ್ಲಿ.. ಸರ್ಕಾರ ಹೊರಡಿಸಿರೋ ಆರ್ಡರ್ ಹಿಡಕೊಂಡೇ ನಾವಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರೋದು.. ಒಂದಿಷ್ಟು ಡೆಡ್ ಟ್ರೀಸ್ ಇದ್ದಾವೆ ಈ ಏರಿಯಾದಲ್ಲಿ, ಸತ್ತ ಕಳಕೊಂಡಿರೋ ನಿಸ್ತೇಜ ಮರಗಳವು, ಅವುಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸೋ ಟೆಂಡರ್ ಕಾಲ್ ಆಗಿತ್ತು.. ಭಟ್ ಅವರಿಗೆ ಈ ಟೆಂಡರ್ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಹಳ್ಳಿಗಳು, ನಿಮ್ಮದೇ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಮನೆಯಳತೆಗೆ ಬೇಕಾಗೋ ಸೌದೆ ಕೂಡ ಈ ಟೆಂಡರ್ ಇಂದನೇ ಬರಬೇಕು, ಸುಮ್ಮನೆ ಟೈಮ್ ವೇಸ್ಟ್ ಮಾಡಬೇಡಿ, ಜಾಗಬಿಡಿ, ಸರ್ಕಾರದ ಆರ್ಡರ್ ಮೀರೋಹಾಗಿಲ್ಲ..

ಕಮಲ: ಈ ಕಾಡುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ ಆರ್ಡರ್ ಹೊರಡಿಸ್ತಾ ಸರ್?

ಭಟ್: ಇವರಿಗೇನಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡೋದು? ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ನಾವು ಮುಂದುವರಿಸೋಣ, ಬನ್ನಿ.. [ಸನ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಕೂಲಿಕಾರರು ಕೊಡಲಿ ಹಿಡಿದು ಮರದ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಾರೆ.]

[ಪಾಂಡುರಂಗ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮರದ ಬಳಿಗೆ ನಡೆದು, ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ತನ್ನ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಚಾಚುತ್ತಾನೆ.]

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಈ ಮರವನ್ನು ಕಡಿಯೋಕೆ ಮುಂಚೆ ನನ್ನನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿರಿ..

ಕೆಲಸಗಾರ 1: ಸರ್... [ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾನೆ]

ಫ್ರಾ. ಆಫೀಸರ್: ಮರದಿಂದ ದೂರ ಬಾರಯ್ಯ..

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಇಲ್ಲ.

ಬಹುಗುಣ: (ಇನ್ನೊಂದು ಮರದ ಕಾಂಡವನ್ನಪ್ಪಿ) ನಾನೂ ಬರೋದಿಲ್ಲ.

[ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಮರಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.]

ಭಟ್: ಏನೀ ಇದು? ಹುಚ್ಚಾಟ?... [ಕೋಪದಿಂದ] ಅವರನ್ನು ಅರೆಸ್ಟ್ ಮಾಡ್ತಿ..

ಫ್ರಾ. ಆಫೀಸರ್: ಯಾವ ಆರೋಪದ ಮೇಲೆ?

ಭಟ್: ಸರ್ಕಾರದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಜಾಗದ ಅತಿಕ್ರಮಣ. ಏನೋ ಒಂದು..

ಫ್ರಾ. ಆಫೀಸರ್: ಆದರೆ ಅವರು ಯಾವುದೇ ಕಾನೂನನ್ನು ಮುರಿಯಿಲ್ಲವಲ್ಲ..

ಭಟ್: ಅವರು ನನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.. ಏಯ್, ಏನೋ ಮುಖ ನೋಡ್ತೀರ? ಅವರನ್ನು ಈ ಕಡೆ ಎಳೆದು ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಶುರು ಮಾಡೋ.. [ಎಳೆಯಲು ಶುರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಗುಂಪು ಜಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ.]

ಕೆಲಸಗಾರ 1: ಜನ ಅಲ್ಲಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡ್ ನಿಂತಾಗ ನಾನ್ ಹೇಗೆ ಮರ ಕಡಿಯೋದು ಸರ್.. ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಭಟ್: ಹಾಗಾದರೆ ಕಾಯಿರಿ. ಅವರಿಗೇ ಸುಸ್ತಾದಾಗ ಸುಮ್ಮನಾಗ್ತಾರೆ.

ಫ್ರಾ. ಆಫೀಸರ್: ನೋಡಿ, ನಿಮ್ಮ ಕಾಳಜಿ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ನಾವು ಏನ್ ಮಾಡೋದು? ನಮಗೆ ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಕಮಿಟಿಂಟುಗಳಿವೆ. ಅದೆಷ್ಟೋ ಕೋಟಾಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು...

ಬಹುಗುಣ: ಯಾರ ಕೋಟಾಗಳು?

ಫ್ರಾ. ಆಫೀಸರ್: ಇಲಾಖೆಯವರದ್ದು. ಫೈವುಡ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗೆ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳು ಬೇಕು.

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಆದರೆ ಈ ಭೂಮಿಗೆ ಜೀವಂತ ಮರಗಳು ಬೇಕು.

ಫ್ರಾ. ಆಫೀಸರ್: ನೋಡಿ. ನನ್ನ ಮಾತೃಲೇಳಿ..

[ಹೋರಾಟದ / ಅಪ್ಪಿಕೋದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಟ್ ಮತ್ತು ಫ್ರಾ. ಆಫೀಸರ್ ಕ್ಷುದ್ರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.]

ಭಟ್: (ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ) ಎಲ್ಲಾ ಪ್ಯಾಕ್ ಮಾಡಿ. ನಾವು ನಾಳೆ ಬರೋಣ.

ಕೆಲಸಗಾರ 1: ಅವರು ನಾಳೆನೂ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೆ ಗತಿ ಏನು?

ಭಟ್: ಅವರು ಬರೋದಿಲ್ಲರಿ.. ಇದು ಕೇವಲ ನಾಟಕ ಅಷ್ಟೇ.. ನಾಳೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿದಿನದ ಜಂಜಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮರೆತುಹೋಗ್ತಾರೆ..

ಫ್ರಾ. ಆಫೀಸರ್: ನೀವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ತಡೀತಿದ್ದೀರ...

ಬಹುಗುಣ: ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ತಡೀತಿಲ್ಲ ಸರ್.. ನಾವು ವಿನಾಶವನ್ನು ತಡೀತಿದ್ದೀವಿ..

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದರೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ.. ಆದರೆ ನೀವು ಮಾಡಹೊರಟಿರೋ ಇದು, ಇದು ಕೊಳೆಯುವಿಕೆ..

ಫ್ರಾ. ಆಫೀಸರ್: ನನಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶಗಳಿವೆ.. ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಫಾಲೋ ಮಾಡೋದಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಕೆಲಸ

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಜನರನ್ನು ಸುಡೋಕೆ ಗ್ಯಾಸ್ ಚೇಂಬರ್‌ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಜನರು ಕೂಡ ಹಾಗೆಯೇ ಅಂದ್ಕೊಂಡಿದ್ದರು.. ಹೊರಡಿ ಹೊರಡಿ. ನಿಮ್ಮ ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಎಲ್ಲಾ ಆಯ್ತಲ್ಲ..

[ಫ್ರಾ. ಆಫೀಸರ್ ನಿರ್ಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ.]

ಮೋಹನ್: ಇಷ್ಟೇನಾ? ಹೊರಟೇಬಿಟ್ರಾ? ನಾವು ಗೆದ್ದೆವಾ?

ರವಿ: ಎಲ್ಲಿ? ಅವರು ನಾಳೆ ಮತ್ತೆ ಬರ್ತಾರಂತೆ..

ಕಮಲ: ನಾವೂ ಬರ್ತೀವಲ್ಲ..

[ಮರಗಳ ನಡುವೆ ನಿಂತಿರುವಾಗ ದೀಪಗಳು ಮಸುಕಾಗುತ್ತವೆ.]

ಹೆಚ್ಚು

(ಬೆಳಿಗ್ಗೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಬಾವಿ. ಕಮಲಾ ಬಿಂದಿಗೆ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಊರ ಹೆಂಗಸರಿದ್ದಾರೆ. ಕಮಲಾ ಬಾವಿಯ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಬಿಂದಿಗೆಯೊಳಗಿನ ನೀರು ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೆಸರಾಗಿದೆ.)

ಕಮಲಾ: ಅಯ್ಯೋ, ಇವತ್ತೂ ಕೂಡ ಈ ಕೆಸರುನೀರು?

ಹೆಂಗಸು 1: ಮೂರು ದಿನದಿಂದ ಇದೇ ಸಮಸ್ಯೆ.. ದಿನಾ ಮನೆಗೆ ನೀರು ಅಂತ ಕೆಸರು ತೊಗೊಂಡ್ ಹೋಗೋಹಾಗಾಗಿದೆ.

ಕಮಲಾ: (ನೀರನ್ನು ಸುರಿದು) ಇದು ನೀರಲ್ಲ.. ಕೊಳಚೆ..

ಹೆಂಗಸು 2: ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮೂರು ದಿನದಿಂದ ಇದೇ ನೀರು ಕುಡೀತಿರೋದು, ಬೇರೇನ್ ದಾರಿ ಇದೆ ಹೇಳು ಕಮಲಾ?

ಕಮಲಾ: ಆ ಯಾಣದ ಕಾಡನ್ನು ಕಡಿದುಹಾಕಿದಮೇಲೆ, ಮಳೆ ನೀರಿನ ಜೊತೆ ಮೇಲಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಮಣ್ಣು ನಮ್ ಹಳ್ಳಿ ಬಾವಿ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಇಳೀತಿದೆ.

ಹೆಂಗಸು 1: ಈ ನೀರು ಎಷ್ಟು ಸಿಹಿಯಾಗಿರ್ತೀತ್ತು.. ಈಗ ನೋಡಿದ್ರೆ..

ಕಮಲಾ: ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನಾವೇ ಏನಾದ್ರೂ ಮಾಡ್ಬೇಕು..

ಹೆಂಗಸು 1: ಕಮಲಾ, ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ವಿಷಯಕ್ಕೂ ಹೀಗೆ ಜಗಳ ಮಾಡೋಹಾಗೆ ಆಡ್ಬೇಡ...

ಕಮಲಾ: (ತನ್ನ ಬಿಂದಿಗೆ ಕೆಳಗೆ ಎಸೆದು) ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ವಿಷಯಾನಾ? ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ನೀರು ಅಂತ ಮಣ್ಣು ಕುಡಿಯೋದು ನಿಮಗೆ ಸಣ್ಣ ವಿಷಯಾನಾ?

ಹೆಂಗಸು 1: (ಬಿಂದಿಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ) ಅರೆ, ಯಾಕಿಷ್ಟು ಗಲಾಟೆ ಮಾಡ್ತೀ. ಜನ ನೋಡ್ತಿದ್ದಾರೆ...

ಕಮಲಾ: ನೋಡಲಿ! ನಮ್ಮ ಬದುಕು ಹೇಗಿದೆ ಅಂತ ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡಲಿ!

ಹೆಂಗಸು 1: ಕಾಡಿಗೂ ನೀರಿಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ ಕಮಲಾ? ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಕಾಡೇ ಕಾರಣ ಅಂತ ಅರಚಾಡಿದ್ಯೆ?..

ಕಮಲಾ: ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲಾ?? ಮರ ಕಡೀತಾರೆ, ಮಣ್ಣು ಸಡಿಲವಾಗ್ತದೆ, ಮಳೆ ನೀರು ಹರಿದು ಬರೋವಾಗ ನಮ್ಮ ಬಾವಿಗೆ ಆ ಸವಕಳಿಯಾದ ಮಣ್ಣನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲ ಅಂತೀರಲ್ಲ?

ಹೆಂಗಸು 2: ನಮಗೆ ಈ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಥ ಆಗಲ್ಲ ಕಮಲಾ

ಕಮಲಾ: ವಿಜ್ಞಾನ? ಬೆಟ್ಟದ ಕೆಳಗೆ ನೀರು ಹರಿಯುವಾಗ ಜೊತೆಗೆ ಮಣ್ಣು ಹರಿಯುವುದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳೋಕೆ ನಿಮಗೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಬೇಕಾ?

ಹೆಂಗಸು 1: ಹಾಗಾದರೆ ಬಾವಿಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನಾವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತೀಯಾ?? ದಿನದ ಬಳಕೆಗೆ ನೀರು ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ಸಿಗ್ತದೆ?

ಕಮಲಾ: ಹೊಳೆ ಬದಿಗೆ..

ಹೆಂಗಸು 2: ಆದರೆ ಅದು ತುಂಬಾ ದೂರ.

ಕಮಲಾ: (ತನ್ನ ಬಿಂದಿಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು) ಎಷ್ಟು ದೂರ ಆದರೇನು? ಅಷ್ಟು ದೂರನೂ ನಡೆದು ನೀರು ತರೋ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ..

ಹೆಂಗಸು 1: ನೀರಿಗೋಸ್ಕರ ದಿನಾ ಅಷ್ಟು ದೂರ ನಡೆಯೋಕಾಗತ್ತಾ ಕಮಲಾ? ನಿನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದ್ಯಾ?

ಹೆಂಗಸು 2: (ಕೆಸರಿನ ನೀರನ್ನು ನೋಡಿ, ಅದನ್ನು ಬಾವಿಗೆ ಸುರಿದು) ಇನ್ನೇನು ಇದನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೊಗೊಂಡ್ ಹೋಗೋಕಾಗತ್ತಾ? ಇದನ್ನ ಕುಡಿಸಿ ನೀರು ಅಂತ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಂಬಿಸೋಕಾಗತ್ತಾ?? ನಡಿ ಹೋಗೋಣ ಕಮಲ..

ಕಮಲಾ: ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಸಿರಾಡೋಕೆ ಶುದ್ಧ ಗಾಳಿ ಸಿಗಬೇಕು ಅಂತ, ಮರಗಳ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕುಡಿಯೋದಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧ ನೀರು ಕೂಡ ಸಿಗ್ತಿಲ್ಲ.

ಕಮಲಾ: ಪ್ರತಿ ರಾತ್ರಿ ಮರಗಳನ್ನು ಉಳಿಸೋಕೆ ಕಾಡಿಗೆ ನಡೀತೀವಿ ಅಂದರೆ, ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನೀರಿಗಾಗಿ ಹೊಳೆಗೆ ನಡೀಬೇಕು..

(ರವಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ)

ರವಿ: ಕಮಲಾಕ್ಕು! ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಅಂತ ಹುಡುಕೋದು ನಿನ್ನ?

ಕಮಲಾ: ಏನಾಯಿತು?

ರವಿ: ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಆಫೀಸರ್ ಜೊತೆ ಮೀಟಿಂಗು. ಬರೋದಿಲ್ಲಾ?

ಕಮಲಾ: ಏನ್ ಮೀಟಿಂಗು?

ರವಿ: ಅದೇ ಕಾಡು ನಾಶ, ಹೊಸ ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟು, ಜನಕ್ಕೆ ಕೊಡೋ ಪರಿಹಾರದ ಬಗ್ಗೆ... ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮೀಟಿಂಗ್.

ಕಮಲಾ: (ಕೆಸರು ತುಂಬಿದ ಬಿಂದಿಗೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾ) ನೀರಿನ ಬಗ್ಗೆ? ನೀರಿನ ಬಗ್ಗೇನೂ ಮಾತಾಡ್ತಾರಾ ಈ ಮೀಟಿಂಗಿನಲ್ಲಿ?

ರವಿ: ನೀರಿನ ಬಗ್ಗೆ? ಇಲ್ಲ, ಇದು ಮರಗಳ ಬಗ್ಗೆ..

(ಕಮಲಾ ಹೊಳೆಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇತರ ಹೆಂಗಸರು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ.)

ರವಿ: ಆದರೆ ಅಕ್ಕ.. ಅಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುರಂಗ ಅಣ್ಣ, ಬಹುಗುಣರು ಎಲ್ಲರೂ ನಮಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾಯ್ತಿದ್ದಾರೆ!

ಕಮಲಾ: (ನಿಂತು) ಮರಗಳನ್ನ ಕಡಿಯೋದು ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯೋ ಇದೂ ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ ರವಿ.. ಅಲ್ಲಿರೋದು ಯಾರೂ ದಿನಾ ಮನೆಗೆ ನೀರು ತರೋರಲ್ಲ.. ಅವರಿಗೆ ಈ ಕಷ್ಟಗಳು ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು? ನೀನು ಹೊರಡು, ನಾನಿವತ್ತು ಮೀಟಿಂಗಿಗೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ..

ರವಿ: ಆದರೆ...

ಕಮಲಾ: (ನಿಲ್ಲದೆ) ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ, ನಾವು ಒಳ್ಳೆ ನೀರು ಹುಡುಕೋಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೀವಿ ಅಂತ ಹೇಳು.. ನಮಗೇನು ಬೇಕು, ನಮಗೇನು ಮುಖ್ಯ ಅಂತ ಅಂತ ಬರೀ ಗಂಡಸರೇ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.. ನಮ್ಮ ಬಾವಿ ನೀರು ಕೆಸರಾಗಿದೆ, ಶುದ್ಧ ನೀರು ತರಬೇಕು.. ನಮಗೆ ಕಾಡು ಉಳಿಸುವಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾದ್ದು ಈ ಕೆಲಸ ಕೂಡ..

(ಹೆಂಗಸರು ಖಾಲಿ ಬಿಂದಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ರವಿ ಅವರನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾನೆ, ನಂತರ ಕೆಸರುಮಯ ಬಾವಿಯ ನೀರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ, ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ.)

ರವಿ: (ತನ್ನೊಳಗೆ) ಆದರೆ...

(ದೀಪಗಳು ಮಸುಕಾಗುತ್ತವೆ.)

ಹೆಜ್ಜೆ ೫

[ಕಾಡೊಳಗಿನ ಟೆಂಟ್, ಫಾ. ಆಫೀಸರ್, ಭಟ್ ಅಲ್ಲೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ, ಫಾ. ಆಫೀಸರ್ ಫೋನಿನಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.]

ಫಾ. ಆಫೀಸರ್: (ದೂರವಾಣಿಯಲ್ಲಿ) ಹೌದು ಸರ್.. ಎಲ್ಲೂ ಕದಲಾಡ್ತಿಲ್ಲ.. ಇನ್ನೂ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ... ಇಲ್ಲ ಸರ್, ಮರಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಅವರನ್ನು ಅರೆಸ್ಟ್ ಮಾಡೋಕ್ ಹೇಗಾಗತ್ತೆ? ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.. ಇವತ್ತೊಂದ್ ಮೀಟಿಂಗ್ ಕರ್ಡಿದ್ದೀನಿ, ನೋಡ್ತೀನಿ ಏನಂತಾರೆ.. ಎಸ್ ಸರ್.. ಆದರೆ?

ಭಟ್: ಏನಂತಾರೆ? ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕನ್ಸರ್ವೇಟರ್ಯು?

ಫಾ. ಆಫೀಸರ್: ಅದೇನೋ ನೀವೇ ನಿಭಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಅಂತಾರೆ..

ಭಟ್: ಜಾಗ ಬಿಟ್ಟು ಅಲುಗಾಡದ ಜನರನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ನಿಭಾಯಿಸಲಿ?

ಫಾ. ಆಫೀಸರ್: ಅದು ನಿಮ್ಮ ಹಣೆಬರಹ..

ಭಟ್: ನನ್ನ ಹಣೆಬರಹ? ಟೆಂಡರ್ ಕರೆದಿದ್ದು ನಿಮ್ಮ ಇಲಾಖೆ.. ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟ್, ಪರ್ಮಿಟ್ಗಳನ್ನ ಕೊಡಿಸಿದ್ದು ನೀವು...

[ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್ ಫೈಲ್‌ಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.]

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ಹಲೋ ಸರ್..

ಫ್ರಾ. ಆಫೀಸರ್: ನಮ್ಮೂರ.. ಕೂತ್ಕೊಳ್ಳಿ.. ಹೇಳಿ.. ಯಾನೀವು? ಏನಾಗ್ಗೇಕಿತ್ತು?

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ನಾನು ಡಾ ಕೃಷ್ಣನ್, ಧಾರವಾಡ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದು.. ನಾನೊಂದು ರಿಪೋರ್ಟ್ ರೆಡಿ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಅದನ್ನ ನಿಮಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು..

ಫ್ರಾ. ಆಫೀಸರ್: ರಿಪೋರ್ಟ್? ಯಾವುದರ ಬಗ್ಗೆ?

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಸಾಲಕಣಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಕುರಿತಾದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೋರಿದ್ದರು..

ಫ್ರಾ. ಆಫೀಸರ್: ಓಹ್.. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮುಂದುವರೀತಾರಾ ಇವರು? ಆದರೆ ನಾನು ಯಾವುದೇ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿಲ್ಲವಲ್ಲ..

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಈ ಮರ ತೆರವು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆದ ಅತಿಯಾದ ಹಾನಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಮ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ತನಿಖೆಗೆ ಅಂತ ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿತು.

ಫ್ರಾ. ಆಫೀಸರ್: ಥತ್.. ಈ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ತಾವು ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ.. ಇಲ್ಲಸಲ್ಲದ ರಿಸರ್ಚ್, ರಿಪೋರ್ಟ್.. ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡೋಕ್ ನಾವಿದ್ದೀವಿ.. ಇವರಿಗ್ಯಾಕ್ ಈ ಇಲ್ಲದ ಉಸಾಬ್ರಿ? ಸರಿ.. ಹೇಳಿ.. ನಿಮ್ಮ ರಿಸರ್ಚ್ ಏನು ಹೇಳುತ್ತೆ??

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಹೇಳಿದ್ದು ಸರಿ ಅಂತ ಹೇಳುತ್ತೆ.

ಭಟ್: ಏನು?

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ನೋಡಿ ಸರ್.. ಈ ಕೆಲವು ಫೋಟೋಗಳನ್ನ ನೋಡಿ.. ಇದು ಕಳೆದ ವಾರದ್ದು. ಹನ್ನೊಂದು ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಬೇಕಂತ ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಯವರು ಮಾರ್ಕ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾರ್ಕ್ ಹಾಕಿದ್ದ ಹನ್ನೊಂದು ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಎಂಟು ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿದಿದ್ದಾರೆ ಅಷ್ಟೆ.. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಾಗಲೇ, ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಐದು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮರಗಳನ್ನ ಡ್ಯಾಮೇಜ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.. ಅವನ್ನೂ ನಾಳೆ ಕಡೀಲೇಬೇಕಾಗ್ತದೆ. ಆಗ ಹನ್ನೊಂದು ಮಾರ್ಕ್ ಮಾಡಿದ್ದಾದರೆ ಕಡೆಗೆ ಕಡಿದಿದ್ದು ಹದಿನಾರು. ಹೀಗೆ ಅದೆಷ್ಟು ಮರಗಳ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಮರಗಳನ್ನ ಕಡೀಬೇಕಂತ ಇದ್ದೀರಿ?

ಭಟ್: ಹೀಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಡೀವಾಗ, ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಅಚಾತುರ್ಯಗಳು ನಡೆದುಹೋಗ್ತಾವೆ ಸರ್.. ಏನ್ಮಾಡೋಕಾಗತ್ತೆ?

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ಇದು ಅಚಾತುರ್ಯ ಅಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮವರು ಮರ ಕಡಿಯುವಾಗ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸಸ್ಯವರ್ಗವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವುದು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ.

ಫ್ರಾ. ಆಫೀಸರ್: ಅಯ್ಯೋ ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಗೊತ್ತಾಗದೇ ಆಗಿಹೋಗಿದೆ. ಅದೇನು ಅಂತ ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪಲ್ಲ ಬಿಡಿ ಇವೆ..

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ತಪ್ಪಲ್ಲ ಸರ್.. ಇದು ಅಪರಾಧ. ಅರಣ್ಯ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಹುನ್ನಾರ ಇದು ಅನ್ನೋದು ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗ್ತದೆ..

ಭಟ್: ಸರ್.. ಇಲ್ಲೋಡಿ.. ಇದನ್ನ ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಬೇಡಿ.. ದಯವಿಟ್ಟು.. ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳ್ತೇನೆ.. ನಾವು ಸರ್ಕಾರ ಅಪ್ರೊವ್ ಮಾಡಿರೋ ಪ್ರೋಸೀಜರ್‌ಗಳನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರ ಅಪ್ರೂವ್ ಮಾಡಿರೋ ಪ್ರೋಸೀಜರ್‌ಗಳೇ ನಮ್ಮ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದ್ದಾವಲ್ಲ..

ಫಾ. ಆಫೀಸರ್: ಸರ್.. ಸಾರಿ, ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರೇನಂದ್ರಿ? [ಕೃಷ್ಣನ್ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.] ನನಗೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾದ ಪರಿಹಾರಗಳು ಬೇಕಾಗ್ತವೆ, ಈ ಥರದ ಪರಿಸರದ ಕುರಿತಾದ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲ.

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪರಿಹಾರವನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ ಸರ್.. ದಯವಿಟ್ಟು ಕಾಡನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೆರವುಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ.. ಅರಣ್ಯ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿಮ್ಮಂಥ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನ ಜನರಿಗಿಂತ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಫಾ. ಆಫೀಸರ್: ಸರ್.. ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಪರಿಸರ ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದೆ ಅಂತ ಓದು ಬರಹ ಇಲ್ಲದಿರೋ ಆ ಹಳ್ಳಿ ಜನ ಹೇಳೋದನ್ನು ನಿಜ ಅಂತ ನಂಬಿ ನಾಕು ಪೇಜಿನ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಬರಕೊಂಡ್ ಬಂದಿದ್ದೀರಲ್ಲ.. ಇದಕ್ಕೆ ನನ್ನೋದು?

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ಸರ್.. ಅರಣ್ಯನಾಶದಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ರಚನೆಯೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗಿಹೋಗ್ತದೆ. ಏಕಸಂಸ್ಕೃತಿ ತೋಟಗಳು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತವೆ. ನಾವು ಮರುಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅರಣ್ಯ ಅಂತ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.. ಇದನ್ನ ಅರ್ಥ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳಿಕ್ಕೆ ಓದು ಬರಹ ಬೇಕಿಲ್ಲ ಸರ್. ಕಾಡಿನ ಎದೆಯ ಮಾತನ್ನ ಕೇಳೋ ಕಿವಿಯಿರಬೇಕು

ಭಟ್: ಸರ್, ಒಂದು ಮರ ಕಡಿದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಮರ ನೆಡ್ತೀವಿ ಅಂತಲೂ ಹೇಳಿದೆವಲ್ಲ.. ತೇಗ ಮತ್ತು ನೀಲಗಿರಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಪ್ರಭೇದಗಳು.. ಬಹಳ ಲಾಭ ತಂದ್ಕೊಡ್ತಾವೆ ಸರ್.

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ಯಾರಿಗೆ? ಪ್ಲೈವುಡ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯವರಿಗಾ? ಹಸಿರು ಗೊಬ್ಬರದ ಅಗತ್ಯ ಇರೋ ರೈತರ ಕತೆ ಏನು? ಈ ಅಕೇಶಿಯಾ, ತೇಗ, ನೀಲಗಿರಿ ಮರಗಳನ್ನ ನೀವು ನೆಡೋದಕ್ಕೆ ಹೊರಡ್ತಿದ್ದೀರಲ್ಲ, ಇವು ಎಂತಾ ಜಲಕಂಟಕ ಮರಗಳು ಅಂತ ಗೊತ್ತಿದೆಯಲ್ಲೇ? ಇದರಿಂದಾಗಿ ಜಲಮೂಲಗಳು ಬತ್ತಿದರೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನಿಂತಾನೆ ಹರಿಯುತ್ತಿರೋ ಅದೆಷ್ಟೋ ಹೊಳೆಗಳನ್ನ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳು? ಅವರ ಕತೆ ಏನು?

ಫಾ. ಆಫೀಸರ್: ನೀವೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಇಷ್ಟು ಒಂದೇ ರೀತಿ ಮಾತಾಡ್ತೀರ.. ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಸರ್..

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ಯಾರಾದರೂ ಮಾತಡಲೇಬೇಕು. ಒಂದೇ ಥರದ, ಒಂದೇ ಮಾತನ್ನ ಪದೇ ಪದೇ ಹೇಳಿಯಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ತಲೆಗೆ ತುಂಬಬೇಕು.. ಅದಕ್ಕೆ ನಾವಾದರೂ ಮಾತಾಡಲೇಬೇಕಲ್ಲ.. ಯಾಕಂದರೆ ಕಾಡುಗಳು ತಮಗಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಫಾ. ಆಫೀಸರ್: ನೋಡ್ರೀ.. ನಾವು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲೂಬೇಕು.. ಬಹಳ ನಾಜೂಕಾದ ಕೆಲಸ ನಮ್ಮದು. ಪರಿಸರ ಕಾಳಜಿಯ ಜೊತೆಜೊತೆಗೇ ಆ ಆರ್ಥಿಕ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಸಮತೋಲನಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ..

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ಅದು ಹೇಗೆ ಅಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರಿಸ್ತೀರಾ?

ಫಾ. ಆಫೀಸರ್: (ದೀರ್ಘ ವಿರಾಮ) ಇನ್ನೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ರಿಸರ್ಚ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.. ಆ ರಿಪೋರ್ಟ್ ನಿಮಗೇ ಕಳಿಸ್ತೀನಿ.. ಓದಿಕೊಳ್ಳುವಿರಂತೆ.. ಆಗ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ಕುರಿತು ನಿಮಗೆ ಅರಿವಾಗ್ಯಹುದು.

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ನೀವು ಹೀಗೇ ಮಾಡ್ತಾನೇ ಇರಿ.. ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಡುಗಳು ಸಾಯುತ್ತಿವೆ.. ನಿಮಗೊಂದು ರಿಪೋರ್ಟ್ ಕೊಡಬೇಕಿತ್ತು, ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಗೂ ಒಂದು ಕಾಪಿ ಕೊಡೋದಿದೆ. ಬರ್ತೀನಿ ಸರ್. [ನಿರ್ಗಮಿಸುತ್ತಾನೆ.]

ಭಟ್: [ಅವನು ಹೋದ ದಿಕ್ಕನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ] ಎಷ್ಟು ದಿನ ಅಂತ ಹೀಗೇ ಕಾಯ್ತಾ ಕೂತ್ಕೊಳ್ಳೋದು?

ಫಾ. ಆಫೀಸರ್: ಬೇರೆ ಉಪಾಯ ಸಿಗೋವರೆಗೂ?

ಭಟ್: ಉಪಾಯ ಏನಿಲ್ಲ. ಇನ್ನುಂದೆ ರಾತ್ರಿ ಪಾಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸೋಣ. ಅವರು ಮಲಗಿರುವಾಗ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಸಾಗಿಸೋಣ.

ಫಾ. ಆಫೀಸರ್: ಅದು... ಅದು.. ಬೇಡ ಅನ್ನತ್ತೆ.. ಅದಕ್ಕೆ ಪರ್ಮಿಷನ್ ಎಲ್ಲಾ ಬೇಕು..

ಭಟ್: ಯಾಕೆ ಮಾಡಬಾರದು? ಗಂಟೆಗಂಟೆಗೂ ನಾನಿಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತಷ್ಟೂ ನನ್ನ ದುಡ್ಡು ಹೋಗಿದೆ. ರಾತ್ರಿಯ ಕತ್ತಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಸಾಗಿಸಿಬಿಡೋಣ. ಅಡ್ಯಾರ್ ಬರ್ತಾರೆ ನಾನೂ ನೋಡ್ತೀನಿ..

ಹೆಚ್ಚೆ ೬:

[ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಹುಗುಣ, ಪಾಂಡುರಂಗ, ದರಸಯ್ಯ, ಗೌಡ, ರವಿ, ಕಮಲ, ಕೆ ಎಮ್ ಹೆಗಡೆ ಇನ್ನಿತರರು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ.]

ರವಿ: ಬೆಳಗ್ಗಿನಿಂದಲೂ ಕಾಯ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆ, ಯಾರೂ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ? ನಾವು ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯೋದನ್ನೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಾ?

ಪಾಂಡುರಂಗ: ನನಗೂ ಅದೇ ಅರ್ಥ ಆಗಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸೋ ಜಾಯಮಾನ ಇವರದ್ದಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇವತ್ತಿಡೀ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಡೆ ಕೊಡಲಿ ಸದ್ದಾಗಿಲ್ಲ..

ಬಹುಗುಣ: ಈ ಥರದ ನಿಶ್ಯಬ್ದಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸೋದು.

ಕಮಲ: ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯೋದು, ಅದನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಂತ ಕರೆಯೋದು, ಇದೆಲ್ಲಾ ಶುರುವಾಗಿದ್ಯಾವಾಗ ಅಣ್ಣ..? ಕಾಡನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಜೊತೆಗಾರರನ್ನಾಗಿ ಕಾಣ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಒಂದಂಶವನ್ನೇ ಕಡಿದು ಮಾರಿಕೊಳ್ಳೋ ಬುದ್ಧಿ ಯಾವಾಗಿನಿಂದ ಬಂದದ್ದು?

ದರಸಯ್ಯ: ಮರ ಎಲ್ಲಾ ಕಡಿಯೋದು ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು ಕಣ.. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಇಷ್ಟು ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಈ ಪರಂಗಿಯವರ ಕಾಲಕ್ಕೆ..

ಬಹುಗುಣ: ಹೇಳಿ ಗೌಡ್ರೆ.. ಹೇಗೆ?

ಬಹುಗುಣ: ಪರಂಗೀ ಸೈನಿಕನೊಬ್ಬ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಲ್ಲಿಂದ ಇದು ಶುರುವಾಗಿದ್ದು..

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಸೈನಿಕನೇ?

ದರಸಯ್ಯ: ಹೌದು.. ಆ ಸೈನಿಕ ತನ್ನ ಅದೃಷ್ಟ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಸೈನ್ಯ ಬಿಟ್ಟು ಮಲೆನಾಡಿಗೆ ಬಂದ..

- ಫ್ರೆಡ್ರಿಕ್ ವಿಲ್ಲನ್ ಆರಂಭ ಮಾಡಿದ ಕಾಡಿನ ನಾಶದ ಕತೆ, ಹಾಡಿನ ಜೊತೆಗೆ ದೃಶ್ಯರೂಪಕವಾಗಿ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. (ಆಕರ: ಅಪ್ಪಿಕೋ - ಸುರೇಂದ್ರ ಕೌಲಗಿ)

ಹೆಜ್ಜೆ ೭:

[ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ, ಚಂದ್ರನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ. ಬ್ಯಾಟರಿ ತಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಲಸಗಾರರು. ಭಟ್ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಶತಪಥ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕೊಡಲಿಗಳ ಮತ್ತು ಬೀಳುವ ಮರಗಳ ಶಬ್ದ ಕೇಳುತ್ತಿದೆ.]

ಭಟ್: ಬೇಗ ಬೇಗ.. ನಾವು ಸೂರ್ಯ ಹುಟ್ಟೋ ಮುಂಚೆ ಇನ್ನೊಂದೆರಡು ಕುಂಟೆ ಮರಗಳನ್ನಾದರೂ ಮುಗಿಸಬೇಕು.

ಕೆಲಸಗಾರ 1: ಈ ಮರಗಳು ಭಾರೀ ದಪ್ಪ ಸರ್. ಎರಡು ಕುಂಟೆ, ಸೂರ್ಯ ಹುಟ್ಟೋ ಮುಂಚೆ. ಆಗಲ್ಲ ಅನ್ನತ್ತೆ..

ಭಟ್: ಏಯ್. ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಮಾಡೋ..

[ಬಹುಗುಣ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಕಾಡಿನ ಮರಗಳ ನಡುವಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಾರೆ.]

ಕಮಲ: ನಿಲ್ಲಿಸಿ.

ಭಟ್: ಥೋ.. ಮತ್ತೆ ಬಂದ್ರಾ ಇವರು.. ನಿಮಗೇನು ನಿಡ್ಡೆ ಗಿಡ್ಡೆ ಬರೋದಿಲ್ಲಾ? ಯಾಕ್ಣಿಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣ ತಿಂತೀರ? ನಿಮಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ತೊಲಗಿರಿ..

ರವಿ: ನಮಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರ ಇದೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್.. ಇದು ನಮ್ಮ ಕಾಡು. ಇಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನವರು ನೀವು..

ಭಟ್: ಇದು ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಡು ಕಣ್ರೀ. ನಿಮ್ಮದಲ್ಲ.

ಬಹುಗುಣ: ಸರ್ಕಾರ ಜನರದ್ದು...

ಭಟ್: (ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ) ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಯಾಕೋ ನಿಲ್ಲಿಸಿರ.. ಮುಂದುವರೆಸಿ..

[ನಿಂತಿರುವ ಮರಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಧಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕಡಿಯುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ.]

ಕೆಲಸಗಾರ 1: ಲೋ ರವಿ.. ಯಾಕೋ ಹೀಗಾಡ್ತಿದೀಯೆ? ಅಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮಾತಾಡೋ ಇವರುಗಳು ನೀನು ಜೈಲಿಗೆ ಹೋದ್ರೆ ಬಂದು ಬಿಡಿಸೋದಿಲ್ಲ ಕಣೋ. ನೆನಪಿರಲಿ.. ಸುಮ್ಮನೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಬರಬೇಡ..

ಭಟ್ : ಈ ಜನಗಳ ಜೊತೆ ಮಾತಾಡೋಕಾಗತ್ತಾ? ಸುಮ್ಮನೆ ಅವರನ್ನ ಹಿಡಿದು ಬೇರೆಡೆಗೆ ತಳ್ಳಿ..

ಕೆ.ಎಂ. ಹೆಗ್ಡೆ: ಅವರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ನಾವು ದೌರ್ಜನ್ಯ, ಹಲ್ಲೆ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತೇವೆ.. ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮಾಡೋ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲರೀ ನಿಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ!!

ಭಟ್: ನೀವು ಕಾನೂನು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ.. ನಿಮಗ್ಯಾಕಿದು ಅರ್ಥವಾಗೋದಿಲ್ಲ?

ರವಿ: ಈ ಇಂಥ ಮಧ್ಯರಾತ್ರೀಲಿ ಕಳ್ಳರ ಥರ ಏನೀ ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ?

ಭಟ್: ನಮಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ ನಾವು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ..

ದರಸಯ್ಯ: ಕತ್ತಲಾದಮೇಲೆ ಒಂದು ಎಲೆಯನ್ನೂ ಕೀಳೋದಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಕಡೆ.. ನೀವು ನೋಡಿದ್ರೆ ಇಡೀ ಕಾಡನ್ನೇ ಕಡಿದು ಸಾಯಿಸ್ತಿದ್ದೀರಲ್ಲೋ..

ಕೆ ಎಮ್ ಹೆಗಡೆ: ನಿಮ್ಮ ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕನಸ್ಟೇಟರ್ ಇನ್ನೇನು ಬರ್ತಿರ್ತಾರೆ. ಪಾಂಡುರಂಗ ಹೆಗಡೆ ಅವರನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಬರೋದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಖುಷಿಯಿದೆ ಅನ್ನೋಲ್ಲ..

ಭಟ್: ರೀ.. ಯಾಕ್ರೀ ಇಷ್ಟೊಂದು ಹಿಂಸೆ ಕೊಡ್ತಿದ್ವೀರ? ಇದು ಕೈಮೀರಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಗೋ ಹೋಗಿದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಮರಗಳನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಬನ್ನಿ.

ಕಮಲ: ಹೇಗೆ ಬರೋದು ಸರ್? ನೀವುಗಳು ಇಲ್ಲಿಂದ ಗಂಟೂಮೂಟೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ಕಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಆಗೋ ಭಯ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿವರೆಗೂ ನಾವು ಹೇಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಇರೋದು?

ಭಟ್: ಎಷ್ಟೇ ಮಾತಾಡ್ತೀಯೆ? [ಹೊಡೆಯಲು ಹೋಗುವನು, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಜೀಪ್ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಬ್ದ. ಫಾ. ಆಫೀಸರ್, ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕನ್ಸರ್ವೇಟರ್ - ಫಾ. ಕನ್ಸರ್ವೇಟರ್, ಪಾಂಡುರಂಗ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.]

ಫಾ. ಕನ್ಸರ್ವೇಟರ್: ಏನೀ ಇದು ? ಏನಿದೆಲ್ಲ ಹಗರಣ?

ಭಟ್: [ತಬ್ಬಿಬ್ಯಾಗಿ] ಈ ಜನರು ಅಧಿಕೃತ ಅರಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ತಡೀತಿದ್ದಾರೆ ಸರ್..

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಅನಧಿಕೃತ ಅರಣ್ಯ ನಾಶವನ್ನು ನಾವು ತಡೀತಿದ್ದೇವೆ ಸರ್.

ಫಾ. ಕನ್ಸರ್ವೇಟರ್: ಇಷ್ಟೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡನ್ನ ತೆರವು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಇದೆಯೇನಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರೆ?

ಭಟ್: [ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ] ಸರ್ ಅದು..

ಉಪ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ: ಮೊದಲು ಹೊರದ್ರೀ ಇಲ್ಲಿಂದ.. ಹೀಗೆ ಹೊತ್ತಲ್ಲದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮರ ಕಡಿದು ಡಿಪಾರ್ಟ್ಮೆಂಟಿನ ಮರ್ಯಾದೆ ಕಳೀಬೇಡಿ. ಈಗಾಗಲೇ ಮೀಡಿಯಾ ಅಟೆನ್ಷನ್ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಇವರಿಗೆ. ಏನಿದ್ರೂ ಬೆಳಕಿದ್ದಾಗ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳನ್ನ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳಿ... ಸರಿಯಾದ ಸುರಕ್ಷತಾ ಕ್ರಮಗಳೊಂದಿಗೆ..

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಕಾಡು ನಾಶ ಮಾಡೋಕೂ ಯಾವ ಸುರಕ್ಷತಾ ಕ್ರಮಗಳು ಸರ್?

ಉಪ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ: ಅದನ್ನು... ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಪಾಂಡುರಂಗ ಅವ್ರೆ. ನೀವು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದಿರಿ.. ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿರುತ್ತೇವೆ.. ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದೀರಲ್ಲ.. ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮದ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿ, ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸ್ತೇವೆ.. ಬರ್ತೇವೆ.

[ಫಾ. ಕನ್ಸರ್ವೇಟರ್ ಮತ್ತು ಫಾ. ಆಫೀಸರ್ ನಿರ್ಗಮನ.]

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಉಸಿರಾಡೋಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಕಮಲ: ಆದರೆ ಇದು ಗೆಲುವಂತೂ ಅಲ್ಲ ಅಣ್ಣ..

ದರಸಯ್ಯ: ಯುದ್ಧ ಗೆಲ್ಲೋದು ಅಂದರೆ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕಾಳಗಗಳನ್ನ ಮೊದಲು ಗೆಲ್ಲಬೇಕು. ಇದು ಅಂಥದ್ದೇ ಒಂದು..

ರವಿ: ಹಾಗಾದರೆ ಮುಂದಿನ ಕಾಳಗ ಯಾವುದು?

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಸುದ್ದಿ ಹರಡುವುದು. ಅಪ್ಪಿಕೋ ಪಾದಯಾತ್ರೆ ನಾಳಿದ್ದೇ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ..

ಬಹುಗುಣ: ಎಷ್ಟು ದೂರ?

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾದರೂ..

ಕಮಲ: ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲೂ.. ಈ ಕಾಡಿಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟರೆ ಈ ಮರಗಳ ಆಕ್ರಂದನ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡಹಾಗಾಗಿದೆ ಅಣ್ಣ..

ರವಿ: ಹೌದು, ಇವತ್ತು ರಾತ್ರಿ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲೇ ಕಾವಲಿದ್ದು, ಈ ಮರಗಳಿಗೆ ನಾವಿನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಜೊತೆ, ಅವುಗಳ ಪರವಾಗಿ ಇದ್ದೇವೆ ಅನ್ನೋದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

ಕೆ ಎಮ್ ಹೆಗಡೆ: ನಾವು ಈ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸೋದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಈ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.. ಈ ಪಾದಯಾತ್ರೆ ನಮ್ಮ ಹೋರಾಟದ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣ್ತಾಯಿದೆ.

ಬಹುಗುಣ: ಈಗ ಮಲಗಿ, ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ದಣಿದಿದ್ದೀರಿ. ಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾದ ಹೋರಾಟದ ಹಾದಿ ಬಲು ದೀರ್ಘ.. ನಾವು ಹೊರಡೋಣ ಪಾಂಡುರಂಗ?

ಕೆ ಎಮ್ ಹೆಗಡೆ: ಎಲ್ಲಿಗೆ?

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ. ಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಒಬ್ಬರು ಶರ್ಮಾ ಅಂತ.. ಬರೋಕೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕೈಲಾದ ಸಹಾಯ ಮಾಡೋಕೆ ತಯಾರಿದ್ದಾರೆ. ಹೋಗಿ ನಾಳೆ ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆಗೆ ಬರ್ತೇವೆ. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ತಯಾರಿ ಆಗಿರಲಿ.. ರವಿ.. ತಯಾರಾಗಿ.. ನೀನು ಬಾ ಕಮಲಾ, ಮನೆ ಹತ್ತಿರ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗ್ತೇವೆ. ನಾಳೆ ನಿಮ್ಮೂರಿನ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಕರಕೊಂಡ್ ಬರೋಕೆ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡ್ಕೊ..

[ಬಹುಗುಣ, ಪಾಂಡುರಂಗ, ಕಮಲ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ.]

ಕೆ.ಎಂ. ಹೆಗ್ಡೆ: ಇದು ಯಾವುದೋ ಯುದ್ಧದ ಆರಂಭ ಅನ್ನಿಸಿದೆ..

ರವಿ: ಇಲ್ಲ. ಇದು ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ಆಗಿದ್ದ ಶರಣಾಗತಿಯ ಅಂತ್ಯ ಅನ್ನಿಸಿದೆ..

ಹೆಜ್ಜೆ ಲ

[ತಡರಾತ್ರಿ. ದರಸಯ್ಯ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಒಂದು ಮರದ ಬೊಡ್ಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹಳೆಯ ಶಾಲು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಕಾಡಿನ ಶಬ್ದಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿವೆ. ರವಿ ಹಿಂಜರಿಕೆಯಿಂದ ಸಣ್ಣ ಎಣ್ಣೆ ದೀಪವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ.]

ರವಿ: ಅಜ್ಜ? ಇನ್ನೂ ಎದ್ದಿದ್ದೀಯಾ?

ದರಸಯ್ಯ: (ಅವನ ಕಡೆ ನೋಡದೆ) ಈ ವಯಸ್ಸಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆ ಎಲ್ಲಿ ಬಂದೀತು ಮಗ?

ರವಿ: ನಾನೂ ಕೂರಬಹುದಾ??

ದರಸಯ್ಯ: ಬಾ.. ಕೂತುಕೋ.

ರವಿ: ಏನು ಯೋಚಿಸ್ತಿದ್ದೀಯಾ ಅಜ್ಜ?

ದರಸಯ್ಯ: ಯೋಚನೆಯಲ್ಲ ಮಗ.. ಹಳೇ ನೆನಪುಗಳು..

ರವಿ: ಏನು ನೆನಪು?

ದರಸಯ್ಯ: ಈ ಕಾಡಿನ ಜೊತೆ ನನ್ನ ಸಂಬಂಧ ಇಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿದ್ದು ಹೇಗೆ ಅಂದ್ಕೊಂಡೆ.?

[ರವಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ದರಸಯ್ಯನ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.]

ದರಸಯ್ಯ: ಸುಗುಣ ಅಂತ ನನಗೊಬ್ಬ ಮಗ ಇದ್ದ ರವಿ..

ರವಿ: ಏನು? ನಿನಗೊಬ್ಬ ಮಗ ಇದ್ದಾ ಅಜ್ಜ? ಯಾರು? ಎಲ್ಲೋದ್ದು ಅವರು?

[ದರಸಯ್ಯ ಕೋಲಿನಿಂದ ಕೆಂಡಗಳನ್ನು ತಿವಿಯುತ್ತಾನೆ. ಕಿಡಿಗಳು ಬಂದು ಕೊಂಚ ಬೆಳಕಾಗುತ್ತದೆ.]

ದರಸಯ್ಯ: ಕಾಡಿನ ಮಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಮಣ್ಣಾಗಿ ಹೋದ ಅವನು..

ರವಿ: ಓಹ್..

ದರಸಯ್ಯ: ತಿಂಗಳಾನುಗಟ್ಟಲೆ ಕೆಮ್ಮಿನಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ತಾಯಿಗೆ ಕಾಡಿನಿಂದ ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನು ತರೋದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ.. ಹಾಗೇ ಹುಲಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ..

ರವಿ: ನಮಗ್ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ..

ದರಸಯ್ಯ: ಅವನ ಕೈಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಶಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಅವನು ಮುಟ್ಟಿದ್ದೆಲ್ಲ ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆತಿದ್ದು.. ಗಿಡ, ಮರ, ಗೆಳೆತನ, ನಗು.. ಎಲ್ಲವೂ... ಇಡೀ ಕಾಡಿನ ಜೊತೆಗೆ ಅವನಿಗೊಂದು ಬೆಚ್ಚನೆಯ ಸಂಬಂಧ ಇತ್ತು..

ರವಿ: ಮತ್ತೇನಾಯ್ತು.?

ದರಸಯ್ಯ: ಅವತ್ತು ಪಾಪ ಹುಲಿ, ತನ್ನ ಮರಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ಮಗ ಆ ಮರಿಗಳನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ, ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಒಪ್ಪ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೇ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಿದೆ ಗೊತ್ತಾ?

ರವಿ: ಏನು?

ದರಸಯ್ಯ: ನನ್ನ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ತೊಗೊಂಡೆ.. ಕಾಡಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಆ ಹುಲಿಯನ್ನು ಹುಡುಕ್ತಾಹೋದೆ.

ರವಿ: ಸಿಕ್ಕಿತಾ??

ದರಸಯ್ಯ: ಅವನು ಸತ್ತ ಜಾಗದಲ್ಲೇ ಹುಲಿಯ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕಿತು.. ನಾನು ಆ ಹುಲಿಯ ಹೆಜ್ಜೆಗುರುತುಗಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸ್ತಾ ಹೋದೆ... ಮೂರು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಅವುಗಳನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದೆ..

ರವಿ: ಆಮೇಲೆ? ನೀನದನ್ನ ಕೊಂದಿಟ್ಟಾ ಅಜ್ಜ?

ದರಸಯ್ಯ: ಮೂರನೇ ದಿನ, ನನ್ನ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಸಾಣೆ ಹಿಡೀಬೇಕಂತ ಒಂದು ಹೊಳೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂತೆ.. ಒಂದು ಹುಲಿ ಮರಿ ಅದೇ ಹೊಳೆಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಯೋಕೆ ಬಂತು. ಚಿಕ್ಕ ಮರಿ.. ಬಹುಶಃ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿರಬಹುದು. ಬಹಳ ಸೊರಗಿತ್ತು.. ಹಸಿದಿತ್ತು.. ಅದರ ತಾಯಿ ಅದಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ..

ರವಿ: ನೀನೇನ್ ಮಾಡ್ಲೆ ಅಜ್ಜ?

ದರಸಯ್ಯ: ಏನ್ ಮಾಡ್ಲೆ ಸಾಧ್ಯ? ಆ ಮರಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ಮಗನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೆ.. ಹೌದು.. ಅದೇ ಕುತೂಹಲ.. ಅದೇ ಮುಗ್ಧತೆ. ಆ ಕ್ಷಣವೇ ನಾನು ನನ್ನ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಅದೇ ಹೊಳೆಗೆ ಹಾಕಿ ಸೀದಾ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ.

ರವಿ: ನಿನ್ನ ಕೋಪ ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ಕಡಿಮೆಯಾಗ್ಬಿಡ್ತಾ ಅಜ್ಜ?

ದರಸಯ್ಯ: ಹೌದು ಮಗ... ಯಾಕಂದ್ರೆ ನನಗೆ ಒಂದ್ ವಿಷ್ಯ ಅರ್ಥ ಆಯ್ತು.. ನಾವು ಹುಲಿಯನ್ನ ದೂಷಿಸೋದು ಮುಠಾಳತನ.. ಹುಲಿ ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ದೂಷಿಸಬೇಕಾದ್ದು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆ ತಂದವರನ್ನ..

ರವಿ: ಯಾರು?

ದರಸಯ್ಯ: ಇದೇ ಈ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹರಿಕಾರರು!! ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಶುರುವಾಗಿತ್ತು... ಆಗಿನಿಂದ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ಇಲ್ಲದ ಹೊಗೆ, ಕೆಟ್ಟ ವಿಷದ ಗಾಳಿ..

ರವಿ: ಓಹ್.. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಜವಳಿ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿನಾ?

ದರಸಯ್ಯ: ಅದು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಕೆಮ್ಮುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಜನಗಳಿಗೆ ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಂದ ಕೆಲಸ ಸಿಗದಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಯಾರೂ ದೂರು ನೀಡೋಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.. ಈ ಡಾಕ್ಟರು ಕೊಡೋ ಔಷಧಿಗೆ ಹಣ ಕೊಡೋವಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಇರದ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕಾಡಿನ ಜೇನುತುಪ್ಪ ತರೋಕೆ ಹೋದ ನನ್ನ ಮಗ.. (ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟು) ಹುಲಿ ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕೊಂದಿದ್ದು ನಿಜವಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದು ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆ..

ರವಿ: ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ? ಅವರಿಗೆ ಏನಾಯಿತು?

ದರಸಯ್ಯ: ಕೆಮ್ಮು, ಕೆಮ್ಮಿನ ಜೊತೆ ಮಗ ಹೋದ ದುಃಖ ತಾಳಲಾರದೇ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಕೂಡ ತೀರಿಕೊಂಡಳು..

ರವಿ: ಅದಕ್ಕೇ ನೀವು ಈ ವಯಸ್ಸಲ್ಲೂ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನವರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡೋಕ್ ಬರ್ತಿದ್ದೀರ?

ದರಸಯ್ಯ: ನಾನು ಮರಗಳನ್ನು ಉಳಿಸೋದಕ್ಕೆ ಯಾಕಿಷ್ಟು ಹೋರಾಡಿದ್ದೀನಿ ಅಂತನಾ? ಯಾಕಂದ್ರೆ ನನ್ನ ಮಗ ಈ ಕಾಡಿನ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಾಗಿದ್ದಾನೆ..

ಅವನಾಡಿದ ನೆಲ ಇದು, ಅವನು ತಬ್ಬಿ ನಲಿದ ಮರಗಳಿವು.. ಈಗಲೂ ಅವನು ಇದೇ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಅಂತ ನಂಬಿದ್ದೀನಿ ನಾನು.. ಈ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನವರು

ಕಡಿಯೋ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮರದಲ್ಲೂ ನನ್ನ ಮಗ ಇದ್ದಾನೆ. ಇವರು ಮರಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿ ಹಾಕಿದಾಗೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಮಗನ ಮೈಗೇ ಕೊಡಲಿ ಹಾಕಿದಹಾಗಾಗ್ತದೆ..

ರವಿ: ಕಾಡು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನ ಹೇಗೆ ಬೆಸೆದಿದೆ ಅಲ್ಲಾ? ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಇದೇ ಮರಗಳ ಹಿಂದೆ ಅವಿತು ಕಣ್ಣಾಮುಚ್ಚಿ ಆಡ್ಡಿದ್ದಿ ನಾನು ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರು.. ಎಲ್ಲಾ ಕಾಡಿನಿಂದ ದೂರು ದೂರ ಸಿಟಿಗಳಿಗೆ ಬದುಕೋಕೆ ಹೋದ್ದು.. ಇಲ್ಲಿರೋ ಒಂದಿಬ್ಬರು ಆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳು ಕೊಡ್ಡಿರೋ ದುಡ್ಡಿಗೆ ಇದೇ ಮರಗಳನ್ನ ಕಡಿಯೋಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಿನಾ ಬರ್ತಾರೆ.. ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಷ್ಟು ದೂರ ತಳ್ಳಿದರೂ ಕಾಡು, ಕಾಡಿನೊಂದಿಗಿನ ನಂಟು ನನ್ನನ್ನ ಬಿಡ್ತಾನೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಕಾಡೆಂದರೆ ಯಾವುದೋ ಬಗೆಯ ಸೆಳೆತ ನನಗೆ..

ದರಸಯ್ಯ: ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕಂದ್ರೆ, ಕಾಡು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ರವಿ. ಪ್ರತಿ ಹುಟ್ಟು, ಪ್ರತಿ ಸಾವು, ಪ್ರತಿ ಭರವಸೆ, ಪ್ರತಿ ದ್ರೋಹ. ನಾಳೆ ಆ ಮರಗಳನ್ನ ತಬ್ಬಿ ನಿಂತಾಗ, ನೆನಪಿಟ್ಟೋ.. ಕೇವಲ ಮರಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸೋ ಹಟ ಅಲ್ಲ ಇದು.. ಈ ಕಾಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅದೆಷ್ಟೋ ಭಾವನೆಗಳನ್ನ ರಕ್ಷಿಸೋ ಪ್ರಯತ್ನ.. ನನ್ನ ಮಗನೂ ಆ ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಗಿದ್ದಾನೆ...

ರವಿ: ಇದೆಲ್ಲಾ ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅಜ್ಜ...

ದರಸಯ್ಯ: (ರವಿಯ ಭುಜ ಮುಟ್ಟಿ) ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಿಂತ ಪ್ರೀತಿಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಅನ್ನು ಮಗ..

ಹೆಜ್ಜೆ ೬

[ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ. ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ. ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್ ಮತ್ತು ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಶರ್ಮಾ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ತಂಡವು ಕೃಷ್ಣನ್ ವರದಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.]

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ಸಮಗ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ. ಮೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ಅರಣ್ಯ ತಾಣಗಳು..

ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಶರ್ಮಾ: ಹ್ಮ..? ಏನಂತದೆ ನಿಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆ?

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ಇದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಪರಿಸರ ನಾಶ ಪ್ರೊಫೆಸರ್.. ಪ್ರತಿಭಟನಾಕಾರರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಮಾನ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಶರ್ಮಾ: ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ?

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ಈ ಅರಣ್ಯನಾಶದಿಂದ ಜಲಾನಯನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಏಕಸಂಸ್ಕೃತಿ ತೋಟಗಳು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಅರಣ್ಯನಾಶವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಸವಕಳಿ 300% ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

[ಪಾಂಡುರಂಗ ಮತ್ತು ಬಹುಗುಣ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.]

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಥ್ಯಾಂಕ್ಯೂ ಪ್ರೊಫೆಸರ್. ರಿಸರ್ಚಿಗೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಕ್ಷಣ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮುತುವರ್ಜಿಯಿಂದ ಮುನ್ನಡೆಸಿದ್ದಕ್ಕೆ...

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ನಾವು ಸತ್ಯವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಸರ್.. ನಿಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನವರಿಗಿಂತ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ..

ಬಹುಗುಣ: ನಿಮ್ಮ ವರದಿ ಏನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುತ್ತದೆ?

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ಈ ಪೂರ್ಣ ಅರಣ್ಯ ನಾಶ, ಕ್ಲಿಯರ್ ಫೆಲ್ಲಿಂಗ್ ಅನ್ನೋ ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಏನಿದೆ.. ಇದನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು..

ಪ್ರೊ. ಶರ್ಮಾ: ನಾವು ಈ ವರದಿಯನ್ನು ಪರಿಸರ ಸಚಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಕೂಡಲೇ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಶರ್ಮಾ: ಜೊತೆಗೆ ಕೂಡಲೇ ಈ ವರದಿಯನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ, ಸಮಾಜದ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕು ಅಂತ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದೇನೆ.. ಅದಕ್ಕೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಸಿದ್ದು. ಬನ್ನಿ ಪ್ರೆಸ್ ಮೀಟ್ ಇದೆ. ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತಾಡಬೇಕಾದವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೀವು. ಬನ್ನಿ..

ಹೆಜ್ಜೆ ೧೦

[ಪ್ರೆಸ್ ಮೀಟ್.]

ಪತ್ರಕರ್ತ: ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್, ನಮ್ಮ ಓದುಗರಿಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ವರದಿಯನ್ನು ನೀವು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದೇ?

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ಅಷ್ಟಿಕೊ ಪ್ರತಿಭಟನಾಕಾರರು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅರಣ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಪತ್ರಕರ್ತ: ಆದರೆ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ನಿಮ್ಮ ಈ ರಿಸರ್ಚಿನ ಕೆಲವು ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತದೆ

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ಇಲಾಖೆ ಈ ಇಡೀ ರಿಸರ್ಚನ್ನು, ರಿಸರ್ಚ್ ಮಾಡಿದವರನ್ನು, ಯಾವುದನ್ನು ಬೇಕಾದ್ರೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸಬಹುದು, ಆದರೆ ಮರಗಳು ಯಾವತ್ತೂ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಪತ್ರಕರ್ತ: ಮುಂದೆ ನಿಮ್ಮ ನಡೆ ಏನು ಪಾಂಡುರಂಗ ಹೆಗಡೆಯವರೇ?

ಪಾಂಡುರಂಗ: ನಾಳೆಯಿಂದ ನಾವೊಂದು ಪಾದಯಾತ್ರೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಏನನ್ನು ನಾವುಗಳು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಅನ್ನೋದು ಜನರಿಗೆ ಅರಿವಾಗೋವರೆಗೂ ನಾವು ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ, ಪ್ರತಿ ಕಾಡಿಗೆ ಕಾಲ್ಪಡಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಸಂಚರಿಸ್ತೇವೆ.

ಪತ್ರಕರ್ತ: ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಾದ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಇಲಾಖೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ ಅಂತಾರೆ ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನವರು.. ಇದಕ್ಕೆ ನೀವೇನಂತೀರಿ?

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: ಏಕೈಕ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹ ಪರಿಹಾರವೆಂದರೆ ಅದು ಜೀವಂತ ಕಾಡುಗಳು. ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟದೇ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಪರಿಹಾರ ಇನ್ನಾವುದೂ ಇಲ್ಲ..

ಪ್ರೊ. ಶರ್ಮಾ: ಈ ಇಲಾಖೆ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಮಾಡ್ತೀರೋ ಸೋ ಕಾಲ್ಡ್ ಪ್ರಗತಿಯ ವರ್ಕಿಂಗ್ ಪ್ಲಾನ್‌ಗಳು ಕೇವಲ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಜನರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು..

ಪತ್ರಕರ್ತ: ಈ ಚಳುವಳಿ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ತಲುಪಬಹುದು??

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಇಲಾಖೆ ನಾಶಮಾಡಲು ಹೊರಟ ಮರಗಳಿರುವ ಕಾಡುಗಳವರೆಗೂ...

ಬಹುಗುಣ: ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಿರುವ ಜನರು ಇರುವವರೆಗೂ..

[ಹಾಡು]

ಹೆಜ್ಜೆ ೧೧೧

[ಸಾಲಕಣಿ. ಪಾದಯಾತ್ರೆಯ ಕೊನೆಯ ದಿನ. ಪಾಂಡುರಂಗರ ಕೈಗೆ ಮೈಕನ್ನಿಡುತ್ತಾರೆ. ಪಾಂಡುರಂಗ ಅದನ್ನು ಕಮಲಾಳ ಕೈಗೆ ಇಟ್ಟು, ಮಾತಾಡು ಎನ್ನುವಂತೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಮಲ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ದೊಡ್ಡ ಗುಂಪನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಹುಗುಣ, ಪಾಂಡುರಂಗ. ಫಲಕಾರ್ಡುಗಳು, ಬ್ಯಾನರ್‌ಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ.]

ಕಮಲಾ: ಅಪ್ಪಿಕೋ ಪಾದಯಾತ್ರೆ ಈವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು 750 ಕಿಲೋಮೀಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿದೆ. ಮುನ್ನೂರು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳಕಾಲ ಸುತ್ತಾಡಿದ್ದೇವೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆದರೂ ನಾವು ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಕಥೆ - ಕಾಡುಗಳು ಸಾಯುತ್ತಿವೆ, ಹೊಳೆಗಳು ಒಣಗುತ್ತಿವೆ, ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ.. ಇವೇ ಕತೆ!!

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಡುಗಳ ಒಳಗಿನ ಕಾಲ್ಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಂಚರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದೇನಂದರೆ, ಇದು ನಾವಾಗಲೇ ಸೋತಿರೋ ಯುದ್ಧ.. ಈ ಕ್ಷಣವೇ ಕಾಡಿನ ನಾಶ ನಿಂತರೂ ಕಾಡು ಉಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿ ಅಂತ ತಿಳಿಯೋಹಾಗಿಲ್ಲ. ಈಗಾಗಲೇ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಟ್ಟಲೆ ಅರಣ್ಯ ನಾಶವಾಗಿಹೋಗಿದೆ. ಇನ್ನೇನಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಹೋರಾಟ ಇರೋ ಕಾಡುಗಳನ್ನ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋದು..

ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಿಕೋ ಆಂದೋಲನದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವೇ ಉಳಿಸು ಬೆಳಸು ಬಳಸು.. ಇದನ್ನ ನಾವೆಲ್ಲೂ ಮನಸಲ್ಲಿಟ್ಟೊಬೇಕು.. (ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಾತು)

[ರವಿ ಆರ್ಡರ್ ಗಳೊಂದಿಗೆ ಫಾ. ಕನ್ನವೇಟರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.]

ರವಿ: ಅಣ್ಣ ಅಣ್ಣ.. [ಸಂತಸದಿಂದ ಓಡಿ ಬಂದ ದಣಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ] ಪರಿಸರ ಸಚಿವಾಲಯದಿಂದ ಬಂದಿರೋ ಆರ್ಡರ್.. ಇವತ್ತಿನ ಪೇಪರಿನಲ್ಲಿ..

ಬಹುಗುಣ: ಒಳ್ಳೆಯ ಸುದ್ದಿನಾ?

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣನ್: [ಹೆಡ್ಲೈನ್ ಓದುತ್ತಾ] “ಸಮಗ್ರ ಪರಿಸರ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮುಗಿಯೋವರೆಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಅರಣ್ಯನಾಶದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಅಂತ್ಯ ಹಾಡಿದ ಪರಿಸರ ಸಚಿವಾಲಯ”.. ಕೂಡಲೇ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿಲ್ಲಿಸೋ ಆರ್ಡರ್ ಆಗಿದೆ. ಇಲ್ಲೋಡಿ..

ಕಮಲಾ: ನಾವು ಗೆದ್ದಿಟ್ಟಾ ಹಾಗಾದ್ರೆ?

ರವಿ: ಈಗ ಏನಾಗ್ತದೆ ಅಣ್ಣ?

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಒಂದು ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಗೆದ್ದಹಾಗೆಯೇ.. ಅವರು ಕಡಿಯೋದನ್ನ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅಂದ್ರಲ್ಲ, ಅವರು ಕಡಿಯೋದನ್ನ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೇನಿದ್ರೂ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಬಿತ್ತುವುದು. ಹೊಸ ಸಸಿಗಳನ್ನ, ಹೊಸ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನ ಮತ್ತು, ಹೊಸ ಭರವಸೆಯನ್ನ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕು.. ಅವರು ಕಡಿದದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮತ್ತೆ ಬೆಳೆಸಬೇಕು..

ಬಹುಗುಣ: ಜೊತೆಗೆ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಕಲಿತದ್ದನ್ನ ಇತರರಿಗೂ ಕಲಿಸಬೇಕು...

ಮೋಹನ್: ಏನಂತ ಸರ್? ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರೇ ಸೇರಿ ಸರ್ಕಾರದ ತಪ್ಪುತಪ್ಪಾದ ನೀತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದು ಅಂತಲಾ?

ರವಿ: ಅಲ್ಲ.. ಏನನ್ನಾದರೂ ಪ್ರೀತಿಸುವ ಜನರು ಒಂದ್ಕಡೆ ಇದ್ದೆ, ಅದನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಅವರು ಹೋರಾಡೇ ಹೋರಾಡುತ್ತಾರೆ ಅಂತ.

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಮರವನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಬಿಗಿಯಾದ ಪಾದಗಳನ್ನೂರಿ ನಿಲ್ಲಲು ಕಲಿತಿದ್ದೇವೆ ಅಂತ...

ಪ್ರೊ ಕೃಷ್ಣನ್: ಆದರೆ ಅರಣ್ಯ ನಾಶ ಬರೀ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲಾ? ಈ ಚಳುವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದಾಚೆಗೆ ಹರಡುತ್ತದೆಯೇ?

ಬಹುಗುಣ: ಮರಗಳನ್ನ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಜನರು ಅವುಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ತನ್ನಿಂತಾನೇ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ.. ಉತ್ತರಾಖಂಡ್ ನಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದಹಾಗೆ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ.. ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ಹರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ ಈ ಚಳವಳಿಗಳಿಗೆ..

ಪಾಂಡುರಂಗ: ಪ್ರೀತಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಲ್ಲ, ಸ್ಥಾವರವೂ ಅಲ್ಲ ಅಂತ ಮರಗಳು ನಮಗೆ ಕಲಿಸಿದವು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪ್ರೀತಿ ಎಂದರೆ ಹೋರಾಟದ ಈ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಜೊತೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು, ತೋಳುಗಳನ್ನು ಅಗಲವಾಗಿ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಜಗ್ಗದೇ ಭದ್ರವಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಪ್ರೀತಿಯೇ..

[ಹಾಡು]

[ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ರವಿ ಮತ್ತು ಕಮಲ ಮಾತ್ರ ಕಾಡಿನ ಮರಗಳನ್ನು ತಬ್ಬಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ.]

ರವಿ: ಅಕ್ಕಾ..

ಕಮಲ: ಶ್.. ಮಾತಾಡ್ಬೇಡ.. ಮರಗಳ ಎದೆಬಡಿತ ಕೇಳು.. ಎಷ್ಟು
ನೆಮ್ಮದಿಯಿದೆ ಈಗ ಇದಕ್ಕೆ.. ಮನೆಯ ಜಗಳ, ಕುಹಕ, ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ..
ಬರೀ ನೆಮ್ಮದಿ..

ರವಿ: ಹ್ಲಾ.. ದುಡ್ಡಿನ ಆಸೆ, ಗೊಂದಲ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.. ಈ ಮರಗಳ
ನೆಮ್ಮದಿಯೆ ನಮ್ಮದೂ ಆಗಿದೆ...

ACT I

Scene 1 – Praveen's Home

A modest middle-class living room. Evening. The ceiling fan whirs lazily. On the dining table, two schoolbags lie open, books spilling out. PRAVEEN, early 40s, tall, lean, in crisp shirt and trousers, sits with a sealed envelope in his hands. His wife, ANITA, late 30s, wears a simple cotton saree, her expression tired yet alert. A pot of dal simmers in the background. There is a weight of unspoken expectation in the air.

PRAVEEN

(holding the envelope, with suppressed excitement)
Anita. It has come. The letter.

ANITA

(not looking up from the kitchen counter)
Letter? From whom?

PRAVEEN

From the Department of Atomic Research.

Pause. ANITA turns, wiping her hands on her saree. She studies him carefully. PRAVEEN opens the envelope with ceremony, unfolds the letter, and begins to read aloud.

PRAVEEN

(reading)

“Mr. Praveen Kumar, you have been selected among the eight engineers nationwide to participate in the Advanced Nuclear Research Program, with training in the United States, followed by direct field posting. This is a matter of national significance. Your contribution will be remembered.”

(He lowers the letter, voice swelling with pride)

Do you hear that? One among eight.

ANITA

(flatly)

And what does “field posting” mean?

PRAVEEN

It means deployment. They're sending me to oversee construction—deep in the forests, near some village land. Strategic location.

ANITA

So you'll leave me with two children, all alone?

PRAVEEN

Not forever. The training, yes, in the US. Then the posting—months, maybe years. But Anita—this is history. Our country, our science, our future.

ANITA

Future? Or your ambition?

(PRAVEEN stiffens. A tense silence. The fan creaks overhead.)

PRAVEEN

It is bigger than me. Bigger than us. We are building what others said we could not.

ANITA

And if something goes wrong? If you—*(breaks off, her voice cracking)*—if you don't come back?

PRAVEEN

(softening, then firm again)

I will come back. And when I do, our children will say: my father built the future.

ANITA

And in the meantime, who will help them with homework? Who will take them to school? Who will hold them when they cry? You chase "the nation"—I am left to chase your shadow.

PRAVEEN

(angrily, cutting her off)

Enough. Don't make this small. Don't make me small.

(Silence. ANITA stares at him. She slowly turns away, stirring the dal again. The domestic rhythm resumes, but brittle.)

ANITA

(stiffly)

Then go. Go build your "National Project". And may you not forget the sound of your children's voices while you build machines that hum louder than them.

(PRAVEEN looks at her, letter clutched tight. Lights dim.)

Scene 2 – The Village Tea Shop

A small roadside tea stall, wooden benches, chatter of villagers. Apsara, early 20s, sharp-eyed and restless, serves tea with reluctant grace. Her father is absent. SURESH, mid-20s, brash, chewing guthka, lounges on a bench with two cronies. ANEESH, also mid-20s, thoughtful and earnest, enters later. Multiple overlapping conversations create a chorus of village life.

SURESH

(slapping the table)

Apsara! Tea, extra strong. For a man who can handle it.

APSARA

(frowning, pouring tea without looking at him)

Tea doesn't make a man.

SURESH

Then what does? Maybe your smile?

(Cronies laugh. APSARA sets the cup down sharply, spilling some.)

APSARA

Here. Drink before your tongue rots from guthka.

SURESH

(taking it, unbothered)

Ah, fire in her voice. That's why I come here every day. Not for tea—for you.

APSARA

Then find another excuse. This is a tea shop, not your stage.

Villagers chuckle. Just then ANEESH enters, carrying a bag of supplies. He sees the scene, hesitates, then approaches.

ANEESH

Suresh, leave her alone.

SURESH

(mocking)

And here comes the noble Aneesh. Protector of maidens. Tell me, do you earn enough to protect even yourself?

ANEESH

(quietly, but firm)

Respect her.

SURESH

Or what? You'll lecture me with your half-education?

APSARA intervenes, stepping between them.

APSARA

Enough, both of you. Aneesh—don't waste your words. And Suresh—*(coldly)*—you think chasing me proves anything? It only proves your emptiness.

SURESH stiffens, but hides it under a laugh. He spits his guthka into the dust.

SURESH

One day, Apsara. You'll see who really stands with this village. There is a government organisation that will be starting a building construction soon near the lake. *(He gets up)* Once I start working for them, you'll be the one chasing me.

He exits with cronies. ANEESH looks at APSARA, concerned.

ANEESH

You shouldn't face him alone.

APSARA

(smiling faintly)

And you shouldn't fight battles that lead nowhere. Drink your tea, Aneesh. The world outside is changing. I feel it.

(They sit in silence as villagers murmur. The tea shop hums with tension. Lights fade.)

Scene 3 – Mantri's Home, Evening

The room is dimly lit with a single bulb. A small wooden table holds papers, files, and an inkpot. Mantri sits at the table, looking weary but determined. His wife, Savitri, sits nearby, quietly stitching a blouse. The sound of crickets outside fills the pauses between their words.

Savitri:

(softly) You've hardly eaten, again. Since morning, you've been scribbling away like one of those endless government clerks. What is it today? Another speech for the committee?

Mantri:

(smiling faintly, looking up) Not a speech. Notes. Preparing for tomorrow's council. They want explanations for the city's expansion budget. Every rupee questioned, every intention doubted.

Savitri:

(sets her stitching aside, leans in) They doubt because they don't see what you see. You speak of roads, markets, and new housing... but to them it's just maps and numbers. You carry the city inside you, that's your burden.

Mantri:

(sighs deeply) Burden... or curse? Sometimes I wonder if all these plans will mean anything. These young engineers—they think me old, outdated. And the shopkeepers—*(pauses)*—they see me as the enemy, the man who will chase them out for "progress."

Savitri:

(firm, yet gentle) You've given your life to this city. Not for wealth, not for applause. Remember, it was you who fought to keep the old market standing when the others wanted to tear it down overnight. You've never forgotten the people, even if they forget you.

Mantri:

(touched, looking at her) And yet... *(hesitates)* today a letter came. *(He pulls an envelope from his coat pocket, unfolding it slowly.)* From the Department of Atomic Research—DAR.

Savitri:

(leans closer, concerned) Atomic Research? What do they want with you?

Mantri:

(reading aloud) "We request your presence, (da, da, da). Matters of civic importance require your insight." *(lowers the paper, frowning)* Strange. No official seal, no protocol. Just... a summons.

Savitri:

(placing a hand on his) Perhaps they seek your wisdom. Perhaps they, too, are searching for a bridge between their dreams and the city's soul. There's no one better than you who can handle financial matters.

Mantri:

(half-smile, touched by her faith) You always speak as if I'm still that young man who stood on the steps of the old Assembly Hall, shouting for justice.

Savitri:

(warmly) Because I still see him. The world has changed, yes. You have lines on your face, and your voice is quieter. But you still believe in progress. That's why they write to you. That's why you must go.

He folds the letter slowly, almost ceremonially, and tucks it back into his coat. His expression is one of resolve, but also curiosity.

Mantri:

I have to leave tomorrow, then. The Government always calls us back, doesn't it?

Savitri:

(smiles) And you always answer.

The light fades as Mantri sits back, lost in thought, while Savitri resumes her stitching—her presence calm and steady beside him. The faint sound of a temple bell drifts in from afar.

ACT II

Scene 4 – Ajji's Courtyard

(Late afternoon. The courtyard is a small island of coolness: a neem tree throws a slow, breathing shadow; a low charpoy sits beneath it. A battered brass lamp hangs from a beam. Somewhere nearby water moves — the faint, steady lap of the lake, a gull or two calling far off. The smell of wet earth and fresh jasmine hangs heavy in the air. AJJI, frail but luminous, sits on the charpoy with a long string of jasmine across her lap. Her fingers are sure, methodical; she hums a low, old tune as she threads flowers. ANEESH is seated cross-legged on a mat, a little distance from her. He is restless in a way that is not quite agitation — his hands fumble with a folded scrap of paper in his pocket; he smooths his shirt sleeve, hides his eyes when Ajji looks up at him. He is trying, quietly, to be composed.)

(Sound: the hush of the lake, a distant hammer from the site, a koel's call. Lighting: warm, late-day gold on the leaves; when Ajji speaks, a soft pool of light centers on the charpoy.)

AJJI

(slow, the kind of slow that fills silence)

They made roads here, once. Not for carts—just for the priests who walked to the lake. You could hear a bell there every evening, and the lake would answer back with a soft ripple. The land remembered their names. When they called a child by the river, the river learned the name and kept it safe.

(ANEESH shifts; he makes a half-gesture to hide the scrap of paper.)

ANEESH

(voice low; he is careful with his words)

Ajji... I keep thinking about what the men from the city said—about progress, about lights that will come to our houses. They promise the world. But—

(He stops; his hands find his knees. He looks away, then back. There is an awkward, guarded tenderness in how he watches the yard: when he thinks of Apsara he blushes under his skin; but he does not say her name. He smooths his shirt again. He is trying not to betray himself.)

AJJI

(smiling into the work of her hands, not looking up yet)

Progress is hungry, Aneesh. It eats small things first—paths, hedges, old graves—and then it gets hungrier. A man thinks if he builds a house with bright windows, he has made a home. But a home remembers who sat by its hearth, not how many panes of glass the windows had.

(ANEESH inhales; the folded scrap scrapes inside his pocket. He takes it out like a man taking a stone, turns it over, smooths it. Perhaps it is a note he wrote but could not say; perhaps it is a leaf—either way, the audience sees him trying to contain a private weather.)

ANEESH

(softly)

Apsara says the forest is a book. She reads it like scripture. I... I think she reads me the same way sometimes. I do not tell her. It would make things... heavier.

(He chuckles once, a sound half embarrassed, half helpless. Aji finally looks up. The light finds the small lines at her eyes.)

AJJI

Ah. The heart learns to be secret when it is frightened. It is like a bird that will not sing if the hawk is near. But listen—do not hide the little lights inside you, Aneesh. They are not yours alone. They will warm others if you let them.

(A beat. ANEESH laughs softly, a small, unbelieving sound.)

ANEESH

I am not brave like you, Aji. I cannot say much. My father died young; I had to hold things—not voices. So I hold my words like coins, counting them out slowly. I find myself clumsy in front of her. I will say something foolish and she will—(he breaks off).

(AJJI nods, and with a motion of her hand she tucks a jasmine into the string she's making, then passes it to Aneesh without fuss.)

AJJI

Let me tell you a story. When I was a girl, the lake had a child that no one claimed—an orphan, small as a sparrow. He followed the fishermen every morning and learned to tie the nets. People said, "Take him to the city; he will be a servant." But the river wrapped him in its mornings and the banyan lent him stories. One day a storm came; the river rose and took the nets. And you know what the boy did... *(Her voice softens)*

ANEESH

(He looks at her with a new light: the story is not about the child alone. It is about belonging and about the courage that comes from being seen.)

He swam with all his strength and got the nets back...

AJJI

You see, child—love does not always need big words. Sometimes it needs a small deed and a steady heart.

(ANEESH clutches the jasmine string; his fingers tremble. He opens his mouth to speak, but the sound of a distant truck and raised voices from the construction site makes him shut it.)

ANEESH

(trying to keep the tremor out of his voice)

They cut another belt of trees at dawn. The men from the city said... they said the land will be grateful. As if land could sign papers.

AJJI

(leaning forward, the jasmine between her fingers like a rosary)

The land will not sign, but it will remember. Remember the births, the deaths, the songs, the

stolen cherries from an orchard when the moon was full. It keeps them like a ledger, but not of numbers—of names, of faces. And when men come and uproot root after root, the ledger grows long with questions.

(He swallows and is quiet. He is clearly hiding more: glances down the path every few seconds.)

ANEESH

(voice falters; he laughs, embarrassed at the breadth of feeling)

I keep thinking—if I had nothing to lose, I would stand before them and shout. But... this land feeds my family. If they promise wages, I have mouths here. The coin tastes like survival. How do you choose?

AJJI

(patient, fierce)

You do not choose with your stomach alone, boy. You ask: when these coins are gone, what will be left to eat?

Long ago, I walked where the Sharavathi leaps like a white scarf from the cliff. The roar carried prayers, whether you wished or not. They built dams there too, child. Said it was for light in the cities. Each time the river shrank, her fish lost their way.

(Silence. ANEESH looks down, the scrap of paper in his palm now unfolded: it is a small list—names, errands—then, at the bottom, a single word crossed out. He stuffs it back into his pocket. The audience senses he has been composing a confession and could not deliver it.)

(At this moment, the courtyard gate opens soft-footed. APSARA enters. The late light draws her outline; she moves with the purposeful quiet of someone used to being practical and stubborn at once. She does not immediately notice Aneesh's unease; she is carrying a small basket of herbs, and a sapling wrapped in cloth. There is a brief pause as all three take each other in. Ajji's face brightens like a lamp being blown on.)

AJJI

(in vernacular; warm, teasing)

Come, my child—why do you look as if you have lost everything?

(APSARA pauses at the charpoy, sets down the basket, and moves closer. She folds her hands to Ajji in respect, then to Aneesh with a glance that is not quite the meeting of strangers. ANEESH quickly smooths his sleeves, pretending to be intent on his own shoe-laces. He fails to hide a blush and a half-smile.)

APSARA

(breathing in the smell of jasmine; voice steady but fierce)

Ajji. The men are cutting deeper. They cut through where the kakkar bird nests. They cut the banyan's young shoots. We tried to stop them at the road, but—*(she swallows)* we were only two.

AJJI

(takes Apsara's hand, squeezes it)

You were two and because you were two, the land heard you. That is how movements begin—one foot stepping, another following.

(APSARA looks at Aneesh and then at Ajji; something between them stirs — a tide of unspoken recognition.)

APSARA

(looking now at Aneesh; quietly)

Aneesh came to the site today. He stood with a placard at my side. He did not shout. He held the sign so the wind would not take it.

(ANEESH's face goes several shades red; he looks at his hands as if they belonged to someone else. He reaches, falters, then places his jasmine string on Ajji's lap.)

ANEESH

I—*(he pauses, then manages)* I thought if I shouted, they would laugh. If I stood, maybe they would listen. I am... not brave in the way of stories. I am clumsy with words around you. But Ajji... and Apsara—you are what keeps me from being entirely small.

(APSARA's expression shifts — she has seen this sort of quiet courage before; she does not scorn it. Instead, the corners of her mouth soften. AJJI watches them, pleased; she reads the silence like scripture.)

AJJI

(speaking to both, with the steady certainty of someone who has watched many seasons)

Listen—when the wind comes and the machines sing their iron song, do not let your hearts harden like old pots. Bring water, bring children's laughter, bring your fools and your fighters. Hold together. Speak when you must and hold when you must not. Your love need not be shouted from the rooftops to be a force. Remember the boy by the lake: the river did not name him by thunder but by presence. Presence keeps people whole.

(She pauses, looking toward the lake where the light is thinning. Thunder threatens far off; the leaves shudder.)

AJJI

(softly)

Tonight, tie a light to the banyan's low branch. A lamp for those who pass in the dark. It is small, yes. But a lamp is a witness. When the forest forgets, our lamps will remind it of us.

(APSARA nods, moved. ANEESH reaches for the sapling he brought and offers it to Ajji as if asking permission to plant it. Neither speaks of the tender, awkward thing that sits between them; it is enough that they stand together. Ajji takes the sapling, touches its leaves.)

AJJI

(stroking the tiny leaves as if naming them)

This child will know your names, if you tell it often. When you plant, speak the names of those you love—so roots will remember both soil and story.

(A long, contented silence. The charpoy creaks. Somewhere, a child laughs. The distant sound of a diesel engine — a reminder of the coming machines — is swallowed by the low chorus of the lake and the neem.)

ANEESH

(quiet, but with new steadiness)

We will plant it tomorrow, Ajji. At dawn. I will be there before the sun.

(APSARA looks at him with something like approval, and perhaps gratitude. Ajji smiles, folding a jasmine into the sapling's cloth.)

AJJI

Good. And Aneesh—if you must hide feelings, hide them under deeds. Let your actions be the letters you do not say aloud. That will be enough to feed future mouths.

(They laugh softly — it is a gentle, private sound. The afternoon cools into evening. The light thins to amber; the jasmine scent grows more intense. The three of them sit together beneath the neem, a small island of resistance and tenderness in a world that is starting to clamor. The sound of the distant construction grows imperceptibly louder, but here it is a faraway tide.)

(Lights slowly dim to a warm pool on the charpoy as the scene ends.)

Scene 5 – The Engineers

The trio enter the stage and pause as they are in the middle of a conversation. Only their half of the stage is lit.

PRAVEEN

We need more villagers. Labour, transport, food supply. Otherwise we will not meet the deadline.

MANTRI

We keep to the clock. No deviation. Tasks assigned, tasks executed.

DURGA

(reluctantly)

And if they resist?

PRAVEEN

Then we convince them. Promise wages. Promise roads. Promise light bulbs and taps.

MANTRI

(hollow laugh)

Promise whatever you like. Delivery is irrelevant. Completion is all.

PRAVEEN

We have someone from the village who has agreed to ferry workers to and from the construction site. A lorry driver. He looks pretty... Influential.

MANTRI:

We are anyway going to meet the people ourselves. The city folk will ask for higher wages, so it's best we utilise local manpower.

DURGA:

What about those two who tried to protest? That girl and the boy.

PRAVEEN:

Right now we can ignore them. The swimming pool reactor has to be built within three months, so let's focus on that.

They continue walking and the other half of the stage slowly comes to light. We see that it is the same village tea shop from earlier.

MANTRI:

This is where we're meeting them?

PRAVEEN:

Yes, let's go inside. Remember, try to convince as many people as possible. The sooner we finish, the sooner we go back to our families.

Fade to blackout.

Scene 6 – Protest and Betrayal

(Outside the construction site. A wire fence, machinery humming. APSARA and ANEESH hold placards, voices raised. Workers pass by, some hesitant. Suddenly SURESH emerges in a construction helmet, carrying tools.)

APSARA
(stunned) Suresh? You?

SURESH
(avoiding her gaze) You shouldn't be here. Take your protest placards and go somewhere else.

ANEESH
(furious) You sold out your own land.

SURESH
(mocking)
The land doesn't feed my stomach. Wages do.

APSARA
(bitterly)
And when the forest and the lake are gone, what will your wages buy?

ANEESH:
How many illegal things will you end up doing, Suresh? First you were mining sand from the lake bed, then you started transporting the timber that was felled. Do you take pride in driving this... this lorry of destruction?

SURESH
I'm fine with me rotting in this village, but my sisters, they deserve better. I'm doing everything I can to get them out of this god forsaken village as soon as I can.

ANEESH
You can't be ferrying our villagers to the construction site. Tomorrow, we will have nothing here to call "our land" when it goes to the Government.

(They lock eyes. A long silence. SURESH walks away. APSARA trembles with anger. Lights shift.)

DURGA enters the scene.

APSARA:
Akka, please, you need to stop this. If this lake is gone, we need to walk for a longer distance to fetch water.

DURGA:

You need not worry about that. We are also planning to build borewells for the villagers so that you have easy access to water. (*Earnestly*) Why do you look so troubled? You two are the only ones who are not willing to join the workforce here. The people from your village are getting paid well, more than what their crops can offer them in a month.

ANEESH:

How would you feel if your childhood playground is getting destroyed?

DURGA:

(*smiles*) You know, I was born near the Sharavati too. My mother has told me so many stories of the lake and the forest here. But now that land has started to decay. One part of the lake is turning into a swamp and that's why the Government has sanctioned the land to be utilised for the construction.

APSARA:

What are you building there anyway?

DURGA

(*cautiously and with pride*)

We are building this region's *first* nuclear reactor.

APSARA:

Nuclear?! After what happened at Japan? Aneesh! A nuclear reactor!!

DURGA:

(*hushing her*) Don't worry, this reactor is a swimming pool reactor. It is safe. Which is why we need to make use of the water in the lake.

APSARA

I'm sorry, I cannot listen to this nonsense... (*Storms out and exits*)

ANEESH:

(*curious*) A swimming pool reactor huh?

DURGA

Yes, a nuclear reactor that is built underwater. The water helps to contain the heat.

ANEESH:

I do remember studying about it...

DURGA:

What have you studied?

ANEESH:

Diploma in civil engineering... But I discontinued it.

DURGA:

Well you can still join the construction team. I'm sure whatever you have studied will help in completing your work faster. We pay daily wages.

APSARA (*off-stage*)

Aneesh, come quickly!

ANEESH

(*Conflicted*)

I... I need to go. (*Exits*)

DURGA:

Good job, Durga. (*Pats herself on her back*) Looks like we will have one more worker soon.

ACT III

Scene 7: The New Deadline

(Interior, Engineers' quarters — a makeshift office of wooden tables, maps, blueprints pinned on walls. A single fan whirs overhead. PRAVEEN, MANTRI, and DURGA sit, grim-faced. A clerk delivers a sealed envelope, salutes, and exits. Silence.)

PRAVEEN

(reading)

"...in light of parliamentary debate and the Honourable Minister's announcement... the project deadline is advanced by three months. We must demonstrate operational readiness before the year's end."

(He lowers the letter. The weight of it hangs in the room.)

MANTRI

Three months. Impossible. The pool walls alone require stainless steel lining — the shipment pending from Bombay Harbour.

DURGA

(snarling)

Forget the shipment. Even if it arrives tomorrow, we can't weld and test in time. Unless we...

PRAVEEN

(unsteady, pacing)

Unless we switch material.

MANTRI

You can't line a reactor pool with paint.

DURGA

(sarcastic)

Not paint. Epoxy. The Americans use it in their cooling towers. A coat thick enough, it'll pass inspection — at least until the ministers cut their ribbon.

PRAVEEN

And the RCC walls?

MANTRI

Cement slurry. Thin, fast-setting. No one will dig below.

(A long silence. They avoid each other's eyes.)

PRAVEEN

Do you know what this means? Stainless steel costs eighteen rupees a kilo. Epoxy, two rupees a tin.

DURGA

The math speaks for itself. If we slash material costs, we can funnel the excess to wages. Keep the villagers quiet, keep the labour coming.

MANTRI

(gravely)

At what cost?

PRAVEEN

(voice cracking)

The cost is my conscience. But the country asks. The minister commands. History will not wait for the weak.

(They sit in silence, papers rustling in the fan's breeze. Finally, MANTRI speaks.)

MANTRI

And this boy Aneesh? He learns quickly. A boy of the soil, but steady with a shovel. He listens. He's dangerous though. If he speaks against us, the others will follow. If he bends with us, the village bends too.

DURGA

Offer him foreman wages. Twice what he earns now.

PRAVEEN

Yes. Buy time with coins. Cut steel with paint. The country will clap. And the land — the land will remember nothing.

(Lights dim slowly on their strained faces.)

Scene 8: The Felling of the Tallest Tree

Setting: Early morning. A clearing near the construction site. Workers have just felled a giant tree, its trunk stretching across the stage. The sound of the final axe stroke echoes as silence falls. Birds scatter. Villagers murmur in disbelief. SURESH storms in, breathless, carrying his bicycle by the handlebar. Two workers look guilty, lowering their tools.

VILLAGER 1

(whispering)

That tree... my grandfather said it was older than our village.

VILLAGER 2

They said only the smaller ones were to go. Who gave this order?

(SURESH throws his bicycle down, enraged.)

SURESH

Who touched it? Who *dared*?

WORKER

We—we were told to clear the line for the road. It's a... A misunderstanding, Sureshanna...

SURESH

Misunderstanding? This was the tree that cast shade on us every summer. My father tied my cradle to its branches. And you chopped it down like firewood?

(He kicks at the felled trunk. His anger is raw but personal, less noble than political.)

SURESH

(voice breaking)

That tree meant respect. It meant... it meant something was still standing tall in this village while the rest of us bent our backs. And now? Now they will laugh at us—city men, engineers—*laughing!*

APSARA

(enters, urgent)

Sureshanna! Stop! It's done... nothing will bring it back. I just wish I could have come earlier...

SURESH

(whirling on her)

Easy for you to say! You speak like you carry the forest on your shoulders. Me? I ferry these men every day, I listen to their songs, their curses, their false promises. And now—what face do I show my people? That I carried the men who killed our pride?

(He grabs his bicycle again, slamming the stand down.)

SURESH

No more. I won't take a single soul to that cursed site. Let them walk, let them crawl. My wheels will not betray me again.

(He begins wheeling away. APSARA runs after him, blocking his path.)

APSARA

(pleading)

Suresh, if you stop, they'll find another way. But if you stay, you can watch. You can fight.

SURESH

(snapping)

Fight? I'm no hero, girl. I'm just tired of being everyone's mule.

(He pushes past, leaving. The villagers gather around APSARA, murmuring fear and unease. She watches him go, a mix of anger and sympathy. Lights dim on the felled tree as thunder rumbles faintly in the distance.)

Scene 9: Ajji's Warning

Setting: Ajji's courtyard again. Evening. Oil lamps glow. Villagers sit in a tense circle. APSARA and ANEESH stand, faces determined. SURESH sits apart, brooding, arms crossed. AJJI sits at the center, eyes closed, humming a low chant. Thunder rolls, closer this time.

AJJI

(low, rhythmic)

The gods have been angered. The roots wept today when that tree fell. The wind has shifted. A storm is marching to us.

(Murmurs ripple among the villagers. Some look frightened, others doubtful.)

VILLAGER 3

Ajji, storms come every monsoon. Why fear this one more than others?

AJJI

Because this one is not only rain. It is the echo of men's deeds.

(She looks directly at the engineers' quarters in the distance. Silence.)

APSARA

(standing, fierce)

Ajji is right. We can't work another day. If we build with them, we bring this storm on our own heads.

SURESH

(uncrossing arms, muttering)

Maybe she's right. Maybe I've been a fool carrying them all these days.

ANEESH

(struggling, torn)

But if we stop, they'll bring machines. They've said it before. Bulldozers, lorries, dynamite.

AJJI

Machines are only iron. Men still guide them. Men can refuse.

(A loud knock at the courtyard gate. Enter PRAKASH and MANTRI, stern, with DURGA trailing nervously. They carry papers, looking furious.)

PRAKASH

Enough of this drama! If you refuse to work, we will bring every machine we have. The entire forest will fall within a week.

MANTRI

Don't test the patience of the state. You think your protests scare us? We will raze this land flat.

(Silence. The villagers stiffen. APSARA steps forward, trembling but defiant.)

APSARA

Then you'll have to run your machines over us first.

(Gasps from villagers. SURESH stands, surprisingly calm.)

SURESH

You'll find no one to drive your lorries. Not here. Not anymore.

(Tension thickens. A strong gust of wind sweeps the lamps. Darkness flickers. Distant thunder booms again. AJJI raises her hand, steady, calm.)

AJJI

Listen. The forest already knows your answer.

(The engineers hesitate. Scene ends in silence but heavy foreboding.)

Scene 10: The Beginning

Setting: The half-finished construction site at the forest edge. Night. Bamboo scaffolds rise crookedly around the unfinished pool, cement bags stacked haphazardly. Torches and lanterns provide flickering light. The villagers gather on one side with APSARA, ANEESH, and SURESH. On the opposite side stand PRAKASH, MANTRI, and DURGA, papers and clipboards in hand. AJJI sits on a low stool in the middle, spinning cotton slowly, her presence grounding everything. The sound of wind builds steadily in the background.

PRAKASH

(trying for authority, but weary)

We've come too far to turn back. Concrete's been poured, foundations laid. The nation is watching. Do you understand what that means?

APSARA

(quiet, bitter)

The nation doesn't fetch water from this lake. We do.

MANTRI

(defensive)

You speak of a lake, girl, but we speak of history. The first reactor of its kind on this continent! Our children will learn about this in their schoolbooks.

SURESH

(snarling, bitter laugh)

And what about our children? They'll learn how their fathers dug their own graves for a bowl of rice?

ANEESH

(uneasy, stepping between them)

Stop... stop turning everything into speeches. That's all we've heard these past weeks—speeches, promises, warnings. But what about truth?

(The engineers look at him with surprise; villagers murmur. Ajji continues spinning cotton, silent but attentive.)

DURGA

(softly, almost ashamed)

Truth? Then hear mine. When they cut our budget, when they advanced our deadline, I signed those papers knowing epoxy would fail one day. I told myself it wasn't my problem. I told myself someone else would fix it before it mattered.

(Silence falls; even the wind seems to pause. APSARA stares at her, stunned.)

APSARA

So you admit it. You knew.

DURGA

(voice breaking)

Yes. And still I stayed. Because walking away would mean throwing away everything I studied for. Everything my family sacrificed for me. I'm not proud, but I'm not the only one here who made that bargain.

(She looks at MANTRI and PRAKASH. They avert their eyes. The villagers murmur angrily, but AJJI raises a hand for quiet.)

AJJI

(soft, steady)

Every bargain has a cost. Some pay with money. Some with soil. Some with their souls.

SURESH

(irritated, to Ajji)

Enough riddles, Ajji. What do we *do* now? Words won't keep the rain off our roofs when the storm breaks.

AJJI

(looking at him with sharpness)

And yet words have carried you further than your bicycle wheels. Today you stand here, not as ferryman, but as a man who chose.

(Suresh bristles, then falters. For the first time, he seems unsure.)

SURESH

(quiet)

I didn't choose for anyone. I just... I couldn't bear being the mule anymore.

ANEESH

(turning to him)

But that's a choice, Sureshanna. Maybe braver than mine. I kept building. Every day I told myself it wasn't my fight, that Apsara's anger was enough for both of us. But— *(he falters, glancing at Apsara)* —she was right. If we don't stop this, we'll lose more than trees.

APSARA

(eyes shining, voice cracking but strong)

I only shouted because I was afraid. Afraid no one else would stand. Afraid the forest's voice would be mine alone. But it isn't. Not anymore.

(ANEESH moves closer to her; their hands almost touch but don't. Ajji watches, a faint smile flickering.)

PRAKASH

(angrily, cutting in)

You think your feelings matter against a national project? Do you think we care for your trees, your storms, your—your romances?

MANTRI

(firm but weary)

Careful, Prakash. They may be villagers, but they're not fools. Without them, we have no project.

PRAKASH

(snapping)

Then we'll bring machines. We'll bring men from the city who don't cry over trees.

SURESH

(grim)

Then you'll have to teach those machines how to pray, because once they touch this soil, even the gods will spit them out.

(A sudden gust of wind extinguishes several torches. Darkness deepens. Villagers huddle, whispering. Thunder rumbles closer. AJJI stops spinning cotton and sets her spindle down deliberately.)

AJJI

(voice low but carrying)

The storm is already here. You all feel it. Not just in the air, but in your hearts.

DURGA

(whispering, shaken)

Maybe she's right. Maybe the storm will wash it all away before we finish.

MANTRI

(harsh, but uncertain)

Stop talking like frightened children. This is science, not sorcery. Steel, concrete, physics—

APSARA

(interrupting)

Steel? You replaced it with paint. Concrete? You watered it down with slurry. This isn't science. It's betrayal.

(Another flash of lightning. For an instant, everyone's faces are starkly lit: fear, anger, doubt. The forest seems to sway in the shadows.)

ANEESH

(to the engineers, quietly)

Tell me—when it fails, will you carry the bodies? Or will you leave them with us, like you leave your waste and your lies?

(The engineers do not reply. The silence is heavier than thunder. AJJI rises slowly, her frail frame straightening as though filled with unseen strength.)

AJJI

Tonight the forest will answer. Whether by wind, or by machine, you will hear it. And when you do, remember this moment. Remember that you stood at the edge, and chose.

(The roar begins—distant at first, then louder. It's unclear: is it thunder rolling in waves, or the grind of engines starting deep in the forest? Villagers panic, clutching each other. Engineers shout orders, their voices swallowed. APSARA grips ANEESH's hand tightly at last. SURESH steps forward as if to shield them. The sound grows deafening, the lights flicker violently. Finally—blackout.)

Title (working): *Carl D'silva: Conversations with the Wild*

Summary:

This poetic, melancholic, and biographical play explores the life, creative journey, and enduring legacy of Carl D'silva, the pioneering wildlife artist of Goa. Known for his meticulous bird illustrations and collaborations with ornithologists like Salim Ali, Carl dedicated his life to capturing the fragile beauty of nature and conserving it through art.

The narrative unfolds as Carl's wife, Barbara, gathers his artworks and prepares them for archival preservation at NCBS. In this process, the artworks themselves awaken, debating their own significance, questioning what makes one creation more "important" than another, and reflecting on the tension between lived experience and artistic representation. Through these dialogues, the play interrogates profound philosophical and artistic questions: What defines the value of art? How does an artist translate memory, observation, and wonder into a lasting creation? How does one reckon with legacy, mortality, and the natural world?

The play moves fluidly between present and past: Barbara's careful curation of Carl's legacy, Carl's time-traveling memories of field encounters, and his reflections on the moments that shaped his artistic vision. These sequences immerse the audience in the **process of creation**, showing how encounters with birds, landscapes, and the act of observing life itself inform the art that survives.

Blending **object theatre, poetic reflection, and immersive storytelling**, the play gives voice to artworks, memory, and nature, making them active participants in the narrative. It is both a tribute to Carl D'silva's life and a meditation on **art, memory, human-nature relationships, and the meaning of legacy**. Audiences are invited to witness the intimate intersection of life and art, where creation is alive, questioning, and eternal — reminding us that art is not merely a product, but a living testament to experience.

Characters:

Both painting and drawing imbibe the intentionality of the creator's creation.

Drawing - Logical, practical, critical, realist

Painting - self centric, dramatic, glorified.

Bird -

Carl D'silva, Barbara - Carl's wife, Ashish - Wildlife photographer

Act - 1

Scene 1: Carl artworks in conversation.

Scene 2 - Barbara and Carl's soul in conversation.

Scene 3 - Ashish and Barbara – Nostalgic conversation.

Act - 2

Scene 4: The Bird song.

Scene 5 - Carl and Anish documenting in the field.

Scene 6 - Carl and bird meeting

Scene 7 - Bird story on migration

Act - 3

Scene 7: Carl's Creative Pondering of a Song.

Scene 8 - Carl expressing ecological concerns

Scene 9 - Carl and Artworks in conversation

- Artworks in conversation between themselves.

Act - 1 Scene 1:

(Drawing entry and enacting the poem to the audience)

The scrappy, edgy, oh, the softness of the curves.

I look at myself. What am I?

I ask, who am I?

How is this me?

What makes me, me?

I once longed to be seen.

I remember the touch of my creator

the warmth of his fingers on paper,

the careful drag of graphite,

the whisper of brush on canvas.

Did he know me, or just my outline?

I live here, beneath layers of dust and light.

Graphite drifts like fine soil in the sunbeam,

lines curl like restless vines,

feathers tremble in imagined wind.

Am I graphite powder? A bird? Or mere lines pressed to a page?

X (The air hums with memory,

the paper smells of earth, ink, and quiet rain,

sunlight dances across the curves of me.

*Every motion, every shift asks:
what is life, if not this weaving of presence and breath?*

*I am intertwined dust, feather, ink, air,
a vessel for seeing, touching, flying.
I am waiting, listening,
breathing in the world that surrounds me.) X *lengthy want to cut**

***What makes me?
What gives me life?
Am I only what I am drawn to be,
or something more,
a ripple in the wind,
a shadow moving across the page,
a spark between creator and creation?***

(Scene cuts to Carl's artroom)

(Loud tearing sound *turrrr....* and suddenly artworks are woken up again)

Painting & Drawing: *(in harmony)*

Ouch! Why are you tearing me?

(SCREAM)

Hey! Where am I going, Barbara?

Why are you packing me into this box?

Why am I layered over these sheets?

Ouch! Ouch!

Ahhh... well... this layer feels nice.

(Barbara opens a shelf.)

Drawing: Barbara, you know Carl used me constantly to replicate the bird I represent with precision making copy after copy.

Painting:

Oh yeah? You talk like you're more important than me.

Drawing: I might not be finished, coloured, detailed like you...but he came to me more often.

Painting:*(whispering)*: Ah... can't wait for Barbara to find you and toss you out.

Drawing: What did you say?

Painting: I said... you talk like you're my equal.

Drawing: So you're telling me Barbara's going to throw me away?

Painting: *(crackly throat, exhaling)*: I mean... who's coming to look at you anyway?

Drawing: Well, you hang on that wall like you're so high and mighty but don't forget you're an impression that came through me.

Painting: Okay, tell me what are you even?

Drawing: Duh, Artwork!?

Painting: Oh, ya sure! (*signs*) bunch of scribbles.

Drawing: why do you have to make me feel non existent, is it to make yourself important?

Painting: wait, not your fault. Your purpose was only... process.

Drawing: Ah, yeah?

Painting:(*boastful*): I am the one closest to the true impression of the bird. You see?

Drawing: Sure you have admirers. They've made copies of you in books.
You're complete, yes.

But admiration alone isn't the intention of an artwork.
I am the evidence of his process. Aren't I?

Painting:(*exhales*) but isn't it the intention of creation?

Drawing: I surely think, glorification was not the intention here.

Painting: what do you think was it then?

Drawing: To educate, to stay true to the real life reference mostly. That's what Carl focused on scientifically making the bird drawings accurate to its anatomy. He tirelessly repeated till it came close to truth.

Painting: But then, I understand it was not mere inspiration, he paid attention to life. Well, your purpose ends here doesn't it?

Drawing: Surely not, I will be the evidence to his practice.

Painting: (*excited*):(*signs*) Anyways.. I am excited for where I am gonna be next.
Omg, omg! What if it's a huge gallery?
Maybe a museum in London! I was exhibited once!

Drawing:
Barbara's forgotten me...?
Well, I hope you enjoy your museum life.
Every bird lover will be fascinated.

Painting:
Oh yes. I'm not just anybody.
Visitors will gaze at me, so sophisticated
oh, the lighting, the framing... you can't even imagine.

(*Carl's soul listening to all these conversations.*)

Scene 2 - Barbara and Carl's soul in conversation

(Barbara enters the room, feelings flooding her as she walks into the room)

*It's years since you've been gone,
Yet the smell of you still lingers on.
I could tell your students you won't return,
But they still carry your lessons back.*

*The birds and trees must still be hoping
To see you once again.
But I could never bring myself to tell your artworks,
Your brushes, your table.
They remain untouched, unmoved,
As though you'd return to them tomorrow.*

*Strange, how it feels you've only gone
On a short field trip.
Every time I walk into this room,
Holding onto these things,
It's like I could hold you too.
You stay alive
In these fragments,
These pieces of your art.*

*I never want to let you go,
But your legacy will live on.
And if these works are safer elsewhere,
I'll let them journey bit by bit.
Not as a goodbye.
But so they may be seen,
So they may know you through them.
For I know,
Your memories will live in them.*

(Barbara exhales, looking at the room, touching her forehead and silently sitting down.)

Barbara:

Oh my God... junk, junk, junk! Junk everywhere!
Why did he collect all this junk?

Carl's Soul:

Darling, you know... that stick could be a tool, remember?
(Barbara holds up a bag of bottle caps.)

Oh no, not that! We keep it so it's not discarded in nature
it has to be recycled! Darling no, don't throw it!

(Barbara, exhausted, mutters as she digs through the shelves.)

Barbara:

Why did he have so many of these?
(drops them into the third bag of "junk")

Barbara *(into phone):*

Yes, Mr. Venkat, I'm all set to send them.

Venkat *(voice):*

Don't worry everything will be safe with us, Barbara.
Just like Carl would have wanted.

Drawing: Hey look, how Barbara looks is struggling to part ways with us.

Painting: oh, ya it must be hard to change so much when the person lives the physical world but so alive in you.

Drawing: Right, it must be harder to remove things when you want the space of the person to continue to remain.

Painting: I agree.

Drawing: Keep us must have felt like keeping parts of him alive.

Painting: right, I agree.

Scene 3 - Ashish and Barbara documenting with nostalgic sharing

*(Barabara satisfied after her packing taking a sense of relief. Ashish at the door bell, welcomes him inside showing all the assorting she has managed to do. Both of glancing at them and conversation begins) *need to complete this scene**

Ashish:

Isn't this what Carl would have wanted?

Barbara:

I'm sure this will be safer and useful for many students.
All his students remember what they learned from him.
His work will help many more.

(Ashish holding picking up and holding one of carls drawing, nostalgic story)

Ashish: It doesn't feel so long ago, when Carl and I during our initial in the field visits had this conversation about how photography and drawing capture life.

Barbara: *(looking at the artwork almost imagining as though he was beside and drawing them)*

Ashish: how well he did the skinning of the bird and study them by drawing every detail.
(*Barbara looking at the painting and recalling his process*)

Barbara: oh ya, he did pay close attention to every detail.

Ashish: I remember that field visit we parted ways because he got curious of this one specific bird(insert bird name) and continued to observe it even during the heavy downpour. There must be some sketches of these birds before he finalised this specific pose.

Barbara: Oh, yes I just stalked them up inside this box.

Ashish: This would be useful for sure. It's fantastic we can simply time to see his stages of artworks.

Barbara: Ya, I remember the story about this specific bird was something that touched him. He was surely fond of this specific artwork. It made him so happy when it was published.

Ashish: (*sighs.. Putting up the drawing and painting and placing next to each other*)

Drawing:

Wait, I'm coming too!
See, I told you I wasn't just scrap.

Painting:

If you're coming, then... where *are* we going?

Drawing:

Somewhere safer i guess? We're all Carl's creations. That makes us important.

Painting: oh but..*(like seeming distasteful)*

Drawing: but, what you dont want me with you? (*both of them just grumpy and*)

Carl's Soul:

What is the dispute between you guys?

Painting:

We don't understand where we're going.

Drawing:

Carl, am I not part of your creation?
How is a painting valued more than me?
Am I not proof of your process?

Painting:

Even the real bird would be jealous of me.
I still remember—when Salim Ali saw his artworks, he said, "Remarkable."

Drawing: You speak like you're the only artwork. Is perfection considered as a work of art?

(*Their layered quarrel continues as lights fade.*)

Both together: Carl, you are the creator, you must resolve this for us.

Carl: Let me tell you the story when we went bird watching.

(The scene tightens. Anish whispers, pointing at a distant tree branch.)

ACT 2 - Scene 1 - The Bird song

(The scene tightens. Anish whispers, pointing at a distant tree branch.)

(Bird performing - Bird in a tree, moving and living).

I move like I own it, I love my body, and I know.

I can fly as well as swim,

I swear I see myself in the reflection in the streams.

I can be like a fish, but I am better off closer to clouds.

My feathers are soft and bright.

I like how they let me hover and even hide.

I am fragile, yet it is always the smartness of my swiftness.

I linger and linger longer than I wish, but only if I am unnoticed,

I stay closer to the edges of the raindrops,

letting the showers wash and never fade me,

I am a part of the flower or the cloud or fragments of both?

I stay so near to the edge of the leaf,

moving faster than a bee, but never near the sea.

The fragrance of the flower, or is it the taste that, oh, to be a bird!

Oh, I swear I wish I could never, ever become satisfied forever.

Will the honey in the flower become never-ending like the waves in the ocean?

I would never become an ant or a Beetle?

Oh, only to crawl or to become an easy prey for another bird's supper,

I sure will never become lighter than a raindrop on a flower,

I will flap and flap to linger like a butterfly around the spring garden,

Am I brighter than those who metamorphose, or simply fluffy like a ladybird on a green leaf?

I scratch my feet with my beak, remembering how I never wish to feel in my body otherwise,

I move my neck, turning my eyes to the east and west, how my dangling feathers attract the wind,

I will always be fascinated by the colourful petals, but never enough with one,

so I move deep inside the forest, relentless and restless until dawn,

I am warm, but tired, and I now swallow water like a song, but fear the predators always one second closer to stretching my wings.

I will move into the shadow as the sun sets, let me recall the morning dew drops while I fall asleep. That is when I am fully myself.

My colours might seem less bright as the day passes on, but my voices will echo inside the bushes,

There are endless days as the season changes from spring to monsoon, going unnoticed but living in grace.

But there came unfamiliar walks with feet and holding things in their hands, speaking, the unfamiliar moved but didn't crawl or didn't have a pair of wings, no feathers or fur, no beak or claws.

That's when I knew this forest was not his home.

Strange, but his eyes lay on mine, I asked myself how and why?

It held love and amusement; that's when I knew it was less like a hunter but more like an admirer.

How would I know? I shivered from spine to bone, my feathers standing straight less like I have known.

I screeched so loud I almost scratched my own notes. I was braver than I knew, but he called me out like I was his own.

So I knew that's when I knew all I had to do was not move, but I patiently swam into his arms.

He touched me in the way I had never known; it was warm and felt deep inside my skin.

How could he know?

(Bird silently fading hearing footsteps)

Scene 2 - Carl and Anish in the field

(Scene: A sun-dappled forest clearing. The air is alive with the calls of unseen birds, leaves rustling gently. Anish and Carl move quietly among the trees, carrying cameras and sketchbooks.)

How I feel small in the vastness of the land, Anish thought. How did my story begin? The moments falling in love with these winged creatures, the endless quest for mystery, and coming closer to encounter the magic of life. Aren't they the reminder of magic itself?

Carl: Today would be the day we come closer to witnessing their beauty. How magnifying! It can't be contained only in memory. This needs to be captured.

Ashish: A photograph?

Carl: A photograph sure can capture the moment, but how can I dwell so deeply into its very being?

Ashish: You mean?

Carl: I mean, drawing the lines—I come closer to the being itself. I travel through its folds, forms, and curves.

Ashish: Tell me more?

Carl: Each move, each essence of its existence in its truest form. It's almost like moving, flying, walking, and imitating their every gesture... like a dance.

Ashish: But Carl, how is this close to a scientific drawing of a bird?

Carl: There, precision matters. Likeness cannot be teased; every feather, every curve matters.

Ashish: Right, right.

Carl: Drawing is an exploration. You navigate to the creation itself, but it requires study.

Ashish: It's lovely, Carl.

Carl: There's a sense of closeness, like discovering and exploring its feathers, beak, eyes—tiny details that precisely define the bird. That's where scientific accuracy takes shape.

Ashish: Right. I focus on light, composition, and balance. There's also a sense of meditative observation—I wait for the right moment.

Carl: I observe that. Watching you interact with them is fascinating.

Ashish: Developing films was more technical, but yes... observation is key.

Carl: A photograph helps identify the bird faster than binoculars.

Ashish: True.

Carl: Remember that bird we couldn't capture well with your photos? My sketches simplified its study.

Ashish: Haha, yes. They move so swiftly.

Carl: Hahaha... impressively. I had to study the details of their feathers with an ornithologist's skin structure.

Ashish: Teaching your students must draw them to you.

Carl: Yes, it's tricky. These birds are unique.

Anish: Their behavior varies drastically, even within the same species.

Carl: Exactly. That's why I keep coming back.

(Carl and Anish part ways in the wild)

Scene 3 - Carl and bird meeting

Bird: Who is this being? Oh, you came to see me?

Carl: Oh, I hear you? Yes, now I see you.

Bird: Strange, you understand me? What are you? Don't crawl nor swift? You walk with two legs, but you seem strange, holding a million other things. Do you not sing but talk? You came looking for me?

Carl: Oh, look at the beam of sunlight glinting on your feathers, You must have just migrated back. Hope you are comfortable again. See, you look leaner than your other fellows. Oh, how I wish to tell you how brave you are.

Bird: How strangely I see you and feel no fear, You stand at a distance and are intrigued in my presence. *Giggles..* You seem to observe all my moves. I returned from the land of waters, I quenched myself in abundance, flocking with my own flocks, I saw one like you that felt safe around. You curious two-legged being? You don't look like other animals, but why would you want to know me? Let me walk, fly, and hide between one branch and another tree.

(Bird playing with Carl, Carl confused, trying to locate it, lifting his binoculars)

Carl: Oh, you tease me?

Bird: *(Shy gigglings)* let me hop, sing, peep.

(Lifting its one wing and the other wing, tirelessly moving, and showing off)

(Carl, putting his lens down and now drawing with lines.)

(It starts raining, Carl quickly packs his stuff in his bag and safeguards his artworks. Bird making small songs before the rain, finding a comfortable spot and staying in a place letting the rain pass away.)

Carl: Oh, how nature is so dramatic, somehow, as a man, we have constantly dissociated with the natural being. But there you are, becoming one with the rain.

Bird: I quenched myself so much, and when I returned here, the dryness almost made me so pensive. Rain is the cure, and this is a celebration even though parts of it can be harsher. I don't know otherwise. How, you keep yourself safe? I don't know otherwise. I am and become as I am with nature, or am I it?

Carl: *(getting drenched)* Suddenly, how the truth of life becomes this is the closest of nature I can come and never become one. Will I? Why is life as a human never as profound as your being?

Act 3 - Scene 1 — Carl's Creative Pondering of a Song

(Carl is watching the birds in the field)

*Oh, the beauty of how you gracefully move.
Will I ever be able to represent this?
Your grace is so much bigger than my eyes can capture.*

*Your softness in voice,
Your rhythm in song.
How mesmerising, how calming.
It makes me seek you as my life's journey.*

*But without capturing your swiftness, your grace...
Oh, your melody!
How will I ever do you justice?*

*The brightness of your colourful feathers, so elegant.
Those folds around your neck — surely secrets.
The uniqueness of your beak,
And may I say... the depth of your eyes,
As if they could contain the whole universe.*

*The way you fly, above and between the branches —
So mysterious.*

*The paper and colours I hold
Could only capture one such moment,
Though I endlessly scribble away.*

*Every moment I spend,
I try to bring it closer to your impression.
The hop, the dive, the scratch, the squeak, the look.
The way you own your wings,
Oh, how even the wind obeys you.*

*I could sit here and admire you endlessly.
I see you fight your power,
Only to begin effortlessly again.*

*The dangers around you,
At the skip of your heartbeat,
Only you would know.
Only I could hear,
For as long as you wish me to.*

(Carl grabs his drawing pad and pencils, standing in the wild)

*But let me ponder, not just wander.
Let me get lost in your wonder.*

*As I move my fingers with the pencil,
Trying, trying to come closer,
To every curve, every element, to you.
Your structure, your form, your shape, your shade.*

*Closer than the previous sketch.
I repeat myself again,
But from a different angle.*

*Will I perfect it?
Will I come near to you?
That, surely yes.*

*Let me sprinkle you in bit by bit.
I dabble with a hundred doodles
Until I come closer to you.*

(Carl returns to his studio)

*Now I slowly lay down
All the little pieces of you I created.
They move onto a different sheet,
Transferring less unevenness.*

*Each attempt, closer, closer,
Yet I want to tear them.
No, no, no... this can't be it.*

*How is it so hard?
You are right in my memory,
But how deceiving these impressions look.*

**No, not close,
Not closer than the resemblance I hold of you.**

(He breathes gently, closing his eyes)

Let me try once again.

(Moving his hands with confidence)

**Now they emerge with more certainty.
This is how they begin to come alive.**

**Let me venture into the closeness of your likeness.
How else would it be?
Colours!**

**Let me grab the paints.
Stroke by stroke.
Layer by layer.
I shall build you,
One step at a time.**

(Completing the painting. He takes a deep breath, looking at it)

**Oh, the memory of you exists so fresh in my head.
But I will cherish, and be merry.**

**Yes, to have captured a glimpse of you.
Oh, how I wish you could see this!
Can you ever recognise it is you?
Will this even please you?**

**Is this my destination?
Yes, you mystical winged creature.**

**So I will come again,
And wait for you.
Forgetting myself in your very presence.**

**Let me relive the memories of you,
By tracing, drawing, painting you,
Over and over again.**

Scene 2 - Carl and Artworks in conversation

(Artist dead or gone, his connection to the artworks will always remain. Hence the artwork's conversation continues after the demise. There will always be a string of thread between the artwork and creation. Similar to us and our creator)

Drawing: Wow, the experience of this bird is so beautiful.

Painting: Yes. He talks about the bird so profoundly. The way it could move, sing and fly.

Drawing: Ya, how nice to be a bird.

(Painting and drawing nodding in synchronicity and looking at each other)

Carl: Yes, this specific bird teased me and was memorable for me. It was simply so profound of an experience that left a lasting memory. I still remember going back to the studio after making tireless sketches from the field, being frustrated not being able to achieve the closeness to life. I still look at the artworks, yes that is a sense of joy but I will cherish it.

Painting: But I can't fly nor sing. How true it is to be something like a bird.

Drawing: I understand how you feel, that is what breathing as a living thing must be.

Painting: Ya being a bird is so much more than that, to fly, to journey through the dangers, to entice fellow beings, to prey, to fight. Seems like a beauty contained with dangers.

Painting: Ya but I am neither.

Drawing: Yes but that's alright.

Painting: Oh, why am I artwork? I am stuck within this space, I can never be more than a mere impression of a being. If only I could be anything like a bird.

Drawing: Oh, now you are upset about being a painting.

Painting: Did you not hear, the feathers, the swiftness, adventurous life to experience life in the fullest of its sense.

Drawing: well well well.

Scene 1 — Introduction

[Stage Directions]

A modest tea stall by the river. Wooden benches, a kettle steaming, cups clinking. The Narmada flows quietly in the background. Chatur wipes a glass. Anwasha arrives with a diary and a small bag.

Chatur (warmly, curious):

Namaste, behen ji. You look like you have walked a long way. But this is not the usual parikrama path. How come you are here?

Anwasha (sits, smiling, tired):

You are right. Pilgrims usually keep closer to the temples and ghats. But I took a detour. I have read about the Sardar Sarovar dam since childhood — in newspapers, debates, arguments. I wanted to see for myself: the displacement, the rehabilitation, the canals.

Chatur (raising eyebrows, intrigued):

Arre, that is unusual. Most people just walk, pray, take blessings, and move on. But you — you came looking for the dam? Not many mix parikrama with politics.

Anwasha (gently):

For me, it is not just politics. I grew up hearing stories — some full of hope, some full of loss. I wanted to touch the soil where those stories unfolded. To see the river not only as sacred, but also as contested.

Chatur (leaning forward, curious):

Hmm. You speak like someone who has carried these questions for long. Where are you from?

Anwasha (softly, shaking her head):

I have come from Karnataka.

Chatur (surprised):

From Karnataka? That is far away. What brings you all the way here, if not just parikrama?

Anwasha (thoughtful, searching for words):

Since I was a child, I have read about the Narmada Bachao Andolan. In our newspapers, on TV — sometimes praised, sometimes dismissed, but always heated. The images of rallies, women waist-deep in water holding placards, children clinging to their homes... they stayed with me. I felt I could not understand just by reading. I had to come here. To see Narmada flowing, to stand where so much struggle has taken place,

and to understand what the Sardar Sarovar dam really means — for people and for the river.

Chatur (looking at her with new respect, voice softening):

Ah... so you are not here only to circle the sacred, but to see the other side too. You have come a long way to meet this river face to face.

Anwasha (nodding slowly):

Yes. I came seeking both darshan of Narmada Mai — and truth.

Chatur (after a pause, voice heavy with memory):

Truth is not simple here. My own village near Kevadia went under when the reservoir filled. The temple where I first learned to chant — gone. The fields where my father sowed grain — under water. They gave us land in another place. We built new walls, but old roots do not travel well.

However, I learned to adapt. This stall stands because of that change. Every cup I pour is proof that I survived. But beti, not everyone could. Some waited for land that never came. Some waited for cheques that never cleared. Some are still waiting.

(pauses, looks into distance)

And I have heard stories. So many stories, more bitter than this tea, more restless than the river at flood.

Anwasha (earnest):

Then tell me those stories, Chatur kaka. I want to know the truth of Sardar Sarovar. Not the headlines, not the speeches — the truth people here lived.

Chatur (smiling knowingly):

Truth is never one story, beti. It comes in many voices. Sweet, bitter, half-full, half-empty.

Anwasha (quiet, determined):

Yes. I want to hear those voices.

Chatur (nodding, practical):

Then you must meet a few old friends.

Raja bhai who once represented this region in state assembly, now not active in politics but takes pride in the work that has happened during his active period.

Samarth, a retired engineer who knows govt side stories, he can share stories of dam and canals with his maps.

And Nandini behen, fierce as the river herself, someone who stood for people and forests who got affected.

But mind you, their voices flow like tea — sweet, bitter, hot, unfinished.

[A faint whisper of Saakshi/Narmada rises with the river's sound.]

Narmada (whisper, poetic):

You walked off the pilgrim's path,
to find another pilgrimage.
Not of shrines,
but of promises and wounds.
I carry both —
light of canals,
shadows of drowned roots.
If you wish to listen,
listen to all of them.

Anwasha (closing diary softly, smiling):

Sure, I would like to listen as many as voices as possible.

Chatur (kind, practical):

Good. No rush — these are not tales for one evening. I keep a few rooms behind the stall for travelers. Nothing fancy, but a roof, a mat, and morning tea. If you wish, you can stay here, beti. I can call them over next couple of days. Tomorrow Raja bhai. Next day Samarth bhai. Then Nandini behen.

Anwasha (smiling and grateful):

Then I will stay, and listen. Thank you, Chatur kaka. My parikrama rests here for a while.

[The kettle whistles. Lights dim. Transition into Scene 2.]

Scene 2 — Painting the Picture: Part 1 (Political & Govt Vision)

[Stage Directions]

Morning at Chatur's tea stall. Light filters through trees. The kettle steams. Anwasha sits with her diary open. Raja and Samarth arrive; Chatur welcomes them warmly.

Chatur (cheerfully, with warmth):

Raja bhai, Samarth ji — sit, sit. Meet Anwasha. She is walking the river, listening to its stories. Yesterday she stopped by with questions about Narmada and this big dam of ours. I told her, if anyone can paint the picture, it is you two.

Raja (smiling, teasing Chatur):

And you, Chatur, turning teatime into sabha as always.

Samarth (nodding politely to Anwasha):

Namaste. Anyone walking the river is already a friend.

Anwasha (smiling, curious):

Namaste. I have read about the Sardar Sarovar since childhood — in newspapers, in textbooks — but never heard its full story.

Raja (leaning in, voice steady):

Then hear it as it was lived. It began with necessity, beti. Villages in Kutch walked miles for water.

Samarth (adding, factual):

In summer the wells dried. Tankers rolled in, women carried pots over dunes.

Raja:

Rajasthan's sands cried out.

Samarth:

Saurashtra's fields withered. Farmers abandoned their crops.

Raja:

And in towns — power cuts. Darkness in schools, factories, homes.

Samarth:

The demand was nearly double the supply. A new source was urgent — not coal alone, but water turned into energy.

Raja (with pride):

So the dam was promise. Irrigation for eighteen lakh hectares.

Samarth (precise):

Nearly a third of Gujarat's cultivable land.

Raja:

Water for eight thousand villages.

Samarth:

And one hundred thirty-five towns — drinking water where no tap had run before.

Raja:

Electricity to light homes and industries.

Samarth (gesturing):

By turbines — huge steel wheels, driven by stored water. Two powerhouses together producing 1,450 megawatts.

Raja:

A thousand villages lifted from thirst.

Samarth (spreading a map):

See this canal — 458 kilometers, from Kevadia to Kutch.

Raja:

From it, countless branches — like veins across the land.

Samarth:

Over seventy thousand kilometers of smaller canals, distributaries, field channels.

Anwasha (looking at the map, puzzled):

So all this comes from one dam?

Raja (smiling, shaking his head):

Not one alone, beti. The Sardar Sarovar is the crown, yes, but the project is vast.

Samarth (explaining with care):

Along Narmada, thirty large dams, one hundred thirty-five medium, nearly three thousand small ones. Together, they catch, store, and channel the river's gift.

Raja:

It is not a wall alone — it is a chain.

Samarth:

And not for Gujarat alone.

Raja:

Four states share its promise.

Samarth (counting on his fingers):

Gujarat gets the largest share — irrigation and drinking water.

Madhya Pradesh gains power and reservoirs.

Maharashtra gets water for its drought-hit districts.

Rajasthan receives drinking water through canals.

Raja (voice proud, expansive):

From the heart of one river, four states drink.

Anwasha (scribbling, softly):

So it is not only a dam... but a federation of promises.

Samarth:

A lifeline stitched across boundaries.

Raja:

When Nehru called dams the temples of modern India, this was the shrine — built not for one village, but for four states.

Samarth (quietly):

Every drop measured, every flow accounted for.

Anwasha (closing diary, softly):

So this is the picture: not only water, but faith. A temple of progress. A lifeline imagined for millions.

(beat)

Promises sound grand when spoken... but whose shoulders carry their weight?

[A soft whisper of Saakshi/Narmada flows with the sound of the river.]

Narmada (whisper, exploratory):

They stretched my arms,
to reach Kutch and Rajasthan.

They caught my fall,
turned it into light.

My currents spinning turbines,
my silence stored in reservoirs.

Was this my destiny —
to reach farther, to shine brighter?
Is this my destiny — to serve and shine?
Or just another way to trap a river?

[The group sips tea quietly. Curtain falls briefly.]

Scene 3 — Painting the Picture: Part 2 (Activist View)

[Stage Directions]

Evening. Softer light. The tea stall is quieter, a couple of villagers sip in silence. Anwasha waits with her diary. Chatur waves in Nandini, who arrives carrying a cloth bag, her presence calm but firm.

Stage Directions]

Evening. Softer light. The tea stall is quieter, a couple of villagers sip in silence. Anwasha waits with her diary. Chatur waves in Nandini, who arrives carrying a cloth bag, her presence calm but firm.

Chatur (welcoming):

Nandini, behen! Just when she's needed. This traveler wants to hear the people's side of the river.

Nandini (smiling, to Anwasha):

Namaste. You walk the parikrama?

Anwasha (nodding):

Yes, with a detour here. I wanted to see what the dam meant — beyond headlines. Chatur said you know those stories.

Nandini (settling, steady):

I lived them. Two lakh displaced — adivasis, farmers, fishers. Entire villages uprooted. Sacred groves drowned. Temples lost. Many promised land-for-land received barren plots. Compensation cheques bounced. Schools built but no teachers came. Colonies with bulbs, but no meter running.

Nandini (after a pause, voice low):

And displacement is not only about land. It uproots entire ways of life. Tribals from forests were shifted to plains, losing their mixed livelihood of farming, fishing, forest produce, and cattle. They were forced into monoculture farming of crops they had never grown before. Language, diet, seasons of work — everything changed overnight. That shock was as deep as the floodwaters.

Anwasha (softly, almost to herself):

It feels far from what I knew. When I was a child, my father was posted near a dam. We would visit the turbines — I was wide-eyed, watching water spin giant wheels and turn into light. Later, in another town, I swam in a canal that carried those waters. I grew up thinking: dams give light, they water fields, they bring joy.

Anwasha (turning to Nandini, gently):

But hearing you now — I wonder... if they are so useful, why so much resistance?

Nandini (reflective, steady):

I too once believed that. I grew up in drought-prone Gujarat, where people said the dam would transform our land into a paradise. But when I studied earlier projects like Ukai and Kadana, I saw the truth — most delivered less than half their promises, while displacing thousands. That was when I realised the flaws in mega projects, and the need for smaller, local water solutions.

Chatur (pouring tea quietly):

It's like uprooting a tree. Plant it elsewhere — maybe it stands. But the roots don't hold. The shade is gone. The birds don't return.

Anwasha (leaning closer):

And how did people resist?

Nandini (voice stronger):

With satyagraha. With long marches. With jal samadhi — families sitting in rising waters. In Ferkuva, they waited for arrest. In Delhi, at Jantar Mantar, they shouted till their throats broke. Some held silence, watching their roofs vanish. They said: "We are not against development. But we will not be sacrificed for it."

[Stage direction: A stillness. A villager coughs faintly in the background. The evening light deepens. Anwasha lets the words sink in before speaking.]

Anwasha (pensively, after a long silence):

Such courage... to sit in the waters and wait. To shout, to stay silent — both needing such strength.

Nandini (gentle, but unwavering):

Strength was born of necessity. Mothers tied their children to themselves, saying: "If the water takes us, it will take us together." Young men carved poems on the walls before demolition. Old men sang bhajans as the bulldozers came. And even in struggle, they sang, danced, celebrated festivals. They reminded me — this fight was for life, not for death.

Chatur (softly, looking into the distance):

And the river carried all of it — cries, songs, silence.

Anwasha (quietly, moved):

You stood among them through all this. Did you never feel like giving up?

Nandini (after a pause, nodding slowly):

Many times. The struggle was long, harsh, and often hopeless. But whenever I wavered, the people's voices held me up. A mother refusing cash for her land, a farmer

asking for his stream, an old man singing as his hut was demolished — these stories steadied me.

Anwasha (scribbling in her diary, softly):

So by remembering them, you resisted with them.

Nandini (meeting her eyes):

Yes. Their loss became my strength. Their endurance shaped mine.

[A pause. The river hums softly. Saakshi/Narmada whispers.]

Narmada (whisper, memory-laden):

I carried forests,

temples,

songs of women,

laughter of children.

Now I carry their silence,

their defiance,

their endurance.

Two lakh faces,

two crore hopes —

all flow within me.

[Anwasha closes her diary slowly. The three sit in reflective silence. Curtain falls briefly. Just before the lights fade:]

Chatur (murmuring, half to himself):

One river, many truths. Tomorrow they will argue whose truth must stand.

[Blackout.]

Scene 4 — Hindsight Debate

[Stage Directions]

Late afternoon. The tea stall is cluttered — maps unrolled, files stacked, tea cups scattered. All are present: Raja, Samarth, Nandini, Dharma, Chatur, and Anwasha. The mood is restless, tense. The hum of the river underpins the air.

Anwasha (hesitant, diary close to her chest):

I know — you have faced each other in courts, on the streets, in angry files and orders. To sit together like this is not easy. But in my diary, your words already argue side by side. Perhaps, if you allow, we can let them meet here too — not to win, but to hear.

Raja (measured, proud):

This dam is lifeline. Eighteen lakh hectares irrigated. Eight thousand villages drink. One hundred thirty-five towns lit. Seventy-five percent of Gujarat's water comes from here. Without it, Kutch would still thirst. Would you deny them that?

Nandini (steady, firm):

And would you deny the two lakh displaced? Homes gone. Temples drowned. Forests erased. Two crore gained cannot cancel two lakh lost. That is not justice. It is betrayal.

Samarth (leaning forward, defensive):

Betrayal? No — we were not blind. Land-for-land was promised. Colonies built. Yes — many failures, yes too slow. But we struggled, not abandoned. Do you know what it means to move thousands of families across soils, languages, states? We built walls, and tried to rebuild lives too.

Dharma (measured):

The Court ordered: resettlement before the floods. But the dam rose quicker than the promises. Houses went under while papers still moved from desk to desk.

Chatur (sighs, pouring tea slowly):

Like uprooting an old tree, planting it elsewhere. Maybe it stands. But the shade is gone. The birds don't return.

Anwasha (reading diary softly):

Day 47. Rehab Colony.
New roofs, old silences.
A bulb in every house,
no meter running.

Narmada (whisper, fragmented):

I held them all —
new roofs,
old roots.
Songs of temples,
silences of tin sheds.

Raja (pressing):

Villages once abandoned have life again. Women no longer walk ten kilometers for pots. Children study instead of fetching water.

Nandini (cutting in):

Ask the tail-end farmer in Saurashtra. Canal at his door, but not a drop in his soil. Water flowed first to Gandhinagar, to factories, to cities. Villages were told — wait.

Samarth (snaps, defensive):

Because demand pressed hardest there! Cities, industries — they shouted first. Tail-end farmers had to wait their turn. Not betrayal — necessity.

Chatur (grinning, pouring two glasses unevenly):

Necessity or politics — same kettle, two glasses. One brimming, one half. Ask the half glass how it feels.

Anwasha (reading diary):

Day 60. Near Kutch.
A mother showed me her tap.
“Water will come,” the official said.
For three summers, only air has flowed.

Nandini (probing, leaning forward):

Why such big dams? Couldn't borewells help? Or smaller local projects?

Samarth (tapping map):

Borewells go only so deep, behen. When everyone drills, the aquifer runs dry. And small projects? Yes, they help one village, maybe two. But what about an entire state?

Raja (nodding):

That is why we thought big. Not a pond for one farmer, but a lifeline for millions.

Samarth (adding, pragmatic):

And don't think small projects mean small problems. Look at the Cauvery. Karnataka's

KRS dam, Tamil Nadu's Mettur dam. In dry years, one demands, the other resists, tribunals and politics take over. Smaller scale does not mean smaller disputes.

Nandini (heated):

And rehabilitation? Promised fertile land, gave barren. Promised money, cheques bounced. Schools built, no teachers came. Displacement is not just about land — it uproots entire ways of life. Tribals moved from forests to plains, forced into crops they never grew. Livelihoods broken into monocultures. Culture lost, not just soil.

Raja (snapping):

You erase the effort! Land where possible, cash where not. Roads, poles, roofs. Do you think it was easy?

Dharma (firm):

The Court said clearly: resettlement first, submergence after. But promises limped, waters ran.

Samarth (angry):

And while you judged, we bore the brunt. Endless delays, objections. Costs doubled, deadlines vanished. A delayed dam is no dam at all!

Nandini (cutting in):

And your studies? Health, forests, fish — left blank. You ticked boxes without filling them.

Samarth (slamming map):

Impossible to study everything before. Largest water project of independent India! We built and studied together — *pari passu*. Pragmatism, not deceit.

Chatur (mocking):

Pari passu! In my mohalla, they dug the road for months. First they dig, then they think, then they forget. By the time it's fixed, we've already found new paths in the dust. That too is "pragmatism."

Anwasha (reading diary, reflective):

Day 52. Secretariat.
Files taller than me.
Rivers flow faster than papers.

[Voices overlap] — Raja invoking national pride, Nandini shouting betrayal, Samarth defending engineers, Dharma recalling court orders. Chaos.

[Brief silence.]

Raja (to Nandini, heated):

Would you face the mother in Kutch who poured her child water and said, “It comes from the dam”?

Nandini (fierce):

And would you face the mother in Barwani who said, “My land fed five mouths. Now my ration card feeds none”?

Samarth (snaps, exhausted):

And would you face the engineer who aged ten years chasing deadlines while you shouted in Delhi?

Chatur (biting):

And would you face the contractor who aged richer? Farmers aged poorer, engineers faster, contractors fatter. That too is arithmetic!

[Bitter laughter, tension softens. Weariness sets in.]

Dharma (reflective):

Delay, compliance, contempt — endless. Democracy’s strength is debate. Its weakness is delay. To build, it wounds. To heal, it limps. But at least — it hears.

Anwasha (reading diary, softer):

Day 72. Rehab colony.
Houses lined neatly, like teeth in a jaw.
But no soil to till.
No forest to gather from.
People alive, livelihoods gone.

Raja (quieter):

Yes, some promises failed. But millions gained. History will decide if it was worth it.

Nandini (calmer, resolute):

And history will remember those who refused to be erased. Big dams rarely delivered more than 40% of their promises. Cash can never replace land. Even today, thousands wait for justice, while water flows to industries and riverfronts instead of thirsty farmers.

(softening, with quiet strength)

But remember too — people of the valley always said, this fight is for life, not for death. Even in struggle, they sang, they danced, they celebrated. They showed us how to resist without losing the joy of living.

Samarth (tired, subdued):

Perhaps we forgot faces while chasing numbers. By 2025, cost overruns crossed three

lakh crores. Old dams like Bor and Dham, built for five crores each, now demand four hundred crores for repairs — and still irrigate a fraction of their land. Dreams leak like cracked canals.

Anwasha (quietly, wry smile):

Like my own house renovation. Promised in four months, it took eight. Costs rose by seventy percent. And yes — not only the contractor's fault. We delayed shifting out, changed requirements midway, discovered problems during building, trimmed designs to cut costs. In the end — a bathroom floor where water stagnates, an STP connection still missing. We live with the flaws. That too is Sardar Sarovar.

[Soft chuckles, bittersweet. River sound grows.]

Narmada (poetic whisper):

I lit lamps.
I drowned homes.
I quenched thirst.
I cracked roots.

I carried the two crore.
I carried the two lakh.
Dreams and dead,
cries and canals.

Do not ask me for verdict.
I remain.
I flow.

[All sit in silence, tea cooling. Evening fades. Curtain falls.]

Scene 5 — Epilogue: Echoes of Change

[Stage Directions]

The tea stall quiets. Papers are stacked, maps rolled. Evening light falls across the river. All characters remain, subdued after the clash. The kettle simmers softly.

[Chatur slowly pours tea into small glasses for everyone. The sound of pouring is loud in the silence.]

Chatur (soft, faint smile):

Tea at the end of quarrels...

At least here, everyone gets the same share.

Anwasha (closing her diary, looking at the river):

I came with questions.

I leave with more questions.

But also with faces,

with voices,

with truths that do not cancel,

but co-exist.

Dharma (measured):

Democracy's strength

lies in these open debates.

Its weakness

is how slowly consensus comes.

Yet without such space,

there is only silence,

not justice.

Raja (quietly, no longer booming):

We built,

we stumbled,

we justified.

History will decide

if it was worth the cost.

Nandini (calmer, almost weary):

We protested,
we resisted,
we remembered.
History will decide
if it was enough.

Samarth (tired, folding maps):

We calculated,
we executed,
we compromised.
History will decide
if it was wise.

[Saakshi/Narmada's whisper rises, like wind through reeds.]

Narmada (whisper, vachana-style):

I have flowed
before your plans.
I will flow
after your debates.
I do not choose winners.
I carry all.
I remain witness.
I remain river.

**[A pause. All characters sip tea in silence. The sound of flowing water swells.
Then Chatur speaks again, voice like an afterthought.]**

Chatur (wry warmth, gesturing at the group):

So you argued, you protested, you judged, you built.
Was there a winner? No.
Was there a loser? Also no.

Democracy is not a wrestling pit.
It is more like this tea stall —
everyone talking at once,
no one quite satisfied,
but the kettle still boils,
and somehow life moves on.

Protests slowed the dam.
Politics hurried it.
Courts delayed it.
Engineers patched it.
People adapted.

And all of you —
learned something.

Dharma (softly, almost to self):

Do not ask for perfection.
Progress never looks the same to everyone.
For some, it is a temple — a symbol of pride and achievement.
For others, it feels like a tomb — burying their homes and memories.
And for many, it becomes a marketplace — water and power traded, benefits unevenly shared.

Chatur (leaning back, chuckling):

But here is the gift of your quarrels:
With every fight,
you learned a little more about each other.
With every delay,
you found better questions, if not better answers.
And with every protest,
you reminded power that consent is not optional.

So drink your tea.
Move with the river.
Laugh, argue, stumble, repeat.
That, my friends,
is what democracy looks like.

[Narmada's whisper floats one last time, steady and timeless.]

Narmada (whisper, lingering):

I carry you all.
Your quarrels, your questions, your faith, your failings.
And still I flow.

[All characters sit in quiet, sipping. Lights fade to black with the sound of the river.]

[Curtain.]

ನಾಟಕ

ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಕೃಷಿ

ರಚನೆ: ಸಂತೋಷ್ ನಾಯಕ್ ಪಟ್ಟ

ಪೂರ್ವರಂಗ

{ಬಂದನೋ ಬಂದನೋ ಬಾವ ಬಂದಾನೋ ಎಂಬ ಇತ್ತೀಚಿನ ಜನಪ್ರಿಯ ಹಾಡೊಂದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮೊಬೈಲ್ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ರೀಲ್ಸ್ ಗಾಗಿ ಸ್ಟೆಪ್ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ ಉಳಿದ 8 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚೆ ಹಾಕಲು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಅದನ್ನು ಮೊಬೈಲ್ ಕ್ಯಾಮರಾದಲ್ಲಿ ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕಿ ತರಗತಿ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಕಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇ ತಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಗಪ್ ಚುಪ್ ಆಗಿ ಅವರವರ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಓಡಿಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. }

ಶಿಕ್ಷಕಿ: ಯಾಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಿರಿ? ಹಾಗೇ ಮುಂದುವರಿಯಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲಾ ?

(ಎಲ್ಲರೂ ಮೌನ)

ಶಿಕ್ಷಕಿ : ಏನಿದು ತರಗತಿ ಕೋಣೇನಾ ಇಲ್ಲಾ ಸಂತೆ ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಾ, ಯಾರು ಲೀಡರ್?

(ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ನಿಂತು)

ಒಬ್ಬ: ಸಾರಿ ಮಿಸ್.

ಶಿಕ್ಷಕಿ: ಏನು ಸಾರಿ. ನಾನು ಬರುವವರೆಗೆ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಗಲಾಟೆ ಆಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಂದಿದ್ದೆ ಅಲ್ಲಾ?

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ: ಹೌದು ಮಿಸ್ ಹೇಳಿದ್ದಿ.

ಶಿಕ್ಷಕಿ: ಏನು ಮೊಬೈಲ್ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುಣೀತಿದ್ದಿ, ಯಾರೀ ನಿಮಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಮೊಬೈಲ್ ತರಲು ಹೇಳಿದ್ದು? ಕೊಡ್ಲಿ. ಸೀಜ್ ಮಾಡಿ ಬಿಡ್ತೀನಿ. ವಾಪಾಸ್ ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ ನೋಡು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ: (ಮೊಬೈಲ್ ಕೊಡುತ್ತಾ) ಮಿಸ್ ಈ ಮೊಬೈಲ್ ನೀವಂದುಕೊಂಡಷ್ಟು ಡೇಂಜರಸ್ ಅಲ್ಲಾ ಮಿಸ್.

ಶಿಕ್ಷಕಿ: ಏನು?

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ: ಹೌದು ಮಿಸ್ , ಇದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ವಿಚಾರಗಳಿವೆ ಗೊತ್ತಾ ಮಿಸ್ ಕಲಿಯೋದಕ್ಕೆ?

ಎಲ್ಲರೂ : ಇರಲಿ ಮಿಸ್ ಸಾರಿ. ಇನ್ನುಂದೆ ಈ ಮೊಬೈಲ್ ನ್ನು ತರಗತಿಗೆ ತರಲ್ಲ.

ಶಿಕ್ಷಕಿ: (ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅವಾಕ್ಕಾಗಿ.. ಸಿಟ್ಟಾಗಿ.. ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಯವಾದಂತೆ ಮಾತನಾಡತೊಡಗುತ್ತಾರೆ.

ಶಿಕ್ಷಕಿ: ನೀವೆಲ್ಲಾ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಕೂಸುಗಳು. ಮೊಬೈಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಊಟ ಮಾಡಿ ಬೆಳೆದವರು.

(ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು)

ಶಿಕ್ಷಕಿ: ಕಳೆದವಾರ ನಾನೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ ನಿಮಗೆ ನೆನಪಿದೆಯಾ?

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ3: ಹೌದು ಮಿಸ್, ಅದೇ ನಾವು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿರೋ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ4: ಬರೇ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ ಅಲ್ಲಾ ಮಿಸ್ ನಾಟಕ ಕಥನ

ಶಿಕ್ಷಕಿ: ಓಹೋ ಅದಾಗಲೇ ನೀವೆಲ್ಲಾ ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದೀರೋ?

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ5: ಹೌದು ಮಿಸ್. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೀವವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಪತ್ರಾಗಾರದ ಕುರಿತಾದ ಕಥನ.

ಶಿಕ್ಷಕಿ: ಹೋ ಏನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ?

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ6: ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಂಡ ಹಲವು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಥಾನಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇವೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ7: ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಮಿಸ್ ಈ ಮೊಬೈಲ್ ಬಳಸಿ ಆರ್ಕೀವ್ ಹುಡುಕಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಶಿಕ್ಷಕಿ: ಗುಡ್

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 8: ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಮಿಸ್ ಈ ಮೊಬೈಲ್ ಅಷ್ಟು ಡೇಂಜರಸ್ ಅಲ್ಲಾ ಅಂತ.

ಶಿಕ್ಷಕಿ : ಸಾಕು ಮಾಡು ತಲೆಹರಟೆ. ಏನು ವರ್ಕ್ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ತಿಳಿಸಿ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ1. ನಾನು ಶುರು ಮಾಡಲಾ ಮಿಸ್. ನೀವೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಾ ಮಿಸ್, ಮಾನವ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಎದೆಹಾಲಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಾಯುವವರೆಗೆ ವಿಷಮಯವಾದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಾವು ಬದುಕುತ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆ ಅಂತ.

ಶಿಕ್ಷಕಿ: ಹೌದು ಹೇಳಿದ್ದೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ3: ಅದರಿಂದಾಗಿ ಕನಸಿನಲ್ಲೂ ಯೋಚಿಸಿರದ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ನಂತಹ ರೋಗಗಳು ಇಡೀ ಮನುಷ್ಯ ಕುಲವನ್ನು ಭಾಧಿಸುತ್ತಾ ಇವೆ ಅಂತಾನೂ ಹೇಳಿದ್ದಿ

ಶಿಕ್ಷಕಿ: ಹೌದು ಅದಕ್ಕೇ !

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 4: ಅದಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೀವವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಪತ್ರಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕೀಟಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಡಾ. ಎಂ. ಪುಟ್ಟರುದ್ರಯ್ಯನವರ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 5: ಅದೇ ರೀತಿ ಲೆಸ್ಲಿ ಕೋಲ್ಮನ್ ಅವರ ಪೇಪರ್ ಗಳನ್ನೂ ತಿರುವಿ ಹಾಕಿದ್ದೇವೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 6: ಜಗತ್ತಿಗೇ ಆಹಾರ ಒದಗಿಸುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆಯ ರೈತರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕಲೆಹಾಕಿದ್ದೇವೆ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿ ಋಷಿ ಜಪಾನಿನ ಫುಕುವೋಕಾರ ಸಹಜ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 5: ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನಿ ನಾಗೇಶ್ ಹೆಗಡೆಯವರ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಎರವಲಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ ಮಿಸ್

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 6: ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ ಮಿಸ್ , ಇದೇ ಮೊಬೈಲ್ ಬಳಸಿ ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ನಿಮದ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಕೃಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಜಾಲಾಡಿಸಿದ್ದೇವೆ ಮಿಸ್

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 7: ಈ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಕೃಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ನಾವೂ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಆಗಿದ್ದೇವೆ ಮಿಸ್,

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 8: ನೀವು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದನ್ನು ನಾಟಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಮಿಸ್.

ಶಿಕ್ಷಕಿ : ಹೋ ಅದನ್ನೂ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದೀರಾ ನೋಡೋಣ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ; ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೂ ಒಂದು ಪಾತ್ರವಿದೆ ಮಿಸ್. ನಮ್ಮೆಲ್ಲಾ ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಪ್ರತಿದೃಶ್ಯಕ್ಕೂ ನೀವು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದಿಸಬೇಕು.

ಶಿಕ್ಷಕಿ: ಆಗಲಿ

(ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ಪಾತ್ರವಾಗುವ ತಯಾರಿ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಕಿಯನ್ನು ಉದ್ದವಾದ ನಿಲುವಾಗಿ ದೀರ್ಘವಾದ ಕೂದಲುಗಳು, ನೀಳವಾದ ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.)

ದೃಶ್ಯ 1 - ಮಣ್ಣು

(ಎಲ್ಲರೂ ಮಣ್ಣು ಹಿಡಿದು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಂಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 3 ಅಡಿಯ ವೃತ್ತ. ಅದರೊಳಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ರಾಶಿ)

ಎಲ್ಲರೂ: ಮಣ್ಣು ಇದು. ನಮ್ಮ ಕಾಲಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬರೀ ಮಣ್ಣು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 1- ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಬದುಕು ಇದನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಬದುಕು ಮುಗಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಅದರಲ್ಲೇ ಲೀನವಾಗುತ್ತೇವೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 2-ಆದರೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಾಲಿಡಲು ಅಂಜುತ್ತೇವೆ. ಅದು ಕೈಗೆ ಮೆತ್ತಿದರೆ ತೊಳೆಯಲು ಅವಸರದಲ್ಲಿ ನೀರು ಹುಡುಕುತ್ತೇವೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 3- ಅದು ಬಟ್ಟೆಗೆ ತಾಗಿದರೆ ಹೇಗೆ ತೊಳೆಯಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಟಿ.ವಿ ಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಜಾಹಿರಾತು ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 4- ಆದರೆ ಅದು ನಮಗೆ ಆಹಾರ ನೀಡುವ ಭೂಮಿಯ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಭಾಗ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದೇವೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 5- ಮಣ್ಣು ಎಂದರೆ ಅದು ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತು ಖಂಡಿತಾ ಅಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಜೀವ ಖಜಾನೆ. ಜೀವ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನೆಲೆ ಸೆಲೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 6- ಆದರೆ ಈಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಹದಗೆಡುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಾವು ತಿನ್ನು ಆಹಾರವೂ ವಿಷಮಯವಾಗಿದೆ. ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿದೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 7- ಅಡಿಕೆಗೆ ಕೊಳೆರೋಗ ತಡೆಯಲು ಬೋರ್ಡೋ ಮಿಶ್ರಣವೆಂಬ ಶಿಲೀಂಧ್ರ ನಾಶಕ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 8- ಬಾಳೆಗಿಡಗಳು ಕಟ್ಟಿ ರೋಗದಿಂದ ತಂತಾನೇ ನಾಶವಾಗಿ ಊಟಕ್ಕೆ ತಟ್ಟಿ ಬಂದಿದೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 1- ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ನಾಶವಾಗಿದೆ. ಏಲಕ್ಕಿ ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿದೆ. ಕರಿಮೆಣಸಿನ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿವೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 2- ಮನೆ ಮನೆಗೂ ವಿದ್ಯುತ್ ಬಂದಿದೆ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಿಣುಕುಹುಳುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 3- ರಮ್ಯ ಭಯಂಕರವಾದ ಮಲೆನಾಡಿನ ಹಣ್ಣಡಿಕೆ ಚೀಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಾಗಿದೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 4- ಬ್ರಿಟನ್ ದೇಶ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿಶಿಷ್ಟ ನೀಲಿಪಾತರಗಿತ್ತಿಗಳು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನಾಪತ್ತೆಯಾಗಿವೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 5- ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆಮಾನವನ ಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆಲ್ಲಾ ಜೀವಜಾಲದ ಅಗೋಚರ ಕೊಂಡಿಗಳು ತುಂಡಾಗುತ್ತಿರುವುದು ವಿಸ್ಮಯವಾಗಿದೆ. ನಿಸರ್ಗದ ಜೀವಜಾಲವನ್ನು ನಾವು ಹಿಗ್ಗಾಮುಗ್ಗ ಎಳೆದಾಡಿದಷ್ಟು ಹೊಸ ವಿಪತ್ತುಗಳು ತಲೆಎತ್ತುತ್ತಿವೆ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಬವಳಿ ಬಂದಂತೆ ಗರಗರನೆ ಸುತ್ತಿ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ.)

ದೃಶ್ಯ 2 - ಜಪಾನ್ ಅಜ್ಜ

(ಮಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನೊಬ್ಬ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಉದ್ದವಾದ ನಿಲುವಂಗಿ ದೀರ್ಘವಾದ ಕೂದಲುಗಳು, ನೀಳವಾದ ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಗಳು)

ಅಜ್ಜ: ನಾನು ಅಜ್ಜ. ಜಪಾನ್ ಅಜ್ಜ. ದಕ್ಷಿಣದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶಿಕೋಕು ಎಂಬ ಪುಟ್ಟ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಕುರಾಸೋವಾನ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಶಿಷ್ಯ ನಾನು.

ಆಧುನಿಕತೆಯ ಭ್ರಮೆ ಮತ್ತು ಕೃತಕ ಬದುಕು ಹಿಂಸೆ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಅನ್ಯಾಯ ಬೆಳೆಸುವ ಸ್ಥಳವಾಗುತ್ತದೆ. 30 ವರುಷಗಳ ಕಾಲ ಹೊರ ಜಗತ್ತಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಕಡಿದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಜಮೀನು ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗೆ ನನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಯಾರ ಹಂಗೂ ಇಲ್ಲದೆ, ನೆರವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕುವವರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರಗಳು ಹೇಗೆ ದಟ್ಟವಾಗಿ ದೃಢವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ? ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಇದೇ ಆಶ್ಚರ್ಯ ನನಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಿತು. ಅರಣ್ಯದ ನೆಲವನ್ನು ಯಾರು ಉತ್ತರು? ಅರಣ್ಯದ ನೆಲವನ್ನು ಯಾರು ಕೂರಿಗೆ ಮಾಡಿ ಬಿತ್ತಿದರು? ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ತಾನೇ? ವರ್ಷವರ್ಷಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮವಾದ, ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಬೀಜ ರೂಪಿಸಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಸಿ ಎಲೆಗಳನ್ನು, ಹೂವು, ಕಾಯಿ, ಹಕ್ಕಿಯ ಹಿಕ್ಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬೀಳಿಸಿ, ಭೂಮಿ ಅದನ್ನು ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿಸಿ ಬೀಜ ಮೊಳೆತು ಮರವಾಗುತ್ತದೆ. ರೈತ ಮೊದಲು ಇದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ನೀವೆಲ್ಲಾ ಈಗ ಟಿಲ್ಲರುಗಳನ್ನು ಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೆಲ ಉಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ನಾನಿಗಾಗಲೇ ನೆಲ ಉಳುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಜೆಸಿಬಿಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಅಹಂಕಾರದ ರೂಪಗಳು. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಭಿದ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಉಳುಮೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು. ಭೂಮಿಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.. ಭೂಮಿಯೇ ಬೀಜಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವಂತೆ ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಿ.

ಇಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣು, ಸಸ್ಯ, ಸೂರ್ಯಕಿರಣ ಇವೆಲ್ಲದರ ನಡುವೆ ಒಂದು ಅನುಸಂಧಾನವಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಫಸಲು ಬೆಳೆಯುವ ವಿಧಾನಕ್ಕೂ ತಿನ್ನುವ ಆಹಾರಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲವಿದು.

(ಹಾಗೆ ಆಕಾಶ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ರಂಗದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ)

ದೃಶ್ಯ 3 - ನಮೋ ಡ್ರೋನ್ ದೀದಿ

(ಒಂದೇ ಬಣ್ಣದ ಚೌಕುಳಿ ಸೀರೆಯುಟ್ಟಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಮಹಿಳೆಯರು ಡ್ರೋನ್ ಚಲಾಯಿಸುವ ರಿಮೋಟ್ ಹಿಡಿದು ಅದನ್ನು ಚಾಲನೆಗೊಳಿಸುವ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಒಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಆಗಮನ)

ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ: ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ದೇಶವಾಸಿಗಳೇ ಇದು ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಯಂ ಸಹಾಯದ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಾಂದಿ. ದೆಹಲಿಯ ಈ ಕೃಷಿ ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಲು ನಾನು ಬಹಳ ಸಂತಸಪಡುತ್ತೇನೆ. ನೀವೀಗ ನೋಡುತ್ತಿರಬಹುದು ಹಸಿರು ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಹೊಲಗಳಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಡ್ರೋನ್‌ಗಳು ದುಂಬಿಗಳಂತೆ ಹಾರುತ್ತಾ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಸಿಂಚನ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ಡ್ರೋನನ್ನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇದು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಾದ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಬೆಳವಣಿಗೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಇದು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಯಂ ಸಹಾಯದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಾಂದಿ. ಡ್ರೋನ್ ಬಳಸಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವ ಭಾರೀ ದೊಡ್ಡ ಕ್ರಾಂತಿ ಜಗತ್ತಿನೆಲ್ಲೆಡೆ ನಡೆದಿದೆ. ರೈತರಿಗೆ ಶ್ರಮ ಕಡಿಮೆ. ಕೂಲಿಯಾಳುಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ನೀಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೇ ತೊಡಗಿಸಿದರೆ ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಣ ಓಡಾಡುತ್ತೆ. ಹ ಹ ಹ (ನಗುತ್ತಾರೆ.. ಡ್ರೋನ್ ಮಾದರಿಯ ಸ್ಮರಣಿಕೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.)

ದೃಶ್ಯ 3: ಡ್ರೋನ್, ಡ್ರೋನ್, ಟಿಕ್ ಟಿಕ್

(ಮಹಿಳೆಯರು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಡ್ರೋನ್ ಚಲಾಯಿಸುವುದನ್ನು ಮಾಧ್ಯಮದ ಕ್ಯಾಮರಾಗಳು ಶೂಟ್ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಡ್ರೋನ್ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾ ಮಾಧ್ಯಮದವರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ)

ರಿಪೋರ್ಟರ್: ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ವಿತರಿಸಿದ ಈ ಡ್ರೋನ್ ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿ

ಮಹಿಳೆ 1: ನಾನೀಗ ಓಡಿಸುತ್ತಿರುವುದು 10 ಲಕ್ಷ ಮೌಲ್ಯದ 30 ಕಿಲೋ ಭಾರದ ಒಂದು ಡ್ರೋನ್ ಯಂತ್ರ. ಇದಕ್ಕೆ ಯೂರಿಯಾ ಅಥವಾ ಡಿ ಎ ಪಿ ಹಾಕಲು ಒಂದು ಡಬ್ಬಿ ಇದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅದನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಬ್ಯಾಟರಿ ಚಾಲಿತ ವಾಹನವನ್ನೂ ನಮಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ರಿಪೋರ್ಟರ್: ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ಇದು ಎಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ?

ಮಹಿಳೆ 2: ಇದರ ಮೂಲಕ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಸರಾಸರಿ 35 ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಅಥವಾ ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನೂ ಸಿಂಪಡಿಸಬಹುದು.

ರಿಪೋರ್ಟರ್: ಇದರಿಂದ ನಿಮಗಾಗುವ ಆರ್ಥಿಕ ಗಳಿಕೆ ಎಷ್ಟು?

ಮಹಿಳೆ 3: ಇದರಿಂದ ಐದು ವಾರಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 150 ಎಕರೆ ಹೊಲಗಳ ಮೇಲೆ 2 ಬಾರಿ ಸಿಂಪಡಣೆ ನಡೆಸಿ 50000 ಗಳಿಸಬಹುದು.

ರಿಪೋರ್ಟರ್: ನೋಡಿದ್ರಲ್ಲಾ ವೀಕ್ಷಕರೇ, ನಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ದೇಶಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಈ ನಮೋ ಡ್ರೋನ್ ಗಳಿಂದಾಗಿ ಹರ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಡ್ರೋನ್ ಕ್ರಾಂತಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ 5000 ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಲಕ್ಷಾಧಿಪತಿಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಯೋಜನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

(ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಪಾನ್ ಅಜ್ಜ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಬರುತ್ತಾನೆ. ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಉಳಿದ ಡ್ರೋನ್ ನಾರಿಯರು ರಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ತಟಸ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ.)

ಅಜ್ಜ: ಬಿಡಿ ಇವೆಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಸುಧಾರಣೆ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಹಣ ಎತ್ತೋದು ಹೇಗೆ ಅಂತ ಡ್ರೋನ್ ತಯಾರಿಸುವ ಕಂಪೆನಿಗಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಸರಕಾರದ ಸಬ್ಸಿಡಿ ಪಡೆದು ಊರೂರಿಗೆ ಡ್ರೋನ್ ಚಟವನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸ್ತಾರೆ. ಇಂದು ರಸಗೊಬ್ಬರ, ನಾಳೆ ಕೃಷಿವಿಷಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಬದುಕು ಇನ್ನಷ್ಟು ದುಸ್ತರವಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಕೆಮಿಕಲ್‌ಗಳು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಚದುರ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಪಾರ್ಟ್ ಮಾಡೋಕೆ ಮುಂಚೆ ಅದರ ನೆಗೆಟಿವ್ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಬೇಕು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಬಲವರ್ಧನೆಗೆ ಬೇರೆ ದಾರಿನೇ ಕಾಣ್ತಾ ಇಲ್ಲವೇ? ಒಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳೋನೆ ಕೇಳಿ. ಕಾರ್ಬನ್ ಡೈ ಆಕ್ಸೈಡ್‌ಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ರಸಗೊಬ್ಬರದ ಮೂಲಕ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವ ನೈಟ್ರಸ್ ಆಕ್ಸೈಡ್ ವಾತಾವರಣದ ಸೆಖೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ನೈಟ್ರಸ್

ಆಕ್ಸೆಡ್‌ನ ಶಾಖವರ್ಧನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇಂಗಾಲದ ಡೈಆಕ್ಸೈಡ್ ಗಿಂತ 300 ಪಟ್ಟು ಜಾಸ್ತಿ ಇದೆ. ಕೃತಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಹೋದಷ್ಟು ಭೂಮಿಯ ತಾಪಮಾನ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇದು ನಾರಿಯರ ಸಬಲೀಕರಣವೂ ಅಲ್ಲ, ಕೃಷಿಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸುವ ಕೆಲಸಗಳೂ ಅಲ್ಲ. ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯನ ಅಹಂಕಾರದ ಮುಖಗಳು ಅಷ್ಟೇ.

(ಮತ್ತೆ ಗೊಣಗುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ)

ದೃಶ್ಯ 4: ತರಹೇವಾರಿ ... ಕುಲಾಂತರಿ

(ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಸಾಸಿವೆ, ಹತ್ತಿ, ಬದನೆ, ಸೋಯಾ, ಭತ್ತ ಇವುಗಳ ದಷ್ಟ ಪುಷ್ಟವಾದ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಟಿ ಆಹಾರದ ಪೆರೇಡ್ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಮಿಲಿಟರಿ ಬ್ಯಾಂಡ್ ಸೆಟ್‌ನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ)

ಸಾಸಿವೆ: ನಾನು ಸಾಸಿವೆ ಎಂದು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಗೊತ್ತು, ಆದರೆ ನಾನು ಸಾಧಾರಣ ಸಾಸಿವೆಯಲ್ಲ. ಕುಲಾತರೀಕರಣಗೊಂಡ ಬಿ ಟಿ ಸಾಸಿವೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಬಾಯರ್ ಕಂಪೆನಿ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಂಡಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಹೈಬ್ರಿಡ್ ಹೈಬ್ರಿಡ್ ತಳಿನಾನು. ನಾನು ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಜನರ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಸೇರಲು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆಯಲು ನಿಂತ ಸರತಿ ಸಾಲಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಮೊದಲನೆಯವನು. ನನ್ನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇನು ಬಲ್ಲಿರಾ? ಭಾರೀ ಇಳುವರಿ ನೀಡುವ ನಿಮ್ಮ ಕನಸು ನಾನು. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ನಾನಿರುವ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಥವಾ ಎಷ್ಟೇ ಸಾರತೆಯ ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿದರೂ ನನಗೇನು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಕಳೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಸುಟ್ಟು ಹೋದರೂ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ. ಗೊತ್ತಾ?

ಬದನೆ: ಬದನೆ ಬಿಟಿ ಬದನೆ ನಾನು. ಏಯ್ ಬಚ್ಚಾ ಸಾಸಿವೆ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಹಿಂದೆ ನನ್ನನ್ನು ರೈತರ ಹೊಲಗಳಿಗೆ ನುಗ್ಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿತ್ತು ಗೊತ್ತಾ ? ನಿಮ್ಮೊರಿನ ತರಹೇವಾರಿ ಬದನೆಗಳಿಗಿಂತ ನಾನು ಭಿನ್ನ. ರೈತರ ಹೊಲಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಲು ನಾನೂ ಬಹಳ ಸಮಯದಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮಾನ್ಯಾಂಶೋ ಕಂಪೆನಿಯ ಕೂಸು ನಾನು. ನಾನು ಹೊಲಕ್ಕಿಳಿದರೆ ರೈತರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಲಾಭ ಸಿಗುತ್ತೆ. ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಯಜಮಾನರಿಗೂ. ಆದರೆ ಈ ಪರಿಸರ ಸಚಿವರಿಗೆ ಯಾಕೋ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಡೌಟು.

ಹತ್ತಿ - ಹ ಹ ಹ ನಾ ಹತ್ತಿ. ಜಗತ್ತ ತಿರುಗಿ ಬಂದೆ ಸುತ್ತಿ ಸತ್ತಿ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನಾನೀಗ ಇಡೀ ದೇಶವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನೆದುರು ಸ್ಥಳೀಯ ಹತ್ತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ನಾಮಾವಶೇಷವಾಗಿವೆ. ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ನಾನು ಈಜಿಪ್ಟ್, ಟರ್ಕಿ, ಪೆರು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಊರಿ ಇದೀಗ ಈ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದೇನೆ.

ಎಲ್ಲರೂ (ಸಾಸಿವೆ, ಬದನೆ, ಹತ್ತಿ) - ಯಾರು ಎಷ್ಟು ತಡೆ ಒಡ್ಡಿದರೂ ನಾವು ಹೋರಾಡುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಮುಂದಿನ ಭವಿಷ್ಯದ ಬೆಳೆಗಳು

ಅಜ್ಜ: (ಅವರ ನಡುವಿಂದಲೇ ಎದ್ದು ಬಂದು) ನೀವೆಲ್ಲಾ ಮುಂದಿನ ಭವಿಷ್ಯದ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲ. ವಿಷಗಳು. ನೀವು ಹೆಸರಿಸಿದ ಈಜಿಪ್ಟ್, ಪೆರು, ಟರ್ಕಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಸಿವೆ. ಮತ್ತು ಸಹಜ ಹತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಇಮ್ಮಡಿ ಫಸಲು ತೆಗೆಯುತ್ತಿವೆ. ನಮ್ಮ ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಫಿಲಿಪೈನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಈಚೆಗಷ್ಟೇ ಬಿಟಿ ಬದನೆ ಮತ್ತು ಬಿಟಿ ಹತ್ತಿಗೆ ನಿಷೇಧ ಹಾಕಿದೆ. ಬಿಟಿ ಹತ್ತಿಗಂತೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಸೋಲೇ. ರೈತರ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೀಟಬಾಧೆ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ರೈತರು ಸೋಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಂಪೆನಿಗಳು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಈ ಕುಲಾಂತರೀ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ನುಗ್ಗಿಸಿಯೇ ಸಿದ್ಧ ಎಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಕುಲಾಂತರೀ ಸಾಸಿವೆಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಈ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಅನುಮತಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ, ಬಿಟಿ ಬದನೆ, ಬಿಟಿ ತೊಂಡೆ, ಟೊಮ್ಯಾಟೋ, ಬಟಾಟೆ, ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ರಹದಾರಿ ಸಿಕ್ಕಂತಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ತಳಿವೈವಿಧ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಷನಿರೋಧಕ ಕಳೆಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತವೆ. ಬೀಜಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ರೈತರ ಕೈ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಈ ಮಗ್ಗುಲುಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೆನಪಿಸುತ್ತಿರಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರ ಧ್ವಜದ ಮೇಲೂ ವಿದೇಶಿ ಪೇಟೆಂಟ್ ಪಡೆದ ಬಿಟಿ ಹತ್ತಿಯ ನೂಲುಗಳೇ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿವೆ. ರೈತರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಲಿಹಾಕಿ ಕಂಪೆನಿಗಳ ಕೈ ಹಿಡಿಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಡೀರಿ ನೀವು ನಮಗೆ ಸಲ್ಲದವರು.

ದೃಶ್ಯ 5: ಸಾರಜನಕ ಕಥಾಸಾರ

(ನ್ಯಾನೋ ಯೂರಿಯಾದ ಬೋಟಲ್‌ಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ಬಾಯರ್ ಕಂಪೆನಿಯ ಏಜೆಂಟ್ ಒಬ್ಬ ರೈತರ ಗುಂಪಿನೊಂದಿಗೆ ಅಡ್ಡರ್ಯಾಕ್ಟ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ)

ಏಜೆಂಟ್ : ಹತ್ತು ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಹೆಚ್ಚಿಗೊಬ್ಬರದ ಬದಲು ಒಂದು ಮೂಟೆ ಯೂರಿಯಾ ಹಾಕಿರಿ. ಇದು ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಘೋಷವಾಕ್ಯ. ಹೌದು ಕ್ರಾಂತಿಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಈಗ ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ಒಂದು ಮೂಟೆ ಯೂರಿಯಾ ಬದಲು ಒಂದು ಚೊಂಬಿನಷ್ಟು “ನ್ಯಾನೋ ಯೂರಿಯಾ ಹಾಕಿ ಸಾಕು.” ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಒಂದು ನಿಂತಿದೆ ನಮ್ಮ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಕೃಷಿ.

ಇದು ಕಳೆದರೆಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪರಿಚಯವಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ. 45 ಕಿಲೋಗ್ರಾಂ ತೂಕದ ಒಂದಿಡೀ ಮೂಟೆ ಭರ್ತಿ ಯೂರಿಯಾವನ್ನು ಹೊಲಕ್ಕೆ ಚೆಲ್ಲುವ ಬದಲು ಕೇವಲ ಅರ್ಧ ಲೀಟರ್ ಬಾಟಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ದ್ರವವನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ಮೇ28 2023 ರಂದು ಗುಜರಾತಿನ ಕನೋಲ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಈ ನ್ಯಾನೋ ಯೂರಿಯಾ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಮಣ್ಣಿನ ಮಗ ಡಾ. ರಮೇಶ್ ರಲಿಯಾ ಇದನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಭಾರತದ ಇಫೋ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಇದರ ಪೇಟೆಂಟ್ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ರೈತ 1. ಇದನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆ ಬಳಸೋದು?

ಏಜೆಂಟ್ : ಇದನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ ಭತ್ತ, ಜೋಳ, ಆಲೂಗೆಡ್ಡೆ, ಟೋಮೆಟೋ ಪೈರಿನ ಮೇಲೆ ಸಿಂಪಡಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಆಯಿತು.

ರೈತ 2. ಇದರಿಂದ ಬೆಳೆಯ ಇಳುವರಿ ಜಾಸ್ತಿ ಯಾಗುತ್ತಾ?

ಏಜೆಂಟ್ : ಇಳುವರಿ ಕಡಿಮೆಯಂತೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾನಿಯಂತೂ ಇಲ್ಲ.

ರೈತ3: ಹಾಗಾದರೆ ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?

ಏಜೆಂಟ್ : ನೋಡಿ ಅನುಕೂಲ ಇದೆ. ಪೇಟೆಯಿಂದ ಯೂರಿಯಾ ಮೂಟೆಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಿ ತರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆ ಮೂಟೆಗಳಿಗೆ ಥಂಡಿ ಹತ್ತದಂತೆ, ತೇವ ತಟ್ಟದಂತೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಇಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಭಾರದ ಮೂಟೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಬದಲು ಈ ಚಿಕ್ಕ ಲೀಟರ್ ಬಾಟಲಿ ಹಿಡಿದು ಹೊರಟರೆ ಸಾಕು.

ರೈತ4: ಅಲ್ಲಾ ಇದರ ಹಿಂದಿರುವ ಶಕ್ತಿಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳಿ

ಏಜೆಂಟ್ : ನ್ಯಾನೋ ಎಂದರೆ ಶತಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗ. ಹೀಗೆ ಹೇಳೋಣ, ನಮ್ಮ ಹೆಬ್ಬರಳಿನಲ್ಲಿರುವ ರಕ್ತನಾಳ ಒಂದು ಮಿಲಿ ಮೀಟರ್ ದಪ್ಪ ಇದೆ ಅಂದುಕೊಂಡರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದುಸಾವಿರ ರಕ್ತನಾಳಗಳು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಚಲಿಸಬಲ್ಲವು. ಅಂತಹ ಒಂದೊಂದು ರಕ್ತಕಣದಲ್ಲಿ ಔಷಧ

ದ್ರವ್ಯದ ಏಳು ಸಾವಿರ ನ್ಯಾನೋ ಕಣಗಳನ್ನು ತೂರಿಸಬಹುದು. ಯೂರಿಯಾ ಕಣ ಅಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅದು ಸಸ್ಯದ ಜೀವಕೋಶದ ಜೊತೆ ಸಲೀಸಾಗಿ ಹೊಕ್ಕು ಹೋರಡುತ್ತಾ ಸಸ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಚುರುಕು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ರೈತ 5: ಅಲ್ಲಾ ಸಾರ್ ನಮಗೆ ರೈತರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಿ ಸಾರ್.

ಏಜೆಂಟ್ : ಈಗ ನೋಡಿ ಹತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಜನ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದು ಒಂದು ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಕೈ ಕಾಲು ಆಡಿಸಲೂ ಜಾಗವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಎಂತಹಾ ಒಗ್ಗಟ್ಟು? ಅದರ ಬದಲು ಪರಸ್ಪರ ದೂರ ನಿಂತಿದ್ದರೆ ಚಲನೆ ಸಲೀಸಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ತಾಕತ್ತೂ ಜಾಸ್ತಿ ಇದ್ದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಯೂರಿಯಾ ಹರಳಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಕಣಗಳು ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಣಗಳು ಚುರುಕಾಗುತ್ತವೆ.

ರೈತ 1; ಇದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವೇ? ಅಥವಾ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ?

ಏಜೆಂಟ್: ನಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನಿಯವರೇ ಖುದ್ದು ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕೇಳಬೇಕೆ? ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಂಡಳಿಯ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ನ್ಯಾನೋ ಯೂರಿಯಾ ತುಂಬಿದ ಶೀಶೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ದೇಶದ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಓಡಾಡಿ 90 ಬಗೆಯ ಬೆಳೆಗಳ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂಚನ ಮಾಡಿ ಉಫೇ ಎಂದರು. ಮೂಟೆ ಯೂರಿಯಾ ಬದಲು ಮ್ಯಾಜಿಕ್ ದ್ರವ ಸುರಿದಾಗ ಎಲ್ಲೂ ಇಳುವರಿ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಶೇಕಡಾ 8 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚೇ ಆಗಿದೆ.

ಹಾಗಾಗಿ ಈ ನ್ಯಾನೋ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವೆಂದರೆ ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಇದರದ್ದು. (ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಬಾಟಲಿ ನ್ಯಾನೋ ಯೂರಿಯಾವನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ವಿತರಣೆ)

ಅಜ್ಜ: ಇದು ಒಂತರಾ ಹೊಸ ಶೀಶೆಯಲ್ಲಿ ಹಳೇ ವೈನು ಇದ್ದಾಂಗೇ... ಮಣ್ಣಿಗೆ ಯೂರಿಯಾ ಸುರಿಯುವ ಬದಲು ನೇರವಾಗಿ ಸಸ್ಯದ ಎಲೆಗಳಿಗೆ ಸುರಿದರೆ ಜಾಸ್ತಿ ಅನುಕೂಲ ಇದೆ ಅಂತ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಈ ಹೆಚ್ಚೆ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ದೇಶಕ್ಕೇ ಆತ್ಮಘಾತಕವಾಗಿದೆ. ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯೂರಿಯಾ ಬಳಕೆಯನ್ನು ರೈತರು ಸುಲಭಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯ ಮಾಡಲು ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ವ್ಯೂಹಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ರೈತರ ಹೊಲಕ್ಕೆ ರಾತ್ರಿವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಪ್ರಚಾರಕರು ಹೋಗಿ ಯೂರಿಯಾ ಚೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಫಸಲು ಜಾಸ್ತಿ ಬಂದಾಗ ತಮ್ಮ ಕತ್ತಲ ಸಾಹಸವನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ರಮೇಣ ರೈತರಿಗೂ ಯೂರಿಯಾ ಮಹಾತ್ಮೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಈಗ ಅದೊಂದು ಚಟವೇ ಆಗಿದೆ. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಈ ಯೂರಿಯಾ ಎನ್ನುವುದೇ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ. ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ 78% ಸಾರಜನಕವಿದ್ದರೂ ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಅದು ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜರ್ಮನ್ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು

ಗಾಳಿಯನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಸಾರಜನಕವನ್ನು ಕಾಳುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಿ ರೈತರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕ್ರಾಂತಿ. ಈಗ ಅದರ ಅತಿ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಅಂತರ್ಜಲದಲ್ಲೂ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೈಟ್ರೇಟ್ ಮಾಲಿನ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ ಕಾಯಿಲೆ ಬಂದಿದೆ. ಕೆರೆಕುಂಟೆ ನದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಜಲಕಳೆಯಿಂದ ತುಂಬಿ ಜೀವಲೋಕದ ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈಗ ನಮ್ಮ ಈ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ನ್ಯಾನೋ ಯೂರಿಯಾ ಅಲ್ಲ. ಝೀರೋ ಯೂರಿಯಾ.

ದೃಶ್ಯ 6: ವಿಷವರ್ತುಲ

(ಕಿಲ್ಲರ್, ಪ್ಯಾಂಥರ್, ಡಿಡಿಟಿ, ಫೈಟರ್, ಕಾರ್ಗಿಲ್ ಹಸರನ್ನಿಕೊಂಡ ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಬಾಟಲ್‌ಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ನಟರು ತಾಸೆಯ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹುಲಿವೇಷದ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.)

ಡಿ.ಡಿ.ಟಿ. - ರಾತ್ರೋ ರಾತ್ರಿ ರೈತರ ಮಿತ್ರನಾಗಿ ರೈತರ ಸರ್ವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೂ ರಾಮಬಾಣವಾದ ನಾನು ಯಾರೆಂದು ಬಲ್ಲಿರೇನು? ಡಿಡಿಟಿ ಎಂದೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ನಾನು, ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಸ್ವಿಟ್ಜರ್ ಲ್ಯಾಂಡ್‌ನ ಪಾಲ್ ಮುಲ್ಲರ್ ರವರಿಗೆ ನೊಬೆಲ್ ಬಹುಮಾನ ಕೊಡಿಸಿಯೇ ಫೀಲ್ಡ್ ಗೆ ಇಳಿದದ್ದು. ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಖೈದಿಗಳನ್ನೂ, ಸೈನಿಕರನ್ನೂ ಕೂರೆ, ಹೇನುಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿಸಲು ನನ್ನನ್ನೇ ಉಜ್ಜಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಲಾಯಿತು. ಮಲೆನಾಡಿನ ಮನೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮಲೇರಿಯಾ ವಿಮುಕ್ತಿ ಮಾಡಲು ಸರಕಾರಿ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಸಿಂಪಡಿಸಲಾಯಿತು.

ಎಂಡೋಸಲ್ಫಾನ್: ಕಾಸರಗೋಡು - ಪಟ್ಟಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಹೆಸರು ಯಾವುದೆಂದು ಬಲ್ಲಿರೇನು? ಎಂಡೋ ಸಲ್ಫಾನ್ ಹೆಸರಿನ ನಾನು ಜಗತ್ತನ್ನೇ ನನ್ನತ್ತ ತಿರುಗಿ ನೋಡೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ ಧೀರ. ನನ್ನ ಅಧಿಕೃತ ಎಂಟ್ರಿಯನ್ನು ನೀವು ತಡೆದಿರಬಹುದು ಆದರೆ ನಾವು ರೂಪಾಂತರಿಗಳು. ಪಕ್ಷಾಂತರಿಗಳು ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಒಳನುಸುಳೋ ಕಲೆ ರಕ್ತಗತವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ ನಮಗೆ.

ಕಿಲ್ಲರ್: ಯಾವುದೇ ಬೆಳೆ ಇರಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲೂ ಇರಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಸಿಂಪಡಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಿಮಿ ಕೀಟಗಳು ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಮಂಗಮಾಯವಾಗುತ್ತವೆ ನೋಡಿ.

ಪ್ಯಾಂಥರ್: ನೀವು ಮಾರ್ಕೆಟ್ ನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಲಕಲಕ ಹೊಳೆಯುವ ಕೋಸು ಸೊಪ್ಪು ತರಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನಾನೇ ಕಾರಣ

ರೌಂಡ್‌ಪ್: ನಾನೊಂದು ಕಳೆನಾಶಕ. ಅಮೇರಿಕಾ ಒಂದರಲ್ಲೇ ನನ್ನಿಂದಾಗಿ ಕ್ಯಾನ್ಸರಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದೇವೆಂದು 40 ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ನಮ್ಮ ಕಂಪನಿಯ ವಿರುದ್ಧ ದೂರು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳದೆ ನಾನು ಈಗ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

(ಮತ್ತೆ ಕುಣಿಯತೊಡಗುತ್ತಾರೆ.)

ಅಜ್ಜ: ಕುಣಿಯಿರಿ ಕುಣಿಯಿರಿ ಕುಣಿತಾ ಇರಿ. ನಿಮ್ಮ ಈ ಪ್ರಳಯ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ನಾವೀಗ ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆ. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅರಿವಾದದ್ದು ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ. ಹುಲ್ಲು, ಹಾಲು, ಮೀನು ಧಾನ್ಯ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಬೆರೆತು ನಾಶವಾಗದೆ, ಆಹಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಕೊನೆಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ಅಂಗೋಪಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಖರವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಒಮ್ಮೆ ಒಳಹೊಕ್ಕ ಇದನ್ನು ಹೊರಹಾಕುವುದು ಯಾವ ಅಂಗಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದು ಇಡೀ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನೇ ನಡುಗಿಸಿ ಬಿಚ್ಚಿದೆ. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಈ ವಿಷವನ್ನು ಉಂಡು ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದಿ ವಿಷಮಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಗ್ಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟ ಸಂಕುಲ ತಯಾರಾಯಿತು. ಆದರೂ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸೋಲೋಪ್ಪಲು ತಯಾರಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ಹೊಸ ವಿಷಗಳು ತಯಾರಾದವು. ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಪ್ಯಾಕೆಟ್ಟುಗಳು ಬಂದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಗಳ ಮೇಲೆ ಛೂ ಬಿಡಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳು ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೊಂದುವ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠವೆಂದರೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ವರ್ಷವಾದರೂ ಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ವಿಷಮಯ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟ ಸಂಕುಲಗಳು ತಯಾರಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ವಿಷವರ್ತುಲದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡವನು ಮನುಷ್ಯನೇ. ಅನುಭವಿಸಬೇಕು ಅಷ್ಟೇ.

ದೃಶ್ಯ 7 - ಕೃಷಿ ಹೃದಯ

(ರೈತರು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಫೋನ್ ಹಿಡಿದು ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ)

ರೈತ 1: ಈಗಂತೂ ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಯೂ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಲೋಕದ ಮಹಾದ್ವಾರವೇ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಫೋನ್ ಹಿಡಿದು ಹೊಲಕ್ಕಿಳಿದು ಕ್ಯಾಮರಾದಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯವನ್ನೂ ಕಳೆಯನ್ನೂ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು. ರೋಗ ತಗಲಿದ ಎಲೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ರವಾನಿಸಿದರೆ ಶಿಲೀಂಧ್ರವೋ, ತಿಗಣೆಯೋ, ಪೋಷಕಾಂಶ ಕೊರತೆಯೋ ಅಥವಾ ನೀರಾವರಿಯೋ ಬಾಯಾರಿಕೆಯೋ ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಸರಿಪಡಿಸುವ ಮಾರ್ಗಗಳ ಸಲಹೆಯೂ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಚಿಕ್ಕ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಿಗಂದೇ ಪಾಂಟಿಕ್ಸ್ ಹೆಸರಿನ ಆಪ್ ಬಂದಿದೆ. ಇದು 15 ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಬಂಧಿತ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ರೈತ 2: “ಕೃಷಿ ಹೃದಯ” ಇದು ರೈತರ ಪಂಪ್ ಸೆಟ್ ಗಳಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿದ ಹೊಸ ಸ್ಟಾರ್ಟರ್. ಅದರ ನರಮಂಡಲವನ್ನು ಮೊಬೈಲ್ ಗೆ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕೂತು ಪಂಪ್ ಚಾಲೂ ಮಾಡುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ನೀರು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರುವ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಪಂಪನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿ ನಿಗದಿತ ಸಮಯದ ನಂತರ ತಾನೇ ಚಾಲನೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹನಿ ನೀರಾವರಿಯ ಕೊಳವೆಗೆ ಇವರ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ವಾಲ್ವ್ ತಯಾರಾಗಿದೆ. ನೆಲದಡಿಯ 2 ಮೀಟರ್ ತಳದವರೆಗಿನ ತೇವಾಂಶವನ್ನು ಅಳೆದು ಹೊಲದ ಯಾವ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ನೀರು ಬೇಕು? ಯಾವ ಬೆಳೆ ಎಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಫೋನ್ ಹಿಡಿದ ರೈತರೇ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

(ಇವರು ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಡ್ರೋನ್ ದೀದಿಯರು ಡ್ರೋನ್ ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಾರೆ, ಡ್ರೋನ್ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ, ಕೀಟನಾಶಕಗಳು, ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳು, ನ್ಯಾನೋ ಯೂರಿಯಾ ಎಲ್ಲವೂ ಪ್ರವೇಶವಾಗುತ್ತದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ವಿಜ್ಞಾನ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಅಟ್ಟಹಾಸ ಮೆರೆಯುತ್ತದೆ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕತ್ತಲನ್ನು ಭೇದಿಸಿ “ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ” ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಶಬ್ದದೊಂದಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕಿ ಅಜ್ಜನ ವೇಷ ಕಳಚಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ)

ದೃಶ್ಯ 8. ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಕೃಷಿ

ಶಿಕ್ಷಕಿ : (ನಗುತ್ತಾ) ಜಪಾನ್ ದೇಶ ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಇದೇ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕೃಷಿಯ ಭ್ರಮೆಯ ಹಾದಿ ಹಿಡಿಯಿತು. ಅಮೇರಿಕಾದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಅವುಗಳ ಗುಣ ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಸಸ್ಯದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಒಂದು ಗಿಡವನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ನೋಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು.

ಸಸ್ಯಜಗತ್ತಿಗೂ ಕೀಟ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಇರುವ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಘರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲಾಗದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಒಂದೊಂದು ಕೀಟದ ಬಗ್ಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ತಜ್ಞನಾಗುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಸಸ್ಯದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಗುಣ, ಜೀವ, ಅವರ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಹೊರಗೇ ಉಳಿಯಿತು. ಹೈಬ್ರಿಡ್ ಬೀಜಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದವು. ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು.

ಜಪಾನಿನ ಭೂಮಿ ವಿಷ ಉಣ್ಣತೊಡಗಿತು. ಕೃಷಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ಜಪಾನ್ ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಗೊಳಿಸಿತು. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಪಾನಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಶೇ.75 ರಿಂದ ಶೇ.20 ಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿತು. ಕೃಷಿ ಎನ್ನುವುದು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶೋಷಣೆಯ ಭಾಗವಾಯಿತು.

(ಅಜ್ಜ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ನಟರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪಾತ್ರಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ.)

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 1: ಹಾಗಾದರೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಈ ಕ್ರಾಂತಿಗಳನ್ನು ನೀವು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲೇನು?

ಶಿಕ್ಷಕಿ : ಒಪ್ಪಲಿಕ್ಕೇನಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವ ಎನ್ನುವುದು ಈಗ ತೀರಾ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾಗಿದೆ. ಆನ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲೇ ಕುಸಿದು ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 100 ವರುಷ ಆಯುಷ್ಯವಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನ ಸರಾಸರಿ ವಯಸ್ಸು ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ರೋಗಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಜರ್ಜರಿತನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಆಹಾರ ವಿಷಮಯವಾಗಿರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೇನು?

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 2: ಹಾಗಾದರೆ ಈ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ಬಾನ್ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲವೇ?

ಶಿಕ್ಷಕಿ: ಆಳುವ ಸರಕಾರಗಳು ಜನರ ಜೀವದ ಬೆಲೆ ಅರಿತುಕೊಂಡು ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು ಇಂದಿನ ಅತೀ ತುರ್ತು

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 3: ಹಾಗಾದರೆ ಈ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳನ್ನು ನೀವು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತೀರೇನೋ?

ಶಿಕ್ಷಕಿ: ಜನರ ಜೀವನದ ನೋವುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದೇ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಂತಿಮ ಗುರಿ ಎಂದು ನಾವು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯದಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಇಷ್ಟೇ ಉಳುಮೆಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ನೇಗಿಲಿನಿಂದ ಉಳುವುದು ಅಗೆಯುವುದು, ನಾಟಿಗಾಗಿ ನೆಲ ಕೆಸರು ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

ಯಾವುದೇ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು

ಕಳೆಗಳ ನಿಮೂಲನೆ ಸಲ್ಲದು

ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕಗಳ ಸಿಂಪಡಣೆ ಮತ್ತು ಔಷಧಿ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು

ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರವೂ ವಿಜ್ಞಾನದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಕೃಷಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

(ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತದೆ)

-ಮುಕ್ತಾಯ-